Štev. 37 (703) L. XIV
NOVO MESTO, četrtek,
19. septembra 1963

DOLENJSKI LIST

Ne zametujmo turističnega dinarja

Letos je planirano več kot dve milijardi dinarjev iztržka od turističnih in gostinskih storitev v Spod. Posavju in na Dolenjskem — Hitrejše usmerjanje v nedeljski turizem ne bi bilo odveč — Ceste so pomemben pogoj, pa tudi odnose z zdravstvom bi kazalo urediti

Do konca avgusta letos smo s turističnimi in gostinskimi uslugami na Dolenjskem in v Spodnjem Posavju zbrali okoli 1 milijardo in 300 milijonov dinarjev iztržka. Letni plan nalaga iztržek 2 milijardi 27 milijonov dinarjev. Iz doslej zbranih podatkov je razvidno, da se tuji turizem tudi pri nas vse bolj uveljavlja, saj je tujcev, ki nas obiskujejo, vedno več. Ustvarili pa bi lahko za 18 do 20 odstotkov več, če bi v prvem četrtletju bilo več gostov v zdraviliških objektih, ki v našem turizmu pomenijo precej. Nočitvene zmogljivosti bo treba povečevati z oddajanjem zasebnih sob, zlasti v manjših krajih, kar naj bi zagotovila področna turistična društva. Sodobni turist je motoriziran, naše ceste pa marsikoga, ki bi si sicer rad ogledal to prelepo deželico, odvrnejo od lepih načrtov.

Zbrani podatki o iztržku v turističnih in gostinskih objektih so kar ugodni, vendar moramo ugotoviti, da bi lahko ustvarili mnogo več, kot smo. Turizem je panoga, ki s sorazmerno majhnimi investicijami hitro vrača vložena sredstva, hkrati s tem pa je turizem zelo pomemben tudi kot najcenejša oblika izvoza. Letos se je iz tega vira na naše področje steklo za okoli 50 milijonov dinarjev tujih valut. Tujih nočitev je bilo do konca julija v Čateških Toplicah 553 ali za 1 odst. manj kot lani, v Dol. Toplicah 746 ali za 11 odst. več, v Novem mestu 707 ali 53 odst. več, na Otočcu 3614 ali za 58 odst. več in v Šmarjeških Toplicah 881 ali za 173 odst. več kot lani.

Na področju Spod. Posavja razpolagajo s 423 ležišči v 174 sobah ter z 8834 sedeži za goste, na Dolenjskem pa z 920 ležišči v 363 sobah in 8834 sedeži za goste. Zmogljivosti so nekoliko manjše kot lani, plan pa predvideva letos za okrog 32 milijonov večji promet. Še vedno je preveč večposteljnih sob. Iz prej naštetega lahko razberemo, da se bo treba precej potruditi, če želimo plan uresničiti.

Zdravilišča so problem, toda brez potrebe

V zdraviliških objektih, kot so Dolenjske, Čateške in Šmarješke Toplice, bi bil lahko letos ustvarjen za okrog 15 do 20 odst. večji promet, če ne bi bilo težav v začetku leta. V tem razdobju imajo naša zdravilišča mrtvo sezono in so odvisna od bolnikov, ki jih napotijo k njim na zdravljenje zdravstvene ustanove. Novi zakon o socialnem zavarovanju je prinesel nekaj novosti, pogodbe zdravstvenih zavodov s socialnim zavarovanjem so podpisovali tja do konca aprila, v zdraviliščih pa so imeli po desetino, dve pacientov, katerim je streglo dvakrat toliko in še več osebja. Novi zakon prav gotovo ni ozdravil ljudi, zato se pač lahko vprašamo, kako to, da je bilo v začetku letošnjega leta na zdravljenju mnogo manj bolnikov kot vsa leta doslej. Po sredi je neopravičljiv spregled, ki je v turizmu povzročil precejšnjo vrzel, zaradi tega pa so domala vsi zdraviliški objekti prvo četrtletje zaključili z izgubo. To se prihodnje leto ne sme več ponoviti.

Nedeljski turizem ima bodočnost, ker je naše področje tranzitno

Ne moremo pričakovati, da se bodo turisti pri nas ustavljali za dlje časa, ker nimamo primernih zmogljivosti. Računamo lahko samo s prehodnimi gosti, ki se ustavljajo mimogrede in pa z nedeljskim obiskom. Avtomobilska cesta je privedla k nam že marsikaterega tujega in domačega gosta, ki je začuden nad lepo, malce divjo pokrajino ostal za dan ali dva. Temu moramo podrejati naše načrte.

Predvsem nam primanjkuje nočitvenih zmogljivosti v podeželskih središčih in pomembnejših turističnih točkah. Takšne so na primer: Kostanjevica, Polom, Žužemberk, Gorjanci ipd. Ker ne kaže, da bi lahko kmalu gradili nove hotele, bi lahko turistična društva v dogovoru s prebivalci uredila zasebne sobe in jih po pogodbi oddajala. Z manjšimi preureditvami bo treba večje gostinske objekte pripraviti, da bodo lahko sprejeli ob nedeljah večje število gostov, zlasti v letni sezoni. Letos so v Novem mestu in v vseh treh zdraviliških objektih opravili 56 tisoč nočitev, od tega je bilo 6500 nočitev tujih gostov. Vedno več je skupin, po 25 do 35 turistov, ki bi prišle za dan ali dva in bi rade prespale, pa jih moramo zavračati, ker ni ležišč...

Na ceste ne smemo pozabljati

Sodobni turist je motoriziran, kot smo že poudarili,

(Nadaljevanje na 3. strani)

Novo mesto dobi 20-številčno avtomatsko telegrafsko centralo

Novemu mestu se v prvem četrtletju prihodnjega leta obeta 20-številčna avtomatska telegrafska centrala, ki bo povezala vse službene teleprinterje. Prostori za novo centralo so zagotovljeni, 6-kanalna linija proti Ljubljani je že vzpostavljena, treba pa je urediti le še doslej neurejeno telefonsko povezavo z Zasavjem. Za novo centralo bo treba odšteti približno 20 milijonov dinarjev. Avtomatska telegrafska centrala bo omogočila najsodobnejši način poslovnega dogovarjanja naročnikov z našega področja, zaradi hitrih zvez, ki jih bo mogoče z njo dobivati, pa bo za gospodarstvo neprecenljive vrednosti.

Pogled na zdravilišče Šmarješke Toplice, ki se je v zadnjih letih razvilo v močno priljubljeno in dobro obiskano turistično postojanko. Zlasti v sezoni obiskujejo Šmarješke Toplice mnogi nedeljski turisti

VABILO

Na veliko partizansko srečanje ob 20. obletnici XV. SNOUB in Belokranjskega odreda, ki bo dne 28. in 29. septembra v Metliki, vabimo vse preživele borce teh enot in ostalo prebivalstvo.

28. SEPTEMBRA bo ob 20. uri kresovanje in srečanje borcev na veselici pri Metliki;

29. SEPTEMBRA bo ob 5. uri budnica metliške godbe, ob 10. uri pa bo zbor brigade in odreda s slavnostnim govorom.

Po svečanosti partizansko rajanje na Pungertu.

VABI VAS PARTIZANSKA BELA KRAJINA!

POSOJILO – dokaz solidarnosti s Skopjem

16. septembra je bila razširjena seja izvršnega odbora OO SZDL v Celju. Udeležili so se je tudi vsi predsedniki občinskih odborov SZDL v okraju.

Razen o pomoči Skopju so govorili še o realizaciji družbenega plana okraja v osmih mesecih in o načelnem programu OO SZDL.

Največ razprave je posvetil izvršni odbor pomoči Skopju. Predsednik okrajnega odbora SZDL Jože Marolt je uvodoma dejal, da dosedanja pomoč Skopju dokazuje visoko politično zavest naših ljudi. Večina je smatrala to nesrečo za skupno nesrečo. Do sedaj so gospodarske organizacije v okraju že prispevale pomoč v znesku 65 milijonov dinarjev, v materialu v vrednosti okoli 26 milijonov, stroški storitev pa so znašali 23 milijonov dinarjev. Občina Brežice, Celje in Žalec so presegle svoje obveznosti, tudi ostale občine v okraju so izpolnile obljubo, razen občine Šoštanj, ki še ni v celoti uresničila svojih obveznosti. Tov. predsednik je povedal, da se je prijavilo kar 9800 krvodajalcev, 6 posebnih ekip pa je odšlo v Skopje. V celjski okraj je bilo evakuiranih 592 otrok, od tega jih je trenutno še v okraju 340. Za te otroke bo organiziran pouk v makedonskem jeziku. Predvidoma bosta taki šoli v Brežicah in Vranskem. To je samo delček tega, kar je celjski okraj do sedaj lahko nudil bratskemu makedonskemu narodu. Skopju bo potrebno zagotoviti trajnejšo pomoč. V ta namen je zvezni izvršni svet že sprejel več zakonov, med njimi zakon o razpisu ljudskega posojila. Izdatnejšo pomoč Skopju naj bi nudili s tem, da bi planske obveznosti letos presegli in z dobrim gospodarjenjem zagotovili sredstva. Znano je, da je ZIS razpisal ljudsko posojilo za obnovo Skopja v znesku 30 milijard dinarjev. Vpis posojila se bo pričel 25. septembra in bo trajal do 15. oktobra. Obresti za razpisano posojilo bodo 6-odstotne. Vpis posojila je sicer prostovoljen, vendar naj se smatra vsaj kot moralna obveznost slehernega državljana. Posojilo državljani lahko vplačujejo v šestih mesečnih obrokih, računajoč od 1. oktobra pa do 10. marca 1964. Rok vplačila za delovne organizacije je do 31. marca 1964.

Predvidoma naj bi SRS prispevala 5 milijard dinarjev za posojilo, od tega celjski okraj 657 milijonov dinarjev. Razporeditev prispevka po občinah pa je sledeča: Brežice 36,687.000, Celje 239,846.000, Laško 30,924.000, Mozirje 24 milijonov 678.000, Sevnica 28 milijonov 101.000, Slov. Konjice 32,656.000, Šentjur 14 milijonov 721.000, Šmarje pri Jelšah 38,220.000, Velenje 77,540.000, Videm-Krško 65,289.000 in Žalec 68 milijonov 532.000 dinarjev.

Izvršni odbor OO SZDL je sklenil, naj se takoj imenujejo občinske komisije in podkomisije, ki bodo vodile akcijo izvedbe posojila. Podkomisije naj bi bile imenovane v službah družbenega knjigovodstva, v delovnih organizacijah, pri kmetijskih zadrugah oz. kmetijskih delovnih organizacijah, pri organizacijah svobodnih poklicev ter pri stanovanjskih skupnostih ali krajevnih odborih SZDL, ki vključujejo vse ostale ljudi. Podkomisije naj bi bile sestavljene iz treh članov, v katerih naj bi bil vsaj en finančni strokovnjak. Občinski odbori SZDL bodo od 25. septembra dalje vodili evidenco o poteku vpisa ljudskega posojila. Prav tako je izvršni odbor OO SZDL v Celju prek svojih predstavnikov pozval vse državljane v okraju, naj se odzovejo razpisu posojila in naj gospodarske organizacije, kmetovalci, obrtniki, delavci in uslužbenci ter ostali čimprej vplačajo svoje obveznosti. Le tako bomo še enkrat potrdili našo zavest in skrb do bratskega makedonskega naroda.

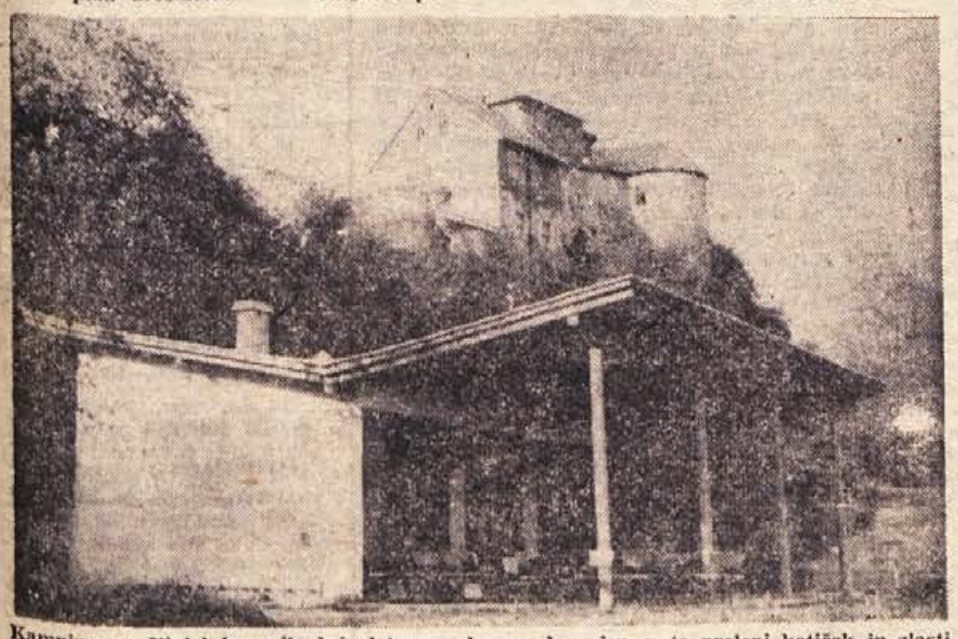

Kamping na Vinici bo prihodnje leto popolnoma dograjen, v ta prelepi kotiček in zlasti na kopanje v topli Kolpi pa bo lahko prihajalo še več turistov. Upajmo, da bo cesta od Metlike skozi Črnomelj do Vinice kmalu preurejena in asfaltirana

VOJAKI SO OBISKALI IMV

Sodelovanje mladine iz novomeških delovnih kolektivov, šol in enot Jugoslovanske ljudske armade, se vedno bolj širi. V okviru tega je večja skupina pripadnikov JLA — mladincev iz VP 4979 —, v soboto, 14. sept., obiskala tovarno IMV v Novem mestu.

Goste so v tovarni prisrčno sprejeli in jim razkazali svoje proizvodne prostore in naprave ter jim omogočili, da so si, mnogi prvič v življenju, na lastne oči ogledali tovarno avtomobilov.

Praksa kaže, da je sodelovanje mladine iz šol, podjetij in enot JLA nujnost, ki mladim ljudem pomaga na neposreden način spoznavati problematiko, s katero se bodo srečavali v življenju. Takšne oblike so se, kar je zelo razveseljivo, po prizadevanjih Obk ZMS in tovarniških vodstev v Novem mestu lepo razvile.

A. D.

Plaketa AVNOJ za VI. ljubljansko

S plaketo AVNOJ je bila odlikovana dvakrat udarna VI. ljubljanska MDB Janka Premrla-Vojka, ki se je v začetku septembra vrnila z dela na avtomobilski cesti.

VREME

(OD 19. DO 29. SEPTEMBRA)

Okrog 27. septembra padavine z ohladitvijo, v ostalem lepo vreme.

Dr. V. M.

URESNIČUJMO NOVO USTAVO:

Koristi z izkoriščanjem tujega dela

Samo delo in uspehi dela določajo materialni in družbeni položaj človeka. (Iz Ustave SFRJ)

Še se zgodi, da imajo posamezniki določene koristi z izkoriščanjem tujega dela. Težko je pokazati s prstom nanje, češ žanjete sadove tujega dela in si izboljšujete materialni položaj, ki nikakor ni rezultat samo dela in truda lastnih rok! Pogosto pa lahko preprečimo, da bi kdo neupravičeno žel sadove našega dela. S tem bomo hkrati redkim posameznikom onemogočili, da bi si izboljševali materialni položaj, ne da bi se za to kaj prida trudili. Niso namreč tako redki ljudje, ki si z družbeno škodljivim početjem — ne z družbeno koristnim delom! — v kratkem času pridobe dovolj sredstev, da si zgradijo hišo, dokupijo zemljo, kupijo avtomobil in podobno. Pri tem jim nemalokrat tudi sami pomagamo.

Na sejmih še zmeraj srečujemo tako imenovane mešetarje, ki ne zamudijo nobene kupčije. Skrivaj ali pa kar javno ponujajo svoje mešetarske »usluge«. Njihov delež pri kupčiji je predvsem zvitost, s katero skušajo zvabiti kupca ali prodajalca, — odvisno pač od koga so najeti — v past, iz katere želijo koristi le zase. Največkrat je žrtev tudi tisti, ki je mešetarja najel. Danes je imel korist kupec, ker mu je mešetar pomagal zbiti ceno blaga, ki ga namerava kupiti, jutri bo kot prodajalec oškodovan od tistega mešetarja, ko bo ta potiskal ceno njegovega dela navzdol in mu tako zmanjševal nagrado za trud. Koristi bo imel predvsem mešetar, ki je na sejmu kakor lovka, v katero se ujamejo naivneži, misleč, da brez tega ni dobre kupčije.

Naš čas je spravil na dan prekupčevalce z avtomobili. Zlasti v času, ko pride do trenutnega zastoja pri prodaji domačih avtomobilov, začenja cveteti te vrste nedovoljena trgovina. Prekupčevalci kupujejo malo rabljene avtomobile tam, kjer je ponudba velika, in jih prodajajo v krajih, kjer je večje povpraševanje. Javna tajnost je, da je za nakup ugodno slovensko tržišče, za prodajo pa nekatere pokrajine v drugih republikah, kamor motorizacija šele prodira in kjer je zato povpraševanje večje od ponudbe. Nedolgo tega mi je nekdo pripovedoval, da so mu prekupčevalci ponudili veliko nagrado, če bi poizvedoval, kje bi bile možnosti za ugodne nakupe. Tudi na »avtomobilskem sejmu« v Ljubljani bomo med kupci in prodajalci brez težav odkrili, koga med njimi je prignal predvsem pohlep po lahkem zaslužku.

Nekateri ljudje dobivajo pakete z določenimi carinskimi olajšavami, s pogojem seveda, da blago ne bo predmet nedovoljene trgovine. Toda dogaja se, da predmeti, dobljeni po tej poti, celo večkrat menjajo lastnika. Ko gredo izletniki v tujino, bi nekaterim posameznikom, ki kot branjevci prodajajo salamo, cigarete in druge predmete, ki so jih smeli ali pa jih tudi ne bi smeli nesti čez mejo, tega še ne zameril, če bi potrebovali denar za svoj izlet. Ker pa v tujini kupljeno blago doma preprodajajo in tako izlete v tujino spreminjajo v »trgovska potovanja«, naleti njihovo početje na upravičeno zgražanje. S tem ne teptamo samo načela, da imamo pravico žeti le sadove svojega dela in uspehe dela, temveč počnemo tudi nekaj, kar ne dela časti naši domovini.

Takim in podobnim ljudem, ki še zmeraj posredno ali neposredno izkoriščajo tuje delo, je treba stopiti na prste. Tega pa niso dolžni storiti samo pristojni organi, ampak je to tudi naša dolžnost. Ko bo v zavest večine izmed nas prodrlo spoznanje, da zgolj delo in uspehi dela smejo določati materialni in družbeni položaj človeka, kakor to terja ustava, bodo prišli hudi časi za brezdelneže, ki bi radi obilo ugodja brez truda. Ni je namreč hujše kazni od tiste, ki jo izreče javno mnenje — to pa je prezir do vsakogar, ki bi rad živel na račun tujega dela. Primeri, ki sem jih navedel in ki so resda maloštevilni, so vredni prezira tem bolj, čim bolj si prizadeva večina ljudi graditi družbo in bogatiti življenje z delom lastnih rok, v odnosih, ki ne trpe izkoriščanja človeka po človeku.

J. B.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Predsednik republike Tito je odpotoval v Latinsko Ameriko, kjer bo na povabilo predsednika Združenih držav Brazilije Goularta najprej uradno obiskal to državo, nato pa še Čile, Bolivijo in Mehiko. Iz teh držav ga bo pot vodila v ZDA v New York na zasedanje Generalne skupščine OZN, od tam bo odpotoval še v Washington, kjer bo gost predsednika Kennedyja.

Kot je že znano, je pred nedavnim obiskal Jugoslavijo sovjetski premier Hruščov, Koča Popović je bil na Poljskem, madžarski premier Janos Kadar pa se je v Karadjordjevem sestal s predsednikom Titom. V Beogradu te dni zaseda 52. konferenca Interparlamentarne unije, katere se udeležuje nad 500 senatorjev in poslancev iz 59 evropskih in izvenevropskih držav. Debata na konferenci se suče okoli odločnih zahtev po utrditvi miru, koeksistenci, postopni razorožitvi, nadalje o gospodarsko-socialnih problemih razvoja v svetu, vesoljskem pravu in rasni diskriminaciji — skratka, o najbolj aktualnih problemih sodobnega sveta.

Po vrnitvi iz Amerike so napovedana nova potovanja predsednika Tita. Za sedaj je znano — datum sicer še ni določen —, da bo obiskal Poljsko in vrnil obisk madžarskemu premieru Janosu Kadarju.

Skratka, nahajamo se v obdobju velike politične aktivnosti, številnih in raznolikih obiskov ter važnih razgovorov. V času, ko se v mednarodnem svetu pojavljajo nove ohrabrujoče akcije ter smo priče važnim mednarodnim sporazumom in začetku likvidacije hladne vojne, je naravno, da Jugoslavija ne more stati pasivno ob strani, temveč, da je čimbolj aktivna ter skuša kot dosledna borka za mir čim več prispevati politiki miru in koeksistence. Poti k utrditvi miru gredo čez vse meridiane in naravno je, da tudi čez jugoslovansko prestolnico Beograd, kjer je v zadnjem času še posebno živahno.

Doba obiskov

Glavni namen sedanje Titove poti na »Zeleni kontinent« je, da bi se bolje spoznali s tamkajšnjimi narodi in jih bolje razumeli, da bi lahko z njimi v miru sodelovali. To potovanje bo pomenilo nov most k boljšemu razumevanju medsebojnih teženj in interesov, most, ki bo peljal k vedno širšemu medsebojnemu pa tudi mednarodnemu sodelovanju, kjer niso interesi popolnoma različni. V te države prihaja predsednik Tito kot predstavnik ljudstva, ki je dosleden in vztrajen borec za mir in enakopravno sodelovanje med narodi in državami.

Za tako sodelovanje in usmeritev pa seveda niso vse sile v Latinski Ameriki in tudi v deželah, ki jih bo obiskal naš predsednik. Proti so skrajno desničarski krogi in najreakcionarnejši deli katoliškega klera in nekateri posamezniki, ki sledijo »pekinško dogmatsko linijo«. Seveda so to tisti krogi, ki se v svojih deželah boje kakršnegakoli napredka, na mednarodnem področju pa nasprotujejo popuščanju mednarodne napetosti in urejevanju spornih problemov na miren način z razgovori.

V New York je dopotovala jugoslovanska delegacija na 18. zasedanje Generalne skupščine OZN, ki se je začela v sredo. Dnevni red letošnjega zasedanja je zelo obširen ter obsega 81 točk. Mnogi problemi so ostali še od prejšnjih zasedanj, nekaj pa je tudi novih. Glede na spremenjeno mednarodno vzdušje napovedujejo, da bo letošnje zasedanje zelo pomembno. Generalni sekretar U Tant je pred otvoritvijo izrazil upanje, da bo letošnje »zelo uspešno zasedanje«. Podobno mnenje je izrazil tudi »New York Times« v uvodniku, v katerem je poudaril, da ker je to prvo zasedanje po jedrskem sporazumu, bi lahko bilo zelo pomembno. Dodal pa je še, da bodo enake važnosti ob tej priložnosti tudi »posebni razgovori, ki jih bo imel predsednik Kennedy z tako važnimi osebnostmi, kot so britanski, francoski, nemški, sovjetski zunanji ministri in predsednik Tito«.

SAMOPOSTREŽNICA: v 2 mesecih že 15 milijonov

Samopotrežna trgovina Dolenjke v Novem mestu je v slabih dveh mesecih, to je od prvih dni maja, ko je bila odprta, pa do konca junija, ko je bila prva inventura, imela za okroglo 15 milijonov dinarjev prometa. Prejšnja, na stari način opremljena poslovalnica Koloniale, ki je štela med boljše špecerijske trgovine, je imela na mesec po 3 milijone prometa. Prva inventura v novi samopostrežnici je postavila na laž vse črnogledce, ki so ji obetali velike izgube in propad zaradi kraje, češ da naš potrošnik še ni dozorel za samopostrežbo. Inventurni primanjkljaj po dveh mesecih poslovanja je znašal samo 1 promile od prometa, kar je za samopostrežno trgovino zelo malo.

Posvet s turističnimi predstavniki Karlovca

V soboto, 14. septembra, je bil v Novem mestu posvet predstavnikov Turistične zveze in Ribarske zveze iz Karlovca z našimi turističnimi predstavniki. Pogovor je tekel okoli sodelovanja v ribolovnem turizmu na Kolpi, ki šteje med najbolj zanimive reke v obrobnem predelu SRS in SRH. Posvet je bil nadaljevanje razgovorov, načetih pred nedavnim na Vinici, ko so sprožili vprašanje ustanovitve ribolovnega odbora za področje Kolpe. Ker nameravajo na hrvaški strani v kratkem preurediti dokaj slabo makadamsko cesto proti Ozlju in jo asfaltirati in ker se, kot vse kaže, le obeta tudi na naši strani nadaljevanje asfaltiranja gorjanske ceste do Vinice, bo celotno obkolpsko področje že v prihodnosti veliko pomenilo za turizem. Seveda ne gre zavreči velikega pomena ribolovnega turizma, za katerega je zlasti med tujci veliko zanimanja. Področje ob Kolpi bo kaj kmalu lahko z velikimi koraki stopalo v turizem, ki bo temu nerazvitemu predelu prinesel marsikak dinar. Sodelovanje predstavnikov iz obeh republik pri reševanju tako pomembnega vprašanja pa velja pozdraviti

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

[illegible] za prvega predsednika Demokratične ljudske republike Alžirije. Ob tej priložnosti mu je predsednik SFRJ Tito brzojavno čestital. Volilni rezultati kažejo, da je bil odziv volivcev mnogo večji kakor prejšnji teden, ko so glasovali za novo alžirsko ustavo.

V Birminghamu, državi Alabama (ZDA) je eksplodirala bomba v cerkvi, polni črncev. Bombna eksplozija je ubila štiri deklice, 28 ljudi pa je bilo ranjenih. Nekaj ur potem so ubili na ulicah Birminghama nekega fanta in devetletnega dečka. Po bombni eksploziji v cerkvi je voditelj ameriškega črnskega gibanja proti segregaciji Martin Luther King poslal predsedniku Kennedyju brzojavko, v kateri ga opozarja, da utegne priti v Alabami do snajhujšega rasnega pokola, ki ga je kdaj doživela dežela.

General Ivan Gošnjak, državni sekretar za narodno obrambo, je prispel s soprogo v torek na večdnevni uradni obisk v Sovjetsko zvezo, kamor ga je povabil sovjetski obrambni minister maršal SZ Rodion Malinovski. Med bivanjem v Sovjetski zvezi bo imela delegacija JLA več srečanj in razgovorov z voditelji sovjetske armade.

V afriški republiki Čad so proglasili v torek izredno stanje. V glavnem mestu Fort Lamyju so bile demonstracije in spopadi, v katerih je bilo nekaj ljudi ubitih, več pa ranjenih. Vlada je izdala tiralico za tremi opozicijskimi voditelji, ki so na begu. Pobegle voditelje obtožujejo subverzivne dejavnosti.

Letošnji rekord na sejmišču

16. septembra je bilo novomeško sejmišče tako dobro obiskano, da je doseglo rekordni obisk v letošnjem letu. Kupcem je bilo na voljo 1.681 prašičkov, od katerih so jih le 813 prodali. Zaradi prevelike izbire in premajhnega števila kupcev je cena to pot znatno popustila in je znašala 6.000 do 10.000 din.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● Izvršni odbor glavnega odbora SZDL Slovenije je na svoji zadnji seji visoko ocenil neposredni odziv, na katerega je naletela katastrofa v Skopju pri naših delovnih ljudeh. Hitra in učinkovita pomoč, ki je bila nudena prebivalcem mesta, je odsevala visoko stopnjo zavesti naših ljudi in razvit občutek medsebojne solidarnosti. Pomagati pa bo treba tudi še naprej, tako dolgo, dokler ne bo zrastlo na razvalinah novo, še lepše mesto. To bo terjalo veliko prizadevanje vse naše družbe. Materialna sredstva, ki so potrebna za izgradnjo in obnovo Skopja, je treba zagotoviti predvsem z nadaljnjim večanjem proizvodnosti dela in obsega proizvodnje. Le tako bo namreč mogoče doseči, da napori za zgraditev in obnovo Skopja ne bodo občutneje motili našega gospodarskega razvoja in nadaljnjega naraščanja življenjskega standarda.

● Na 52. seji Medparlamentarne unije v Beogradu, kjer so izvolili za predsednika konference dr. Joža Vilfana, so se spomnili tudi skopske tragedije. Izvolili so delegacijo, ki je pod vodstvom predsednika italijanske skupine Codaccija Pisanellija obiskala Skopje in si na kraju samem ogledala strašne posledice potresa. Po vrnitvi v Beograd so člani delegacije, pretreseni od tega, kar so videli, izjavili, da občudujejo visoko moralo prebivalstva. Dejali so, da je njihov vtis po obisku močnejši, ko so na lastne oči videli posledice elementarne nesreče.

● Odhod tovariša Tita na znamenito pot miru po Latinski Ameriki, ki vzbuja širom po svetu izredno zanimanje in optimistična pričakovanja, spremlja vse delovno ljudstvo Jugoslavije z najboljšimi željami za uspeh potovanja in srečno vrnitev. Prav prisrčno so mu zaželeli srečno pot graditelji avtomobilske ceste, ki so se hkrati obvezali, da bodo 20. oktobra izročili odsek ceste od Osipaonice do Beograda svojemu namenu.

● Ob potovanju predsednika Tita v prijateljske latinskoameriške države so izrekli dobre želje za uspeh poti tudi visoki cerkveni dostojanstveniki. Mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik je med drugim izrazil prepričanje, da bo potovanje našega predsednika služilo ohranitvi in utrditvi svetovnega miru. Beograjski nadškof dr. Ujčić je izjavil, da naj predsednika Tita, ki se bori za krepitev in utrditev miru, spremljajo na potovanje čez veliko morje naše najboljše želje. Prior kartuzije Pleterje dr. J. Edgar Leopold je izrazil prepričanje v uspeh Titove misije in mu iz srca zaželel na potovanju vse dobro. Patriarh pravoslavne cerkve German je v pismu, ki ga je naslovil na predsednika Tita, med drugim zapisal, da globoko in iskreno ceni njegova ogromna prizadevanja za ohranitev in krepitev miru na svetu ter da mu iskreno želi, da bi bilo njegovo potovanje še en velik prispevek k miru na svetu in razumevanju med narodi. — Podobne želje za uspeh Titove misije so izrekli tudi nekateri drugi visoki cerkveni dostojanstveniki.

● Prejšnji teden se je mudil na obisku v Jugoslaviji predsednik madžarske vlade Janos Kadar. Bil je na neslužbenem obisku kot gost predsednika Tita. Svoje bivanje pri nas je visoki gost izkoristil tudi za prijateljske razgovore s predsednikom Titom. Razgovarjala sta se o nadaljnjem vsestranskem razvoju prijateljskih odnosov in o skupnih koristih v boju za mir, koeksistenco in socializem.

● Te dni so zasedali skupščinski odbori: za splošne gospodarske zadeve, za proračun, za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, za družbeni plan in finance, za industrijo in promet, za kmetijstvo in gozdarstvo ter za trgovino, gostinstvo in turizem. Vsi ti odbori so obravnavali gibanje gospodarstva v prvih sedmih mesecih in perspektive za izpolnitev plana. Odbor za proračun je razen tega razpravljal tudi o predlogu spremembe zakona o skladu za kmetijstvo in o predlogu odloka za sprostitev posebne obvezne rezerve skladov iz leta 1962. — Na seji skupščinskega odbora za splošne zadeve so med drugim poudarili, da pristojni organi intenzivno pripravljajo spremembe nekaterih instrumentov, na primer prometnega davka, ki naj bi bil prenesen iz proizvodnje v potrošnjo. Na seji so ugotovili, da je v gospodarskem sistemu še več nespodbudnih instrumentov, katerih odprava bi pospešujoče delovala na nadaljnji razvoj gospodarstva.

● V nedeljo je bila na Kureščku nad Igom velika slovesnost, s katero so se oddolžili spominu za 20-letnico X. ljubljanske brigade. Zborovanja se je razen preživelih borcev udeležilo tudi večsto ljudi iz Ljubljane in od drugod. Zborovalci so položili vence na grobnice in grobove padlih borcev. Nato je govoril prvi komisar X. ljubljanske brigade Janko Rudolf, ki je med drugim dejal, da se na takih slovesnostih ne zbirajo nekdanji borci le zato, da bi se po tolikih letih spet videli in si obujali spomine, kar je seveda tudi važno in potrebno, temveč predvsem tudi zato, da prenašajo tradicije na mladino.

POMOČ VSE NAŠE DRUŽBE

Ne zametujmo turističnega dinarja

(Nadaljevanje s 1. strani)

slaba cesta pa je kaj malo vabljiva reklama zanj. Če bo le mogel, se ji bo izognil in odbrzel tja, kamor ga vodi asfalt. Sodobne, asfaltirane ceste so velikega pomena zlasti za tuje turiste, ki skozi naše prehodno področje odhajajo na Jadran in naprej proti jugu. Te moramo zadržati pri nas. Prav bi bilo, da bi občinske skupščine, ko pretehtavajo pomen turizma, razmišljale tudi o modernizaciji lokalnega cestnega omrežja.

Veliko bo odlegla gorjanska cesta, ko bo asfaltirana do Vinice, že v letošnji jeseni pa bo prav gotovo privedla na trgatev v metliško področje mnoge, ki prej niso zašli tja. Preurejena zasavska cesta obeta povezati Spodnje Posavje s štajersko magistralo in avtocesto. Ko bo preurejena, bodo številni tujci, ki zdaj odhajajo na Jadran skozi Ljubljano in Reko, raje potovali po krajši poti skozi Sevnico in Videm-Krško na avto cesto in od tam po avto cesti, bodisi skozi Zagreb, bodisi skozi Novo mesto in po gorjanski cesti na Kolpo in naprej po jadranski magistrali. Modernizacija zasavske ceste nas ne sme zateči nepripravljene. Ne bi pa škodilo, ko bi skušali preurediti cesto po Mirenski dolini in ono od Studenca čez Bučko na avto cesto. Tega se bomo morali z združenimi močmi lotiti sami, turisti pa nas bodo, ko bodo ceste asfaltirane, radi obiskovali, saj bodo lahko videli mnoge naravne lepote.

Takšen odnos je nerazumljiv, pa tudi neopravičljiv

Praksa zadnjih let, ko smo začeli v turizem vlagati več sredstev, nas uči, da morajo biti pobudniki razvoja turističnih in gostinskih podjetij njihovi kolektivi. Žal ugotavljamo, da pri nas ni tako. Kolektivi najpomemnejših turističnih objektov vse preveč čakajo na to, da jim bo občina zbrala sredstva, pripravila načrte, sklenila potrebne pogodbe za gradnjo in jim nato predala izdelan objekt. Dogotovljena in opremljena zgradba pa ni dovolj za uspeh, tudi kolektiv mora biti pripravljen na nove naloge, ki jih bo prevzel nato, ko se bo obratovalna zmogljivost njegovega objekta povečala. Naj damo vsem za lep zgled Šmarješke Toplice, kjer vodstvo in kolektiv vneto razmišljata o razvoju in z lastno pobudo pripravljata načrte ne čakajoč na pobudo od zunaj.

Obsojanja vredno je to, kar se je pripetilo letos v Dol. Toplicah. Po sejmu Alpe-Adria v Ljubljani je gospodarska zbornica povabila v Zdravilišče Dol. Toplice na ogled in razgovor skupino italijanskih in avstrijskih časnikarjev. 10 dni pred tem so se o tem pogovorili z direktorjem zdravilišča. Ko je skupina prišla, so zvedeli, »da je direktor preutrujen in jih ne more sprejeti« ... Morda mesec dni zatem so mu predstavniki Dol. Turistične zveze pripeljali na razgovor švedskega turističnega časnikarja, gospoda Una Ericsona, ki je hkrati tudi turistični strokovnjak. Direktor zdravilišča je okrat sedel v družbi pri neki mizi in tudi ob tej priložnosti ni želel razgovora s tujim predstavnikom in tega, da bi mu razkazal zdraviliški objekt in ga informiral o prednostih zdravljenja v njem. S tem pa je opustil lepo priložnost, da bi se pogovoril o možnosti za obisk švedskih turistov, ki kažejo veliko zanimanje za oddih v naših zdraviliščih. Naj povemo še to, da omenjeni tuji časnikar in turistični strokovnjak gospod Uno Ericson, ki je doma iz Švedske, pripravlja turistični vodič po Jugoslaviji za nordijske države. Lepe priložnosti žal tovariš direktor ni izkoristil, s tem pa prav gotovo ni predstavil našega turizma v najlepši luči.

TEŽAVE PRI NABAVI SUROVIN ZA IZVOZ?

Razprava na polletni konferenci sindikalne podružnice obrata Agromelj v Semiču, ki je bila v ponedeljek, 19. avgusta, je bila nadvse živahna. Največ so govorili o proizvodnih problemih. Obrat živi v pomanjkanju hlodovine, ki jo na žagarskem obratu predelajo v žagan les, v lesnopredelovalnem obratu pa v izdelke za izvoz. Kolektiv je zaradi pomanjkanja surovin upravičeno ogorčen, saj ugotavlja, da okoliške kmetijske zadruge in gospodarske organizacije dobavljajo hlodovino industriji v ostalih predelih, domači kolektiv, ki vrhu vsega še izvaža, pa ostaja praznih rok.

Lesni obrat Agromelja se hitro razvija. Pred tremi leti so ustvarili za 24 milijonov dinarjev proizvodnje na leto, v letu 1963 pa morajo po planu ustvariti 120 milijonov dinarjev. Kljub težavam s surovinami so v prvem polletju dosegli 42 odst. letnega plana. V razpravi so sklenili, da bodo napeli vse sile, da zamujeno nadoknadijo.

Razen surovin jim primanjkuje tudi suhega lesa. Odločili so se zgraditi sušilnico za les z zmogljivostjo 20 kubičnih metrov. V ta namen bodo porabili okoli 5 milijonov dinarjev. Prizadevni kolektiv je sklenil opraviti dela pri zemeljskih izkopih za stavbo nove sušilnice s prostovoljnim delom in na ta način prispevati 72 delovnih dni. Stroški gradnje bodo zato seveda občutno manjši. V razpravi so se lotili tudi boleznin, ker ugotavljajo, da mnogi bolniško izkoriščajo za šušmarstvo. V prvem polletju je 72-članski kolektiv zaradi tega izgubil 304 delovne dni, pa tudi 6 nesreč pri delu se je pripetilo. Po menili so se tudi o obratu družbene prehrane; le-ta obratuje v zasilnih prostorih, vendar je zelo koristen. Bili so mišljenja, da bo treba v okviru rekonstrukcije obrata zagotoviti tudi nove prostore za menzo.

LOJZE STARIHA

VESELEGA IN ZADOVOLJNEGA LICA

ga sprejmete, ko se pokaže pri vas. Večkrat ko pride, toliko raje ga imate. Toda tudi vaš pismonoša ni brez skrbi! Lahko pa mu jih olajšate: pripravite že danes 450 dinarjev za polletno naročnino DOLENJSKEGA LISTA, ko vas bo prihodnje dni obiskal!

Potrošnik tehta in ogleduje

Kot vsako leto tudi letos množica ljudi iz vseh krajev na zagrebškem velesejmu — Posamezniki, kolektivi iz podjetij, šole, sindikati, pa tudi poslovni ljudje iz tujine prihajajo na ogled

Vsega, kar je na zagrebškem velesejmu na ogled, ni mogoče zajeti ne z očesom ne s peresom. Večina obiskovalcev si ogleda samo to, kar jih zanima: enega ruski avtomobili, drugega poljedelski stroji, tretjega tekstil itd. Povprečen potrošnik si ogleda navadno naše paviljone s tekstilom in pohištvom ter mimogrede še nekaj tujih razstavnih prostorov.

V jugoslovanskem paviljonu s tekstilom je bilo razstavljenih veliko tkanin, največ pa kamgarnov za moške obleke, za ženske obleke in plašče. **Tekstilna industrija Pobeda iz Zagreba** je pokazala vrsto diolenov in dralonov, po katerih potrošniki precej povpraševajo, **MTT Maribor** pa je pokazal leacril plisirano blago. **Našega Novoteksa** se nam prav gotovo ni treba sramovati, saj zavzema čedalje vidnejše mesto v tekstilni industriji. Na splošno pa smo pogrešali več tweedov, te največ iščemo v trgovinah, zlasti pa več vzorcev tega blaga in ne samo običajno »špric« in karo blago. Novost za marsikaterega obiskovalca so lepe čipkaste zavese v vseh pastelnih barvah, ki jih v trgovinah zaman iščemo. **Tekstilni kombinat Gnjilane** pa jih ima dovolj na zalogi.

Nad pohištvom, ki smo ga videli na velesejmu, pa je vsak, kdor si ga malo natančneje ogleda, močno razočaran. Les se sicer lepo sveti, tudi stilu ni kaj reči, stolčki so ljubki na pogled, vendar na tistih posteljah, ki jih kažejo kot spalnico za odrasle, lahko leži iztegnjen le 15-letni otrok. Ker je tempo življenja vedno večji in ker mora človek porabiti vedno več energije pri vsakodnevnem delu, se mora človek vsaj ponoči pošteno odpočiti. V takih posteljah pa se prej utrudi, kot spočije. Tudi kavči, ki smo jih tudi videli, bi bili v velikі večini primerni za izvoz v »Liliput«, normalno raščeni Jugoslovani pa ne vemo kam z njimi. Na račun stanovanjske stiske ne gre izdelovati manjšega pohištva, ker zaenkrat še ne poznamo sredstev, ki bi uravnavali človekovo rast.

In kaj še? Konfekcija osvaja trg z velikimi koraki! Priznati pa je treba, da znanim konfekcijskim tovarnam, kot Varteksu in drugim, že močno konkurirajo še povsem neznani proizvajalci z juga. Tudi pri pleteninah, kjer so doslej slovenske tovarne daleč prednjačile, ni več dosti razlike. Razvoj gre tudi drugje svojo pot. Tako so prav presenetili **pleteni kompleti tovarne Vujče.**

Stara ugotovitev, da vsega, kar vidiš na velesejmu, ne dobiš v trgovini, pa še vedno drži. Vez med trgovci in proizvajalci škriplje na vseh koncih, zato jo bo treba v prihodnje učvrstiti, če bomo hoteli zadovoljiti potrošnika.

Ra

SKRAJŠANI DELAVNIK V KMETIJSTVU

Skrajšanje dosedanjega 48-urnega delovnega tedna na 42-urnega je obsežna naloga, ki zahteva temeljite analize in priprave. — Zmanjšanje delavnika ne sme imeti za posledico padca storilnosti dela in proizvodnje, zato je nujno razmišljati o sodobnejših tehnoloških postopkih in boljši organizaciji dela — V ljubljanskem okraju sta med petimi delovnimi organizacijami, ki naj kot prve pričnо s pripravami, izbrani tudi dve zadrugi: KZ Kamnik in KZ Trebnje

Delovne organizacije, ki so določene, da kot prve pričnо z intenzivnimi pripravami na skrajšani 42-urni delovni teden, se med seboj v šali imenujejo »poskusni zajčki«... Naloga je zelo obsežna in resnejša, kot je videti na prvi pogled, časa pa je na razpolago zelo malo. Prav bo torej, če bodo o tem že zdaj začele razmišljati vse delovne organizacije, da ne bomo, kot je sicer v navadi, začeli s »ho-ruk« šele v zadnjih trenutkih. Gre za uresničitev določila, ki ga vsebuje nova ustava, zato je resnost še toliko bolj na mestu. Po dosedanjih ugotovitvah nam je letošnjo proizvodnjo uspelo povečati največ po zaslugi fizičnih naporov proizvajalcev, veliko manj pa po zaslugi sodobnih tehnoloških postopkov, boljše organizacije dela in sodobnejše opreme. Samo to troje pa lahko upoštevamo kot rezervo, ki nam bo pomagala premostiti jarek k skrajšanemu delavniku.

Skrajšani delavnik ni administrativni ukrep, ki bi bil uresničljiv čez noč. Izvedljiv je le s temeljitimi pripravami, ki jih bomo lahko uveljavljali počasi in postopoma ter s pogojem, da dosedanji napredek ne bo zmanjšan. To dvoje bodo morali upoštevati vsi delovni kolektivi. Zvezni predpis je že določil rok, do katerega morajo vse delovne organizacije izvesti potrebne priprave. Tokrat se bomo na primeru KZ Trebnje seznanili malce podrobneje, kako tovrstna akcija poteka v kmetijstvu.

V kmetijskih organizacijah bo najtežji problem produktivnost dela, saj je ta sorazmerno majhna zaradi nezadostne izrabe kmetijskih strojev in zaradi slabe organizacije dela. Posledica obojega pa so majhni povprečni osebni dohodki, kar prav gotovo ne vpliva ugodno na rast in razvoj delavca v kmetijstvu. Na strokovnem posvetovanju predstavnikov kolektivov iz kmetijstva, ki morajo takoj začeti s pripravami na skrajšani delavnik, je bilo posredovanih več ugotovitev.

Kmetijska proizvodnja je sezonska, zato bo potrebnih toliko več proučevanj kot v industriji, razen tega bo treba najti izvirne rešitve. Prehod na 42-urni delavnik bo mogoč le, če se ne bodo zmanjšali dohodki, čisti dohodek in osebni dohodki in če bodo omenjeni pokazatelji še naprej lahko rastli, kakor predvideva plan.

Specializacija kmetijske proizvodnje terja dobro organizacijo in kar najboljše izkoriščanje zaposlenih. Preko človekovih fizičnih zmogljivosti ne moremo in ne smemo, saj je skrajšani delavnik namenjen predvsem človeku. Delovni čas je treba skrajšati v celotnem letnem razdobju in ga pravilno porazdeliti po posameznih obdobjih. Na posvetu so ugotovili, da je naša delovna zakonodaja v tem pogledu precej toga, hkrati pa je bila izrečena želja, da bi imele kmetijske organizacije vnaprej bolj proste roke pri urejanju delavnika.

Da ne bi amortizacija preveč bremenila lastne cene, bo treba mnogo previdnosti pri nadaljnjih investicijah v kmetijstvu. Da bi dosegli večjo storilnost, bomo morali kmetijstvu prav gotovo nameniti še nove naložbe. Te dodatne investicije pa bo treba skrbno utemeljiti zlasti z ekonomskimi pokazatelji. Kmetijske stroje bomo nabavljali le na osnovi večletnih statističnih vremenskih podatkov, ki naj zagotovijo zadostno izrabo strojev v posameznih letnih obdobjih.

V živinoreji bo možno povečati produktivnost največ z izboljšanjem krme in s smotrnejšimi krmnimi obroki. Mehanizacija del v hlevih je že dosegla zgornjo mejo in je ni moči izboljšati, ne da bi se pri tem poslabšala kakovost spitane živine.

Največ notranjih rezerv je v kmetijstvu pri organizaciji dela. Izračuni, ki bi pokazali stvarno izkoriščanje pri številnih nepotrebnih prevozih, ki so posledica razmetanosti zemljišč in obratov ter objektov, bi bili najbrž zastrašujoči. Poleg tega je še veliko napak, ki so posledica pomanjkljivih delovnih priprav.

Velikega pomena je delitev čistega dohodka in osebnih dohodkov v kmetijskih organizacijah. Strokovna vodstva naj temeljito proučijo vprašanja: kako je izrabljen delovni čas, kakšna je delovna disciplina in kakšne so norme, kolikšne so izgube, ki nastajajo zaradi prekinitev dela, zaradi migracije zaposlenih, in hkrati s tem ugotovijo tudi vzroke za vse našteto. Analiza gospodarjenja z osnovnimi sredstvi pa naj vse buje predvsem podatke o izkoriščanju in o možnostih izkoriščanja osnovnih sredstev. Za uresničitev 42-urnega delavnika bo zelo pomembna tudi kadrovska politika.

Marjan Legan

V Beli krajini ne bo več težav z elektriko

Delovne skupine novomeškega Elektra skupaj z delavci iz črnomaljske tehnične izpostave dokončujejo novi 35-tisočvoltni daljnovod, ki bo prav kmalu začel oskrbovati Belo krajino z električnim tokom. V ta pomembni objekt bo vloženih okoli 80 milijonov dinarjev. Bela krajina je do zdaj dobivala tok s pomočjo 20-tisočvoltnega daljnovoda, ki je zaradi razvijajoče se industrije v Beli krajini le stežka zmagoval svoje naloge. V primeru okvar, ki so bile kar precej pogoste, je ostajala vsa industrija brez toka. Daljnovoda za rezervno napajanje namreč ni bilo. Čeprav se je kolektiv Elektra trudil, da bi napake čimbolj omejil in jih kar najhitreje popravil, je nastajala neprecenljiva gospodarska škoda, ker so zaradi napak na daljnovodu proizvodni obrati nemalokrat stali.

Novi daljnovod bo imel za tri četrtine večjo zmogljivost od dosedanjega, slednji pa bo ostal za rezervo. V primeru napak bodo Belo krajino oskrbovali s tokom prek starega daljnovoda, da ne bo zastojev.

Ker je električno omrežje na področju občine Črnomelj že močno izrabljeno, se ga trudijo čimprej obnoviti. Elektrifikacija se je po vojni močno razmahnila, transformatorske postaje pa so, ker jih je premalo, preveč obremenjene. Letos so zgradili novo transformatorsko postajo pri novem obratu lesnoindustrijskega podjetja Zora v Črnomlju ter podobno na Loki, ki že napaja del nizkonapetostnega omrežja. V okviru tehnične izpostave Elektro v Črnomlju deluje že 3 leta tudi elektroservis, v katerem previjajo elektromotorje in popravljajo vse električne gospodinjske stroje in pripomočke. Že več kot leto dni iščejo strokovnjaka za popravila radijskih sprejemnikov in televizorjev, pa ga še niso dobili, čeprav imajo že 6 mesecev zanj pripravljeno družinsko stanovanje.

PISMA UREDNIŠTVU

Še: pri Kurivu v Brežicah odnosi niso v redu

Tovariš urednik!

Odgovarjamo na članek, pod istim naslovom v pretekli številki Dolenjskega lista.

Zaradi pomanjkanja vagonov je zvezni izvršni svet podaljšal rok dobave premoga, plačanega po 45-odst. regresu od 31 julija do 30 septembra. Avgust je bil najkritičnejši mesec v dobavi premoga, ker je bilo tedaj najmanj vagonov, rudarji so bili na dopustih, proizvodnja pa je bila manjša. Tovarišice, ki se pritožujejo, so res vnaprej plačale premog 27. 7. 1963 in imajo številke 2010, 20111 in 2012. Predplačila smo pričeli sprejemati s številko 1501, vsaka stranka je plačala vnaprej povprečno 2,5 tone premoga, v avgustu pa smo dobili le 500 ton premoga. Številka 2010 bi bila na vrsti nekako 15. septembra.

S tajnikom sindikalne podružnice, kjer so omenjene tovarišice zaposlene, smo se dogovorili, da bo njihov sindikat dobil kompletne vagone za svoje člane in da bodo poskrbeli za prevoz premoga z lastnimi traktorji. Že od 20. avgusta pa so omenjene tovarišice vsak dan, in ne samo ob sobotah, našle med službo toliko časa, da so nadlegovale uslužbence »Maloprodaje« zaradi premoga. Najprej vljudno, potem z grožnjami in obrekovanjem. Izgovarjale so se na slabe ceste, vse pa so doma ob lepih občinskih cestah. Premog prodajamo tistim, ki ga vzamejo s svojim prevoznim sredstvom samo ob ponedeljkih. Ena izmed podpisanih tovarišic je v soboto, 31. 8., vprašala poslovodjo Pavliča, če lahko pride v ponedeljek po premog. Odgovoril ji je, da lahko, če ima svoje vozilo za prevoz, pri tem pa ni vedel, da je tovarišica ena izmed tistih, ki bodo dobili premog prek sindikalne podružnice.

Kritični ponedeljek je nastala pred mostno tehtnico prodajalne kolona 40 voznikov. Vmes je prišel traktor kmetijskega obrata in si siloma utrl pot na tehtnico. Potrošniki so začeli negodovati. Na pojasnilo, da dobijo te tvarišice premog prek sindikalne podružnice, pa je Štefka Lokar stopila na tehtnico, preprečila tehtanje in z neprimernimi besedami žalila, grozila s svojim šefom in odpovedjo, ki naj bi jo njen direktor izposloval tovarišu Pavliču. Slednji je bil glede na vse to prisiljen zagroziti z Ljudsko milico.

Navedene tovarišice so dobile premog v petek, 6. septembra, kolektiv obrata Maloprodaje pa se javno opravičuje vsem potrošnikom, ker so omenjene dobile premog okoli 10 dni prej, preden bi bile na vrsti.

Upravni odbor Maloprodaje gradb. mat. in kuriva ter KGP Brežice

Ponovno: »Pismo o odlikovanju«

Tovariš urednik!

K odgovoru tovariša Kravosa na sestavek iz 35. št. Dol. lista bi rada napisala nekaj pripomb. Tovariš Kravos omenja, da je dogodek potekal drugače, kot ga opisujem jaz. Žal to ne drži, saj je poleg mene bila prisotna soseda, žena borca iz NOB, obe pa sva slišali enako, ker so bile besede izrečene dovolj jasno. Res je, da smo z njim živeli v prijateljskih odnosih, zato se vprašujem, kako le me je mogel, če me je spoštoval kot vojnega invalida, tako hudo prizadeti z besedami, ki jih je izrekel. V odgovoru pravi, da besede niso bile izrečene zlonamerno, jaz pa pravim, da so bile kljub temu izrečene ter da ima vsako prijateljstvo svoje meje. Prav gotovo tudi njemu življenje med vojno ni bilo postlano z rožicami, kot pravi sam, mislim pa, da je imel zato še več vzroka, da bi razumel mene in moje težave ter me upošteval kot ženo borca, kot mater kot invalida iz NOB.

Tovariš Kravos trdi, da sta mi njegova žena in sin iskreno čestitala za odlikovanje. Kaj takega nisem doživela, in niti pričakovala nisem. Ko sem prišla domov, so mi na dvorišču čestitali moj mož in Vojko Mugoša, za odlikovanje pa se je zanimal tudi tovariš Antolič, ki je rekel: »Lepo je to!« Tovariš Kravos, ki je sedel ob mizi na dvorišču, je nato vprašal, kaj imamo, da tako gledamo, in nato izrekel besede, ki so me prizadele. Nato sem se umaknila in o tej stvari nismo več govorili.

Tov. Kravos omenja v svojem odgovoru tudi mojega brata, ki je bil v nemški vojski. Naj povem o tem tudi jaz svoje. Vsa moja družina je sodelovala z NOV, na mojem domu pa je bila ena izmed najpomembnejših postojank partizanov. Moj brat je bil slabega zdravja, zato mu je komandant našega bataljona tov. Jože Kralj — Trpko, rekel: »Bolje bo, da greš ti sam v nemško vojsko, kot da izgubimo tako trdno postojanko, kot je pri vas. Nisi zdrav, zato te ne bodo poslali na fronto.« Moj brat je poslal iz Tirol, kjer je bil v vojski, mnogo sanitetnega materiala za partizane. Še danes žive tovariši, ki to lahko potrdijo. Mislim torej, da v sporu, ki smo ga načeli, nima moj brat nobenega opravka.

Nihče tov. Kravosu ne oporeka, da ne dela in da ne živi pošteno, mislim, da je k temu in k lepšemu življenju njegove družine pripomogla naša revolucija. Ne more reči, da sem mu njegovo preteklost kdajkoli očitala. V zadevi, o kateri sem načela javno razpravo, nisem prizadeta samo jaz. Prav zdaj pa na dvorišču razpravljajo o meni in govore o tem, kaj sem naredila in da nimam vesti. Upam, da o tem pristojni organi ne bodo razpravljali na tak način, zato se tudi jaz pridružujem stališču tov. Kravosa, da naj zadevo razčisti komite tovarne celuloze in papirja »Đuro Salaj.«

ELIZABETA PEČNIK
Videm — Krško
Nova Resa 7

Sadja je letos dovolj, cene pa so zato nižje

Letošnja sadna letina je obilna, kot že dolgo ne. V kmetijskih zadrugah že čutijo, da bo letos sadje težko prodati. Kupci so natančni in zahtevajo upoštevanje predpisov jugoslovanskega standarda. Zadruge lahko prodajo obrana jabolka, ki so jih odkupile od kmetovalcev po cenah od 25 do največ 40 dinarjev za kilogram. Kmetje zahtevajo za prvovrstna obrana jabolka 35 dinarjev za kilogram, zato se vsaj v začetku odkupa sadja obetajo težave. Z jesenskim sadjem pa jih bo mnogo manj kot z zimskim. Kljub vsemu pa se bodo morali naši kmetovalci s tržnimi cenimi spoprijazniti, ker se na tržišču vedno bolj uveljavlja sadje iz plantažnih sadovnjakov, ki je po kvaliteti enakovredno domačemu, vrhu vsega pa mnogo cenejše.

Občani, turizem vam nudi

Svet za trgovino, blagovni promet, gostinstvo in turizem občinske skupščine Črnomelj je na seji 28. avgusta razpravljal o stanju turizma v komuni in o potrebnih ukrepih za nadaljnji razvoj.

Ko so razpravljali o gostinstvu, so poudarili, da morajo gostinski kolektivi posvetiti večjo skrb strokovnemu izobraževanju kadrov. Velika večina gostinskih delavcev v družbenih obratih nima potrebne strokovne izobrazbe, le osem gostincev samo delno govori po en tuj jezik.

Svet priporoča vsem gostinskim obratom, naj prično načrtno izobraževati svoje nameščence, zlasti pa naj prirejajo tečaje za tuje jezike. Hrana, ki jo gost lahko v Črnomlju dobi, je preveč enostavna in draga! Na jedilnikih, zlasti za abonente, naj bodo jedila sestavljena predvsem iz proizvodov, ki so v tem času najcenejši.

Svet je razpravljal tudi o dolgoletnem preoblemu — črnomaljskem kopališču. Na zasebnem zemljišču, Fabjanovi pristavi ob Lahinji, je vse poletje dosti kopalcev, ki skačejo v vodo, pravega dostopa pa še nihče ni uredil. Sprejeli so priporočilo ustreznim organom, naj s pomočjo kolektivov urede kopališče do prihodnje sezone.

Tudi to ni prav, da domači in tuji gostje v Črnomlju večkrat zaman iščejo razglednice in spominke. Gostišča, pošta, trafike, hoteli in trgovine naj si v bodoče preskrbijo dovolj teh stvari, da jih bodo vsi, ki se zanje zanimajo, tudi dobili.

Kamping na Vinici še vedno ni dokončno urejen. Voda ni pitna, urediti pa bi bilo treba tudi parkirni prostor z okolico. Ta kamping bi sicer lahko uvrstili na seznam mednarodnih kampingov.

Cesto na Mirno goro bi bilo treba tako vzdrževati, da bi bila vedno sposobna za promet z osebnimi avtomobili in avtobusi. Ob nalivih je cesta poškodovana, zato bi jo morali sproti popravljati, če hočemo, da bo Mirna gora bolje obiskana. Planinske koče in belokranjske zidanice naj postanejo turistične postojanke! Ostanke Mitrovega templja iz II. stoletja bi bilo treba zavarovati pred razpadanjem, urediti in označiti dostop, ker se za ta spomenik precej zanimajo tuji turisti.

Na seji so razpravljali tudi o sedemletnem perspektivnem programu razvoja turizma v komuni. Poudarili so, da mora biti program skrbno in temeljito pripravljen ter usmerjen tako, da bo ob izkoriščanju prirodnih lepot turizem postal donosna in pomembna gospodarska panoga.

Jože Škof

Rože v okras turizma

Smo priča, kako nastaja nova gorjanska cesta, ki bo na stežaj odprla vrata do turističnih in drugih znamenitosti Bele krajine. V Metliki gradijo nov hotel, prepotreben ne le zaradi občutnega pomanjkanja sodobnih gostinskih lokalov s prenočitvenimi zmogljivostmi, ampak nujen že zategadelj, ker si danes ne moremo več zamisliti večjega kraja brez takega objekta. Gostinstvo in turizem gresta z roko v roki, ta združitev pa je ob največji rentabilnosti gospodarsko precej donosna. Često je prav od teh panog odvisno, koliko obiskov je v nekem kraju. Važna pa je seveda tudi zunanja podoba kraja. Naselje mora biti lepo urejeno. Se pravi, da pride v prvi vrsti v poštev komunalna ureditev (javna razsvetljava, sodobno urejene ceste, snaga itd.), pa tudi parki.

Metlika je eno takih mest. Že nekaj let ima lično urejene parke. Prijetno vpliva na obiskovalca zlasti z rožami živih barv zasajeni park pred zdravstvenim domom, kjer je naselje v urbanističnem pogledu že kar »velemestno« urejeno. Nadalje si prišlec z zadovoljstvom ogleda manjši park pred novim hotelom. Tudi v starem delu mesta pazljivo oko meščanov ni pustilo, da bi se zanemarili majhnim parkom podobni prostorčki. Ob tem lahko samo pohvalimo skrb prebivalstva za čim lepšo podobo v turističnem pogledu vedno bolj privlačne Metlike.

Dobro vodstvo, gotov uspeh

Še dober mesec dni, in aktivi v brežiški občini bodo začeli dajati letni obračun. Letne konference bodo pregled dela, uspehov in neuspehov mladine v preteklem obdobju. O pripravah na mladinske konference, predvsem pa o bodočih kadrih tako v občinskem vodstvu kot v mladinskih aktivih, je bilo govora tudi na zadnji seji predsedstva komisij občinskega komiteja ZMS Brežice. Ugotovili so, da je kadrovska komisija v preteklem letu zelo slabo opravila svoje delo. Sestala se je le nekajkrat in rešila nekaj tekočih zadev. Na drugi strani pa so nekateri aktivi celo večkrat menjali svoje vodstvo itd.

Na seji so razrešili stare člane in izvolili novo petčlansko komisijo, ki naj čimprej napravi analizo vodstvenih kadrov. Pregledati bo treba kandidatne liste za volitve po aktivih in zraven ustrezne predloge. Dobro pa bo treba tudi preresčetati kandidate za bodoči občinski komite in komisije. Izbrati bodo morali mladince, ki bodo vredni zaupanja vseh nas in bodo kos vsem težkim nalogam.

Največ točk za Gabrje

Izvršni odbor pri občinskem odboru Socialistične zveze v Novem mestu se je odločil, da prisodi prvo mesto v okrajnem tekmovanju krajevnih organizacij SZDL Gabrjam, ki so zbrale 415 točk (od 600 možnih). Na drugem mestu je s 410 točkami krajevna organizacija SZDL Dvor, tretji je Šentjernej (396), četrti Podturn (392), peta Birčna vas (930) in šesti Žužemberk (371). Dve najboljši organizaciji sta predlagani za okrajno nagrado, občinski odbor SZDL pa je v tem tekmovanju razpisal pet svojih nagrad (prva 70.000 dinarjev, peta 30.000 dinarjev).

Čeprav tekmovanje ni dalo povsod najboljših izidov, se vendarle kažejo premiki naprej. Če preletimo le delo krajevnih organizacij SZDL, ki so v tem tekmovanju pristale na prvih treh mestih, opazimo marsikaj, kar je bilo značilnega za večino organizacij, predvsem pa: da se je ponekod znatno povečalo število članov (čeprav morda še polovica volivcev nima članske legitimacije), da je bila v tem času zelo razgibana predvolilna aktivnost, da je bilo na različne spodbude veliko strokovnih predavanj in predavanj druge vrste, da so krajevne organizacije med tekmovanjem uredile evidence, redno pobirale članarino in skrbele za ureditev in izpopolnitev klubskih prostorov. Predvsem je nemara najboljša lastnost tekmovanja v tem, da je prišlo na splošno do tesnejših stikov med organizacijami in članstvom. Ker to velja za celotno občinstvo, je bilo, kot kaže, le koristno pritegniti v tekmovanje vse krajevne organizacije z vsemi podružnicami.

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: **Franc Pavlič, Ciril Brsan, Jože Božič, Janez Starc, inž. Branko Peternel, Edo Franter, Franc Lenart, Franc Koželj, Anton Majerle, Jožefa Ljubi, Cvetko Paderčič, Franc Gorene, Anton Cimerman, Polde Bernard, Jože Banič,** člani kolektiva »Kremen«, Novo mesto; **Lado Janc, Alojz Krisian, Miran Simič, Samo Medic, Anton Hudoklin, Jože Dragman, Janez Zupančič, Slavko Tomijanovič, Joža Surla, Franc Stamfelj, Ivan Cesar, Marija Zupanc, Vladimir Marčič, Marija Udovič, Milena Sajovic, Marica Vranešič, Jožica Jalovec, inž. Franc Kovačič, Cvetka Bojanc, Franc Pavlin,** člani kolektiva »Novoteks«, Novo mesto; **Tone Gabrijel, Rudolf Rems, Anica Šepic, Cirila Brunskole, Ivanka Palčič, Nada Brezovar,** člani kolektiva PTT Novo mesto; **Alojz Avbar, Emil Jakše, Stane Vidmar, Milan Šiško, Anton Nagelj, Alojz Bučar,** člani kolektiva IMV Novo mesto; **Franc Bašelj,** član kolektiva Krka, Novo mesto.

JOŽE DULAR: 9

Urbiha ženi sina

(Odlomek iz romana »KRKA UMIRA«)

Urbihi je bilo ribe žal, toda pomagati se ni dalo. Mogoče je sicer, da bi jo kdo izmed njiju dveh nabodel, toda zato bi bil čoln spet trideset sežnjev pod maklenom. Tako pa so se še dvakrat, trikrat uprli, in že so bili v mirnejši vodi nad brzicami.

Jozelj je ves ta čas kuril slamo v prav majhnih šopih, komaj toliko, da niso bili v popolni temi, pa je kljub temu hlapček načenjal že četrti škopnik.

Zagnali so se po vodi po najmanjših derečinah čisto v kot jezu in se potem ob njem počasi spuščali proti vrzeli. Voda ni bila razdivjana, zato je Repar lahko sam krotil čoln in sta le včasih onadva poprijela z ostmi. Jozelj je spet žgal večje šope slame in prežeči obrazi so bili rdeči, kot bi jih gledal skozi kozarec črnine. Rahel veter je sukal nad njimi cele vrtince žarečih saj, ki so sikajoč ugašale v razbrazdani vodi.

Bližali so se vrzeli. Urbiha se je razkoračil na kljunu, osti je krčevito držal in v rahlih trzajih čolna se mu je pozibavala vrv, ki jo je imel ovito okrog dlani. Oči so se mu svetile kot volku in komaj slišno je ukazoval:

»Na desno! ... Pazi, da ti ne obrne čolna! ... Drži, Tomaž! ...«

Ta je brez šuma spustil osti na dno in zadržal čoln, ki ga je spet hotelo zasukati. Takoj nato pa jih je že izvlekel in jih znova prežeče naperil nad sivo gladino.

Zapluli so pod jez, neslišno in komaj da so si še upali dihati. Najmanjši udarec z veslom ali z roko ob čoln bi splašil ribo in potlej — zbogom ves trud!

Skozi raztrgano vrzelo je uhajala voda; v belih curkih je štrkala skozi razpoke, se penila ob skalah, vrela, klokala in šumela ter se pod razburjeno gladino nosila čez kamenje in mahove dalje proti brzicam.

Čoln je drsel ob vrzeli, tedaj pa! ... Urbihi so zagorele oči, sključil se je, usločil, dvignil osti in jih po bliskovo zapodil v tolmun pod jezom.

»Moj je!«

Zmagovito je kriknil, toda v naslednjem trenutku je zasukalo čoln in zadeti sulec je planil iz krnice. Urbihi so ušle osti iz rok, izgubil je ravnotežje in se zviška prekobalil v vodo.

»Tomaž! ... Sulec! Aaa ...« je zagrgral in se potopil. A že trenutek nato je našel pod nogami tla, izpljunil je vodo in kričal za čolnom, ki se mu je kot goreča plamenica umikal po vodi:

»Na desno! Pod kolesa, Tomaž! ... Daj ji vetra, mrcini prekleti! ...«

Urbiha se je kobacal na jez in kričal za onimi. Toda Tomaž je tudi brez njegovega vpitja vedel, kaj mu je storiti. Saj je sam dobro videl, da jo je sulec z ostmi v mogočnem trupu urezal naravnost proti mlinskim žlebovom.

Sulec je bil res tam. Toda ko je zagledal svetlobo in čoln, se je obrnil, še preden ga je mogel Tomaž doseči, in s kolom v hrbtu spet zdivjal v vrzelo.

Obrnili so čoln — in spet nazaj! Toda to pot je sulcu odklenkalo! Tomaž je pognal za njim svoje osti prav takrat, ko se je hotel spet dvigniti in pobegniti. Prav za škrge mu jih je treščil. Z Binetom sta ga komaj spravila v čoln.

Takrat je tudi Jozlju ugasnil zadnji šop slame. V temi so pristali na spodnjem koncu jezu in privezali čoln za steber. Potlej so tipaje pobrali plen, pobili sulca in mu potisnili kol skozi škrge, da si ga je hlapček lahko oprtal.

Urbiha je ves premočen trepetal na grabljicah in venomer ponavljal:

»Prekleta mrcina, pa smo te le! ... Ha! Prekleta mrcina! ...«

Iz hoste nad Vranjim vrhom se je pravkar dvignila luna kot velik svetel kovanec.

Neutemeljen odpor vaščanov Drnovega in Velike vasi

Večina staršev želi svojim otrokom dobro. Kaže pa, da je nekaterim staršem iz Drnovega in Velike vasi več do tradicije, čeravno gre to na škodo njihovih otrok. Občinska skupščina Videm-Krško je na predlog sveta za šolstvo sprejela sklep o prešolanju otrok iz šole Veliki Podlog v Leskovec in obratno. Pri tem pa so nekoliko prizadeti starši omenjenih vasi, saj bodo njihovi otroci morali obiskovati nižje razrede osnovne šole namesto v Leskovcu v Velikem Podlogu. Ta sklep je bil sprejet po predhodnih razpravah in analizah, ki so se močno nagibale zanj. Vsa stvar je bila dobro proučena in utemeljena. Število rojstev na območju šolskega okoliša Veliki Podlog pada. Zato je bilo že lani v prvem in drugem razredu te šole samo po dvanajst otrok. Tudi ostali razredi so bili slabo zasedeni. Vse to pa je podražilo pouk. Šola v Velikem Podlogu je bila ena izmed najdražjih v videmsko-krški občini. Razen tega omenjena šola ni imela dovolj strokovnega kadra za višje razrede, zato so te razrede poučevali učitelji, kar je negativno vplivalo na kvaliteto pouka. Samo v videmsko-krški občini trenutno primanjkuje nad 30 predmetnih učiteljev in profesorjev, zato ni nobenega upanja, da bi šola v Velikem Podlogu v doglednem času dobila potreben kader.

Omenili smo že, da so bili razredi v šoli v Velikem Podlogu slabo zasedeni. Morali so si pomagati tako, da so združili razrede. Že v bližnji bodočnosti pa bi morali združiti vse razrede, iz katerih bi nastali štirje oddelki. Ker pa reforma šolstva zahteva kvaliteten pouk, pa tudi v interesu družbe je, da si otroci pridobijo čimveč znanja, je bilo potrebno nekaj ukreniti. Sklep, da se obe šoli upravno in organizacijsko združita in da se izvede prešolanje otrok, je bil po vsem tem zares več kot nujen. Upoštevati moramo, da se je tudi v leskovški šoli povečalo število oddelkov in je bilo zato nujno, da se začasno prešolajo otroci nižjih razredov iz Velike vasi in Drnovega v Veliki Podlog. Otroci višjih razredov osnovne šole v Velikem Podlogu pa bodo obiskovali leskovško šolo. V obeh šolah bodo tako ostali samostojni razredi (kar sicer ne bi), v katerih bo 30 do 40 otrok. S tem pa bodo za obe šoli rešili problem strokovnega kadra in nabave učil. Če bi ostalo po starem, bi vsaka šola imela svoje upraviteljstvo, tajništvo itd.

Starši otrok iz Drnovega in Velike vasi bodo morali razumeti, da tu ne gre za kakšne osebne koristi ali koristi kraja, temveč predvsem za koristi njihovih otrok. Pouk bo sedaj v obeh šolah še kvalitetnejši. Nerazumljiv je sklep vaščanov omenjenih vasi, da nikakor ne bodo pošiljali svojih otrok v Veliki Podlog in da so hoteli sami kakor tudi njihovi predniki v leskovško šolo, pa naj zato hodijo še njihovi otroci. Občinska skupščina je potemtakem upravičeno obsodila taka stališča, saj jih prav gotovo nihče ne more utemeljiti! Še posebno ne zato, ker je občinska skupščina zagotovila prevoz otrok v šolo in domov. Do sedaj pa so otroci v vsakem vremenu hodili v 3 do 5 kilometrov oddaljeno leskovško šolo. Neupravičen je tudi dvom vaščanov o zagotovilu občinske skupščine. Vsakdo lahko verjame najvišjemu oblastnemu organu komune. Na sestankih omenjenih vasi so vaščani zahtevali, naj se upošteva glas ljudstva. Nova ustava jim daje to pravico. Ne smemo pa pozabiti, kadar govorimo o glasu ljudstva in o demokraciji, da ne gre upoštevati samo želja vaščanov dveh vasi, temveč celotnega šolskega okoliša. Velika večina pa je pozdravila sklep občinske skupščine. Ljudski glas je bil tudi v tem primeru upoštevan, saj je bilo zadoščeno večini ljudi.

Mnenje poslanca kulturno-prosvetnega zbora skupščine SRS Slavka Smerdela je, da smo o problemih vzgoje in izobraževanja naših otrok premalo razpravljali na roditeljskih sestankih, zborih občanov in drugje. Naloga socialistične družbe je, da zagotovi tudi podeželskim otrokom pouk, ki bo enakovreden pouku na šolah v središčih. Zato je odlok, ki ga je sprejela občinska skupščina na zadnji seji o prešolanju učencev iz Velikega Podloga v Leskovec in iz Velike vasi in Drnovega v Veliki Podlog, vsestransko utemeljen. Ljudski poslanec je prepričan, da bodo prizadeti starši, predvsem pa otroci, spoznali, da jim družba s tem omogoča dragoceno stvar, to je znanje.

Pričakujmo od vaščanov Drnovega in Velike vasi, da se bodo otresli zastarelih nazorov in se spoprijaznili z najboljšo rešitvijo, ki jo je nakazala občinska skupščina.

Odhod razorožene italijanske vojske iz Novega mesta po kapitulaciji Italije v sept. 1943 Na sliki vidite stolp novega vpadnika v premogovniku Kanižarica. Že nekaj časa vleče iz objema zemlje premog, ki ga nato stresajo na prenosni trak, po katerem zdrsi v novo separacijo

»Srečno, Kekec!« je naslov novega filma, ki ga je posnelo podjetje »Viba film«. Mladi junaki Kekec, Mojca in Rožle se bodo gledalcem predstavili v novem filmu, ki je hkrati tudi prvi slovenski barvni film, kot vse kaže, že v začetku letošnjega novembra

»Jubilej« v Sevnici

V okviru proslav občinskega praznika Sevnica je v petek, 13. 9., gostovalo v Sevnici SLG iz Celja z Žmavčevo dramo »Jubilej«. Mnogi, ki so prvič videli celjske igralce, so bili nadvse prijetno presenečeni. Velika dvorana TV Partizan je bila nabito polna gledalcev, ki so Celjane toplo nagradili s ploskanjem, posebno pa Jeršina, Škofa in Krošljevo.

Splošna želja vseh, ki so predstavo videli, je, da bi celjsko gledališče kmalu spet gostovalo. S. Sk.

Nova višja kadrovska šola v Kranju

Že leta 1959 se je pokazala potreba po ustanovitvi šole, ki bi izobrazila ljudi na položajih sekretarjev podjetij, šefov kadrovskih oddelkov, organizatorjev dela itd. Zato je Zavod za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela v Kranju ustanovil tako šolo. V treh letih obstoja je šolo zapustila že vrsta absolventov, ki so na svojih delovnih mestih pokazali napredek in uspeh.

Vse to in pa vedno večje potrebe po strokovnih kadrih v naglo razvijajoči se industriji so privedle do tega, da je šola dobila pred nedavnim družbeno priznanje: izvršni svet SRS jo je potrdil kot visokošolsko ustanovo prve stopnje.

Že letos v oktobru bo Višja kadrovska šola v Kranju začela izobraževati slušatelje v treh smereh: 1. na oddelku za varnost pri delu se bodo slušatelji usposobili za varnostne inženirje; 2. na oddelku za poslovno organizacijo bodo študirali ljudje, ki bodo kot strokovnjaki z diplomo v delovnih organizacijah skrbeli za organizacijske probleme; 3. na oddelku za kadrovsko dejavnost pa se bodo izobraževali strokovnjaki za delo v kadrovskih službah v podjetjih in ustanovah.

Na sedanji stopnji našega gospodarstva potrebujejo delovne organizacije ljudi, ki so sposobni ne samo izvajati neko politiko, ampak jo tudi oblikovati in prilagoditi novim nalogam. Potrebujejo ljudi, ki znajo presoditi položaj gospodarske organizacije v družbeni delitvi dela in samostojno poiskati vse možnosti za uveljavljanje na tržišču.

Ob dejstvih, da varnostni inšpektorji, delovni inšpektorji, odgovorni za zaščito in varnost v podjetjih, sekretarji, šefi kadrovskih služb, organizatorji dela in drugi v večini naših organizacij nimajo potrebne strokovne kvalifikacije, bi bilo edino prav, da bi kolektivi te tovariše poslali v kranjsko šolo.

Poudariti moramo, da bo spričo velikih potreb v gospodarstvu šola za zdaj sprejemala samo tovariše in tovarišice, ki že nekaj let delajo na delovnih mestih, ki jim je šola namenjena. **Izredni študij ni mogoč in bodo sprejemali samo redne slušatelje. To pa ne pomeni, da bo n. pr. delovna organizacija za dve leti, kolikor traja šolanje, izgubila varnostnega tehnika. Ne! Samo 9 dni na mesec bo moral študent bivati v Kranju, ves ostali čas pa bo delal na svojem delovnem mestu.**

Zanimanje za šolo je izredno veliko. Iz vseh krajev naše republike se javljajo interesenti, več pa jih je tudi iz Srbije, Bosne in Hrvatske, tako da razmišljajo o uvedbi srbohrvaških vzporednic.

Šola posluje po načelu samofinanciranja. Stroške šolanja za slušatelje krijejo delovne organizacije in znašajo okoli pol milijona v dveh letih.

Ko bodo kolektivi odločali o tem, koga bodo poslali v šolo, naj ne pozabijo, da se jim pol milijona kaj hitro povrne z boljšo organizacijo dela, s tako kadrovsko politiko, ki bo zadovoljila vse člane kolektiva, in naj ne pozabijo tudi na delovne tovariše, ki so se zaradi neprimerne ali pomanjkljive zaščite ponesrečili. Za šolo naj z preudarkom določijo resnega človeka, ki ima veselje do dela in glavo na pravem mestu, saj se bodo samo tako sredstva, ki jih bodo porabili za njegovo šolanje, bogato obrestovala.

Ne pozabljajmo torej, da proizvodnjo in gospodarjenje vedno bolj obvladuje znanost in da moramo razpolagati z visokokvalificiranimi kadri, če hočemo enakopravno stopiti v mednarodno areno.

Dve razstavi v Sevnici

V izložbi STP Sevnica je domače filatelistično društvo uredilo pred nekaj dnevi razstavo, na kateri so pokazali znamke iz bivše Jugoslavije v serijah, znamke SFRJ in zbirko avstrijskega ter starega jugoslovanskega denarja in denar nove Jugoslavije. Obe razstavi, filatelistična in numizmatična, sta bili dobro obiskani in sta med prebivalstvom vzbudili precej zanimanja.

Knjige

Dolenjska založba je izdala v eni knjigi dvoje povesti Josipa Jurčiča: »KLOŠTRSKI ŽOLNIR« in »TIHOTAPEC«. Ilustrirano. — Lepo darilo za vsakogar.

Janko Jarc:

2

September in oktober 1943 na Dolenjskem

Bataljoni so izvrševali mobilizacijo ter tako množili vrste Levstikove brigade. 11. septembra sta krenila I. in II. bataljon na kamionih in v spremstvu blindiranih avtomobilov iz Toplic proti Žužemberku, III. bataljon pa je še nadalje ostal v Toplicah, kjer je izvrševal varnostno službo ter bil določen za čiščenje belogardističnih ostankov. To zadnje pa ni moglo biti popolnoma izvršeno, ker so se belogardisti deloma poskrili, deloma zbežali, ko so uvideli, da je njihovo dosedanje delovanje s propadom Italije končano.

V Toplicah sta bili dve četi III. bataljona nastanjeni v Ljudski šoli, ena četa pa v Sokolskem domu. Bataljon je opravljal straže v Toplicah in čuval zaprte obdolžence in osumljence. V bataljonu in med ljudstvom je zaradi kapitulacije Italije in bega osovraženih italijanskih vojakov vladalo veliko navdušenje. Na drugi strani pa je bilo ljudstvo navdušeno zaradi krasnega poleta in porasta partizanske vojske, ki je Italijanom zaplenila orožje in motorna vozila. Po cestah se je razvijal do tedaj neobičajen promet. V Toplice so prihajali prostovoljci iz Ljubljane, zlasti tako imenovani »kulturniki« (tj. člani Narodnega gledališča, slikarji, novinarji, književniki itd., ki so bili zaposleni predvsem pri kulturnem delu v NOV in POS) in vidnejši predstavniki našega narodnoosvobodilnega boja — **ing. Dušan Sernec, prof. Josip Jeras** in dr. Iz Ljubljane je prišlo tudi veliko bivših aktivnih oficirjev.

12. IX. 1943 je izšla v Žužemberku prva naredba štaba Levstikove brigade, s katero so bili imenovani komandanti, politkomisarji in njihovi namestniki ter operativni oficirji bataljonov.«

Z odredbo Glavnega štaba z dne 23. septembra 1943 je bil postavljen za komandanta Levstikove brigade **Jože Mirtič-Jože Zidar**, dotedanji komandant bataljona Šercerjeve brigade. Dotedanji vršilec dolžnosti komandanta Levstikove brigade **Avgust Volk-Jurče** je bil stavljen na razpolago štabu XVIII. divizije in predviden bodisi za komandanta bataljona, bodisi za namestnika komandanta brigade.

Zapadnodolenjski odred je bil 12. septembra 1943 v Polomu preimenovan v IX. brigado. Z odredbo Glavnega štaba z dne 16. sept. 1943 je bil postavljen za komandanta te brigade **Mile Čubrić**, dotedanji nam. kom. Gubčeve brigade, za politkomisarja pa **Nace Majcen-Taras**, dotedanji politkomisar Zapadnodolenjskega odreda.

Na Golem pod Mokrcem je bila 10. sept. 1943 ustanovljena X. brigada, imenovana Ljubljanska brigada. Sestavljali so jo borci in borke, ki so takoj po kapitulaciji Italije v množici odšli iz Ljubljane v partizane. Z odredbo Glavnega štaba z dne 16. septembra je bil za njenega komandanta postavljen **Franc Rojšek**, do tedaj komandant bataljona Cankarjeve brigade.

XII. SNOB je bila ustanovljena z odredbo Glavnega štaba z dne 21. septembra 1943. Odredba je bila najprej ustno sporočena štabu IX. brigade, imenovane po heroju **Slavku Šlandru, sporočilo pa je prinesel komandant Stane**, ki je Šlandrovce 22. septembra obiskal v Mokronogu. Obenem je dal podrobna navodila, s katerimi je bilo naročeno, naj se del Šlandrove brigade takoj vrne na Štajersko, preostali del pa postane jedro nove brigade. Šlandrovci so še istega dne popoldne oziroma naslednji dan odšli s kamioni proti meji, 24. septembra pa se je na mokronoškem trgu formirala XII. brigada, ki je sprejela v svoj sestav še 4. bataljon Gubčeve brigade. Ker so jedro te nove partizanske enote sestavljali borci iz bivše Štajerske, sedaj Šlandrove brigade, so jo splošno označevali kot »štajersko«. Njen štab so sestavljali: **komandant Raco Božović, namestnik komandanta Ilija Badovinac, politkomisar Lojze Zokalj-Džidži, namestnik politkom. Ljudmila Saje-Maruša.** Brigada je prešla v sestav XV. divizije, njeni bataljoni pa so se septembra in oktobra borili predvsem na odsekih pri Šentjanžu in pri Kostanjevici.

Z odredbo Glavnega štaba z dne 25. septembra je bila na novomeški železniški postaji ustanovljena XIV. brigada, imenovana Železničarska brigada. Njeno moštvo so v glavnem sestavljali mobilizirani železničarji, ker zaradi popolnega porušenja prog in železniških naprav svoje redne službe niso mogli več izvrševati. Komandant brigade je bil **Franc Krese-Coban**, politkomisar pa **Vlado Mišica**. Dan po ustanovitvi se je brigada iz novomeške železniške postaje premaknila v sosednjo Bučno vas, da se uredi, vežba v orožju in utrdi v disciplini.

Z odredbo Glavnega štaba z dne 26. septembra 1943 je bila iz Vzhodnodolenjskega odreda formirana XV. brigada, imenovana »Belokranjska«. Ta odred je bil po kapitulaciji Italije vključen v sestav takrat ustanovljene Južne grupe odredov, ki je bila 26. septembra zopet razformirana. Za komandanta Belokranjske brigade je bil najprej določen dotedanji komandant Južne grupe **Vasja Kogej**, ki pa je bil zopet premeščen kot politkomisar v Tomšičevo brigado. Za politkomisarja Belokranjske brigade je bil postavljen **Niko Silih-Nikič**, dotedanji komisar Južne grupe. Štabu brigade je bilo naročeno, naj takoj stopi v stik s hrvaško XIII. proletarsko brigado in v sporazumu in sodelovanju z njo prične ofenzivo proti nemškim in ustaškim silam v Ozlju.

Levstikova, IX. in Ljubljanska brigada so po odredbi Glavnega štaba z dne 14. septembra 1943 sestavljale novoustanovljeno XVIII. divizijo, ki se je formirala v Zdenski vasi. Njen štab so sestavljali: **komandant Rado Pehaček**, do tedaj nač. štaba XV. divizije, **politkomisar Janez Hribar**, do tedaj namestnik politkomisarja XV. divizije, **operativni oficir Sava Konvalinka**, predavatelj vojaške šole.

Milan Filipčič: REICHSTAG V PLAMENIH

36

V dvorani so nacisti sklonili glave. Bili so vajeni, da so morili po cestah in stanovanjih. Tu so se glavni obtoženci — komunisti — umaknili krvavemu nacističnemu obračunu. Tri mesece so poslušali proces in verjeli so v propagando, da bo zadnji dan »velika« predstava. Zgodilo se je, česar niso mogli verjeti. Bili so prepiti v svojih hujskaških dušah, da bi lahko razumeli, da Hitlerjeva vlada le ne more javno obračunati s Torglerjem in Bolgari, če se je temu uprlo svetovno javno mnenje.

Nacisti opravičujejo svoje nasilje

Vlada Reicha je kapitulirala. Res pa je, da se v utemeljitvi razsodbe na vsaki strani pojavlja značilna pripomba: »Krivda ni dokazana.« To velja za Torglerja in za vse tri Bolgare. Toda leipziško sodišče je v utemeljitvi razsodbe še vedno vztrajalo, da sodi van der Lubbe v komunistični tabor, da je komunistična stranka odgovorna za požig Reichstaga in da je hotela zanetiti državljansko vojno.

Nacisti se niso hoteli odreči svoji razlagi požiga Reichstaga, sicer bi bila vsa njihova politika v letu 1933 slečena do golega. S to utemeljitvijo so morali opravičiti svoj teror in prehod Nemčije v Hitlerjevo obdobje. Zato je utemeljitev polna potvorb in laži.

Obsodbą v Leipzigu je bila izrečena. Torgler, Dimitrov, Tanev in Popov so bili oproščeni. Toda Göring je držal besedo; takoj po razsodbi so bili v sodni dvorani spet aretirani. To so opravili Göringovi policisti.

Tisti dan je prispela v Leipzig mednarodna delegacija, da bi se sama prepričala o dejanskem stanju oproščenih. Göringove grožnje so bile preveč jasne. Na hodniku sta čakali na Dimitrova mati in sestra, Torglerja je čakala žena. Tudi Taneva je čakala žena. Čakali so oproščene. Zaman. Romali so spet v zapor, spet so se za njimi zaprla vrata ječe.

Zanimiva je beležka, ki jo je vnesel v svoj dnevnik 22. decembra 1933, dan pred razglasitvijo obsodbe v Leipzigu, ameriški poslanik v Berlinu William E. Dott:

»Neki novinar čigar informacije so bile zanesljive..., je prišel zjutraj k meni in mi povedal, da mu je neki visoki nemški uradnik — po mojem mnenju šef gestapa Rudolf Diels — sporočil, da bo jutri sodišče Reicha vse komuniste z izjemo van der Lubbeja... oprostilo. Toda Georgija Dimitrova, bolgarskega komunista, ki je bil iz svoje lastne domovine izgnan, naj bi na povelje ministrskega predsednika Göringa umorili, preden bi le-ta zapustil Nemčijo. Informator mojega prijatelja (novinarja) je dodal: »Vem, da je moje življenje v nevarnosti, ker vam to govorim, toda za mano je grozna noč...«

Svetovna javnost je bedela. Tudi o tem dejstvu je bila obveščena že naslednji dan.

Po oprostitvi: spet v ječo!

Dimitrova in ostale je aretirala saška policija. Toda po Göringovem naročilu so aretirance odvedli na prusko ta, kjer je bil Göring gospodar nad njunovo smrtjo in življenjem. Pripeljali so jih v Berlin in jih vrgli v katakombe gestapovskih zaporov. To so bili novi nacistični zapori, ki jih je uredil Göring v vlažnih kleteh nekdanje Akademije umetnosti. Prej Akademija umetnosti, zdaj gestapovski zapori; grozen dokaz, kam vodi Nemčijo nacizem...

V inozemstvu so se pričele ponovne demonstracije proti nezaslišanemu početju nemške vlade. Delavske organizacije sklicujejo protestna zborovanja. V Nemčijo prihaja na tisoče protestnih brzojavk. Nastopajo svetovno znani javni delavci: André Gide, André Malraux in drugi. V Berlin prispe ameriški sodnik Gallagher. Njega je predsednik leipziškega procesa Bünger odstranil s procesa. Sedaj neutrudljivo dela tedne in tedne, da bi osvobodil aretirance. Mati Dimitrova ostane v Nemčiji, čeprav je po zaključku procesa zbolela in čeprav so ji odvzeli tolmača.

Po vsem svetu demonstrirajo milijoni. Le uradni branilci s procesa molčijo kot lipovi bogovi. Mati Dimitrova je obiskala dr. Teicherta, da bi se zavzel za sina. Hlapec nacističnega režima ji je »razložil«, da je bila z zaključkom procesa njegova naloga končana.

Aretiranci pa so ždeli v vlažnih podzemeljskih celicah. Najbolj človeški so bili še najnižji policijski uslužbenci. Gestapo je našel posebne rafinirane prijeme. Jetnikom ni nudil nobene zdravniške pomoči, čeprav so bili vsi bolni, posebno pa Popov. V začetku zdravnikov ni bilo, nato so začeli prihajati drug za drugim. Toda zdravniki niso preiskali jetnikov. Prihajali so v civilnih oblekah in uniformah. Zahtevam jetnikov so se navadno nasmihali.

Minili so tedni. Nevarnost za aretirance se je vedno bolj večala. Dimitrova je v začetku februarja obiskal v ječi angleški novinar »Daily Expressa«. Pri razgovoru je bil navzoč kriminalni svetnik gestapa Heller. Razgovor je priobčil 7. februarja londonski »Daily Express«. Dimitrov govori:

»To, kar bi jaz hotel vedeti, je: zakaj me ne osvobodijo? Lahko razumem, da me hoče Göring ubiti. Če bi bil zdaj član nemške vlade, bi čutil to, kar on, toda to, da zadržuje v ječi človeka, ki je bil oproščen — tega ne morem razumeti. Protestiram zaradi tega in upam, da boste tudi vi zame protestirali.«

NAJVEČJI SODNI PROCES V POVOJNI AVSTRIJI

Esesovski zločinec Rojko pred sodiščem

Morilec, ki je sam pobil skoraj sto ljudi, že drugič čaka na zasluženo kazen — Tudi njegova žena je bila med vojno esesovska paznica ženskih zaporov v taborišču »Theresienstadt« blizu Prage — »Bil sem protinacist in sem skušal pomagati ujetnikom«... — Rojko v celoti zanika svoja dejanja — V ponedeljek bo več kot šestdeset prič potrdilo in dokazalo njegova zverinstva.

GRADEC, septembra — Predzadnji torek se je v razpravni dvorani deželnega sodišča v Gradcu začel eden največjih sodnih procesov v zgodovini povojne Avstrije. Za svoja dejanja se zagovarja eden velikih nacističnih krvnikov iz časov druge svetovne vojne — Stefan Rojko iz Deutschlandsberga. Obtožnica mu očita, da je kot gestapovski paznik v nekdanjem taborišču »Theresienstadt« blizu Prage (tu je bilo med vojno interniranih 90 tisoč ljudi, od katerih so jih 24 tisoč pobili) lastnoročno pobil 82 jetnikov, 102 je umoril s pomočjo ostalih esesovcev, 10 jetnikov pa so pomorili na njegov ukaz.

Nacist Rojko (v lovski obleki) pred graškim sodiščem

Koliko jih je zločinec Rojko v resnici pobil, ni mogoče točno ugotoviti, kajti mrtvi ne morejo več govoriti. Obtožen je samo za tisto, kar so internirani videli iz neposredne bližine...

Stefan Rojko je zaradi svojih zločinov že bil v graških preiskovalnih zaporih, toda leta 1951 so ga zaradi »pomanjkanja dokazov« izpustili, čeprav so češkoslovaške oblasti že takrat zahtevale njegovo izročitev. Zakonca Rojko sta ves čas živela življenje vzornih državljanov in se ob nedeljah tako kot ostali vozila s svojim avtomobilom na izlete. Rojka sam je bil med tem časom zaposlen pri graškem glasilu ljudske stranke »Südost-Tagesposte«, in sicer v ekspediciji.

Zveza protifašističnih borcev CSSR je 27. julija 1961 opozorila, da je eden največjih sadistov v taborišču »Theresienstadt« blizu Prage in desna roka zloglasnega poveljnika taborišča Jöckla Stefan Rojko ostal nekaznovan in nemoteno živi v Gradcu. Tako so tega zločinca 16. avgusta 1961 ponovno aretirali in spravili za zapahe. Ob tej priložnosti so češkoslovaški protifašistični borci predložili pretresljive dokumente, ki jih je potrdilo najmanj dvajset prič. Eden izmed njih pripoveduje, da je videl, kako je Rojko nekega katoliškega duhovnika iz okolice Domažlic toliko časa tiščal z glavo v napolnjen sod vode, dokler ta ni umrl. Rojko je pobil več ljudi tudi v temnicah in v samicah.

Rojko in njegov taboriščni poveljnik Jöckl sta bila najbrutalnejša morilca v taborišču. Internirani Židje so se morali pred njima sleči do golega in sredi najhujše zime delati v nekem vodnem jarku. Ob tem delu jih je Rojko pobijal z revolverjem.

Bil je pa ta gnusni zločinec v določenem smislu tudi precej pedanten. Tako si je v majhen črn zvezek lepo po vrsti zapisoval imena nedolžnih žrtev, ki jih je sam pobil. Zapisal je tudi dan in uro, ko se je to zgodilo. Ta dokument se na srečo ni izgubil, ampak ga hranijo v Pragi.

Rojko se je pojavil pred kazenskim senatom graškega deželnega sodišča, kateremu predseduje višji deželni sodni svetnik dr. Pammer, 65 strani obsegajočo obtožnico pa zastopa državni tožilec dr. Flick. Prišel je v tradicionalni štajerski obleki z zelenimi našitki, da bi tako vplival na presenetljivo maloštevilno občinstvo in morda tudi na senat...

V preiskavi je že priznal, da je ob neki priložnosti obrcal s škornji bivšega generalnega direktorja »Sascha-filma« Walharticza, ker mu ni dovolj hitro peljal samokolnice; da je tako mučil gledališkega igralca praškega nemškega gledališča, ki je bil židovskega rodu, da je ta na posledicah mučenja umrl, in da je mučil tudi nekega Scukupa iz Libohovic. Na prvi dan procesa pa je na splošno presenečenje trdil, da je nedolžen in da ni sploh ničesar zagrešil. Dejal je celo, da je bil nasprotnik nacizma in da se je trudil, da bi jetnikom pomagal. Ko ga je državni tožilec vprašal, od kod je potem bilo toliko mrtvih, da jih sploh n'so mogli spraviti v mrtvašnico, je Rojko odgovoril, da zaradi »bolezni« in »nesreč« pri zemeljskih delih. Tudi se ni mogel spomniti, da bi umorjenim Židom velel izdirati zlate zobe, ki jih je potem taboriščni poveljnik Jöckl hranil v steklenici za kumarice in zapiral v železno blagajno.

Za dejanja, ki jih je priznal v preiskavi, je dejal, da jih ni zagrešil, ampak jih je priznal pod pritiskom policije. Tudi zapisnikov o zaslišanju da ni prebral, preden jih je podpisal, ker mu je zaslišujoči policijski uradnik dejal, da je tako vse res in točno zapisano.

Na vprašanje državnega tožilca, če s tem namerava obtožiti policijskega uradnika, ki ga je zasliševal in ki je bil navzoč tudi na ponedeljkovi obravnavi, da je zlorabil svoj uradni položaj, je Rojko v zadregi molčal. Zelo dobro se je spomnil vseh podrobnosti, kako je nekemu ujetniku pomagal iz temnice, nikakor pa se ni mogel spomniti, kdaj in kje je padel njegov brat kot nacistični vojak v drugi svetovni vojni.

Morda bodo dokazi in izjave številnih prič tokrat deželnemu sodišču v Gradcu zadoščali. Če bo to res, potem bo Rojko dobil vsaj delno kazen za svoje zločine, sodišče pa bo z glavnega mesta Štajerske zbrisalo žalosten slovesa, da so zločinca v njem že enkrat oprostili odgovornosti...

— AN.

ELEKTRIKA PRI MIKLAVŽU

Pred kratkim je sindikalna podružnica Industrije motornih vozil v Novem mestu svoj počitniški dom pri Miklavžu še prijetneje uredila: gostišče ima sedaj električno razsvetljavo. Pomagajo si z agregatom, tako da je nekdanja Nackova domačija sodobno razsvetljena. V domu kolektiva IMV pri Miklavžu dobite odlično hrano, prvovrstno kapljico in gostoljubno postrežbo, vse to pa je že zelo poceni. V gostišču radi sprejmejo vsakega turista!

Krompir težak tričetrt kilograma

KGP v Brežicah ima letos krompirjevo leto. Samo v Vrbini bodo letos pridelali okrog 450 ton krompirja. Okrog 350 ton krompirja so prodali že pred izkopom. Krompir je lepo dozorel in tehtajo posamezni gomolji tudi do pol kilograma in več. V Vrbini so izkopali krompir, ki je tehtal 750 gramov.

Kripta Novem mestu, zelo lep primer svojedobne arhitekture, danes (spodnji, podzemni del) kapiteljske cerkve v eden izmed najlepših kulturnozgodovinskih spomenikov v Novem mestu

V grobnici pod Kapiteljsko cerkvijo

Večina Novomeščanov, razen mlajših, danes ne ve, da je pod ladjo kapiteljske cerkve v Novem mestu več grobnic, v katerih so razen preprostih in kanoničnikov pokopani tudi nekdanji novomeški odlični obojega spola, plemiči, okoliški graščaki in dobrotniki cerkve. Te grobnice so sicer danes nedostopne, pred dobrimi 23 leti pa smo po čudnem naključju stopili vanje.

Leta 1940 je dal ljubljanski Spomeniški urad nalog za nujno potrebna drenažna dela v kripti. Delavci so podnad zvonstvom umetnostnega zgodovinarja in pomočnika konzervatorja za Dolenjsko pok. Jožeta Gregorača pričeli odstranjevati vlažni omet s kriptinih sten. Ob tej priložnosti je Gregorič odkril več zgodovinsko znamenitosti, med drugimi en vhod v gornjo cerkev, ki je bil dotlej zazidan. Ko so bila drenažna dela opravljena, so nameravali vzidati v prehodno steno kripte lep barokni oltar, ki je stal v nekdanji kapeli na starem pokopališču. Ko so delavci klesali v steno luknje za železne nosilce, je naenkrat del stene počil in zgrmel nekam v prazno. Ugotovili so, da je na grobnice v ladji. O tem bi so takoj obvestili pristojne organe in naslednjega dne so s strokovnjaki vred spustili po lestvi v prvo grobnico. Kar smo tu zagledali, je pognalo srh po vsem telesu. V polkrogu je bilo razvrščenih šest odprtih krst, v njih pa so bili skeleti. Krste niso bile barvane, le pokrovi so bili okrašeni z risbami ter monogramom IHS in MARIA. Grobnica je visoka nekaj nad dva metra in obokana, zidana pa v obliki četverokotnika iz močne, dvakrat žgane opeke. V kotu vodijo stopnice do stropa, kjer je pravi vhod, zaprt s težkim velikim kamnom. Nemo smo obstali, beli okostnjaki pa so s praznimi očmi v lobanjah strmeli v motilce njihovega miru.

Mrliči, moški in ženske, so v grobnici strohneli in se spremenili v bel prah, ki je ob najrahlejšem dotiku povsem izginil. Ostale so le lobanje s košatimi lasmi. Opogumil sem se in otipal lase obeh žensk: prve črnolaske, druge plavolaske. Lasje so bili močni in mehki.

Od tod smo prišli v sosednjo grobnico, vendar nismo našli nič drugega kot strohnel prah trupel, ki je na debelo pokrival tla. V prahu je bil bakren križec. Pokojni Gregorič je ugotovil, da so v tej grobnici pokopani prvi novomeški proštje.

Ob južni strani cerkvene ladje leži tretja grobnica, v katero smo prišli z vrha. Pod prižnico je bilo mogoče takrat odmahniti dve leseni stopnici. Spet smo stali ob rakvah starih meščanov in plemičev. Tudi tu so bila trupla že strohnela, opazili smo le nekaj kosov dobro ohranjene obleke. Po teh ostankih bi lahko sodili, da je bil umrli plemič. Obleka je bila iz rumene svile z nekoliko temnejšo karirano podlogo. Suknja je bila krojena po modelih iz dobe baroka. Krste tudi tu niso bile barvane.

Ta obisk v grobnici je name in na vse navzoče napravil močan vtis. Se zdaj dostikrat pomislim na obisk v kraljestvu smrti.

POLDE CIGLER

Trtje je letos precej obloženo, in če bo vreme t prihodnjih 14 dneh do trgatve sončno, se obeta dobra kapljica

V Sloveniji: pol milijona turistov

V prvih sedmih mesecih letošnjega leta se je mudilo v Sloveniji okrog pol milijona turistov, od tega 338.397 domačih in 158.730 tujih. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta se je turistični promet povečal za 21. odstotkov. Število tujih turistov se je povečalo za 46 odstotkov, domačih pa za 11 odstotkov.

Opica ugrabila otroka

V bližini Kalkute je opica ugrabila štiri tedne starega otroka, medtem ko je mati spala. Žival ga je odvlekla s seboj in splezala z njim na visoko drevo. Dvaindvajsetletna mati in sosedje so si dve uri zaman prizadevali, da bi opico z bananami zvabili z drevesa.

Tedaj pa je nastopil opičin »soprog« in po krajšem razburljivem razgovoru je opica ubogljivo splezala z drevesa in položila otroka na tla.

Ugrabiteljica je dobro znana v vsej okolici. Ljudje so jo nekaj časa hranili, potem ko je izgubila mater.

Krvava drama iz ljubosumnosti

V noči na nedeljo se je v Kölnu odigrala krvava drama, ki jo je povzročilo ljubosumje. Petdesetletni tovarniški mojster je nasilno vdrl v stanovanje 49-letnega zdravnika, kjer se je zdravila njegova žena. Pobesnel je planil na zdravnika in prišlo je do divjega pretepa, pri katerem sta obadva dobila smrtno nevarne poškodbe. V borbo med rivalovma sta posegla dva zdravnikova psa. Eden je plačal svojo zvestobo z življenjem, drugi pa je bil huje ranjen. Napadalčeva žena, ki je bila ranjena z nožem, je takoj obvestila policijo.

Tone Knez: 4

Oživljeni Neviodunum

To naporno in dostikrat nevarno delo smo opravili v treh dneh. Če danes stojimo na nekdanjem savskem bregu, pred nami spet stoji obnovljeni rimski pristan, samoten v suhi zaraščeni strugi, kot nema priča nekdanje slave. Seveda bo potrebno še precej drobnih del, ki bodo dala pristaništču dokončno obliko in primerno urejeno okolje. Za obiskovalca razmeroma preprost objekt, ki pa zasluži vso znanstveno pozornost, saj je po svoji obliki edinstven in nam bo pomagal razjasniti marsikatero uganko o antičnem rečnem brodarstvu.

Drugo važno delo pa smo opravili na prostoru, ki se razteza nad pristaniščem, na »Grobljah«. Prekopali smo dobršen del tega zemljišča in kljub že prejšnjim izkopavanjem našli presenetljivo bogate najdbe. Največ je bilo črepinj raznovrstnih lončenih posod, dosti bronastih rimskih novcev in presenetljivo veliko število klesanih in okrašenih kamnitih kosov. Ti klesani kamniti fragmenti so tvorili nekoč stebrišče in lepo okrašen nadstrešek neke pomembnejše zgradbe. Vse zidove, ki smo jih letos odkrili, smo primerno zaščitili in pustili odkrite, tako da bodo obiskovalcem nudili vpogled v obliko in velikost nekdanje rimske hiše. Letošnja dela v »Grobljah« so obenem prvi zametek antičnega lapidarija, ki bo v nekaj letih razširjen na celotno področje »Grobelj«, teren, ki je bil že z lanskim odlokom ObLO Videm-Krško zaščiten kot arheološki rezervat. Že letos smo prekopano območje primerno zravnali in na njem postavili prve kamnite rimske spomenike. Deloma so ti spomeniki originalni, deloma pa so kopije tistih, ki smo jih napravili na oddaljenih najdiščih (Leskovec, Mokrice, Straža sv. Lovrenca itd.) Vsi ti spomeniki so za zgodovino Nevioduna izredno pomembni, o čemer pričajo njihovi napisi. S temi deli smo storili prvi korak k uresničitvi naše velike želje — urediti v Drnovem primeren muzej pod vedrim nebom, ki naj bi po znanstveni in estetski plati zadovoljil vsakega obiskovalca.

Načrti za prihodnost: arheološko-etnografski muzej

Izredno lepa lega v »Grobljah«, ki je obenem tudi križišče cest, nam je naravnost vsiljevala misel, da na tem mestu uredimo edinstven arheološki muzej na prostem. Z izkopavanji v prihodnjih letih bomo še naprej raziskovali področje vaške gmajne in hkrati ohranjevali in rekonstruirali vse na mestu samem (in situ), kar bo pomembnega. V prihodnjih letih naj bi se na področju drnovskih »Grobelj« uredil primeren muzej arheoloških kamnitih spomenikov, ob katerem pa naj bi bile razstavljene tudi značilne etnografske posebnosti Krškega polja in Posavja, na primer: tip ravninske hiše, značilen kozolec, zidanica, kašča in podobno. Na ta način bi v Drnovem dobili resnično skladen muzejski kompleks na prostem, ki bi obiskovalca seznanil na enem mestu z osnovnimi značilnostmi nekega geografsko in etnografsko zaključenega predela. V nenehnih naporih za napredek domačega in tujega turizma pomenita arheološko izkopavanje v Drnovem in perspektivna ureditev muzeja na prostem velik korak naprej k okrepitvi našega *kulturnega turizma*. Neposredna bližina avtomobilske ceste in ugodne prometne zveze porok, da bo drnovski muzej vseskozi dobro obiskovan. Zato raziskovalna dela v prihodnjih letih ne bodo samo stvar arheologov, temveč vseh tistih činiteljev, ki so zainteresirani za popularizacijo domačih krajev. Želja nas vseh ki smo štiri leta raziskovali rimske ostaline na področju vasi Drnovo, je, da bi na tem mestu zrasel čez nekaj let *edinstven arheološko-etnografski muzej*, ki bo s svojimi razstavljenimi predmeti pritegnil pozornost tako znanstvenikov kakor tudi ljubiteljev domačih starin in krajevnih posebnosti. Dosedanje delo je bilo izključno arheološko znanstvene narave, kar bo v bodoče tudi v veliki meri ostalo. Vendar bi želeli pri bodočih delih več zainteresiranosti in podpore lokalnih činiteljev, predvsem s turističnega področja, tako da bi Drnovo čez nekaj let postalo pojem ne samo v arheološkem, temveč tudi v turističnem pogledu, za kar so vsi pogoji. Rezultati del v preteklih letih so deloma že vidni, želeli pa bi, da bi bili v prihodnjih letih še večji, trajni in nam vsem v ponos, kar to odlično najdišče tudi zasluži.

Gumijasta podzemska železnica

Tla postaj podzemske železnice v Milanu bodo v kratkem prekrili z gumijasto prevleko. Računajo, da bo potrebno prekriti okrog 70.000 kvadratnih metrov tal. Gumijasta prevleka, ki jo bo izdelala tovarna Pirelli, bo črne barve in jo bodo krasili različni vzorci. Deláti bodo pričeli v prihodnjih mesecih.

Dve „folklorni“

Nekdo naleti ponoči na pesnika in slikarja Đuro Jakšića, ki stoji pred hotelom, in ga vpraša:

»Zdravo, Đuro, kaj misliš, ali bi se lahko mirno odpočil v tem hotelu?«

»Tu se nedvomno sijajno spi. Že celo uro zvonim, a mi nihče ne pride odpret.«

— — —

»Dobro, da sem te srečal,« je dejal na cesti Strindbergu njegov prijatelj, danski pisatelj. »Ali mi lahko vrneš petdeset frankov, ki sem ti jih pred kratkim posodil?«

»Kdaj si mi jih posodil? Ne morem se spomniti.«

»Pred tednom dni, ko si bil pijan.«

»Ah, da, zdaj se spominjam. Toda, saj sem ti jih vrnil!«

»Vrnil? Kdaj?«

»Pred tremi dnevi, ko si bil pijan ti!«

G. Simenon: MAIGRETOV MRTVEC

16.

Mož ni prišel daleč. Prehodil je kakih deset metrov, in naenkrat je počil strel, odsekano in nič moneje, kot kadar poči zračnica. Trajalo je nekaj trenutkov, preden se je promet na ulici zaustavil. Potem je bilo slišati, da nekdo teče. Lucas je planil naprej v dir. Počil je drugi strel.

Nič se ni dalo videti v valujoči množici. Maigret ni vedel, ali je inšpektor zadet. Skočil je iz voza, planil k neznancu.

Ta je sedel na pločniku. Ni bil mrtev. Z eno roko se je podpiral in se z drugo držal za prsi. Modre oči je z očitajočim izrazom obrnil v komisarja.

Potem jih je zagrnila zavesa. Gornje telo se je zazibalo, pošev omahnilo na pločnik. Mož je bil mrtev.

x

Luca se je vrnil praznih rok, vendar živ in zdrav. Druga krogla ga ni zadela. Ubežnik je poskusil ustreliti še tretjič, vendar se mu je orožje moralo zatakniti.

Inšpektor ga je komaj bežno videl in je rekel:

»Ne bi ga mogel prepoznati. Vendar se mi zdi, da je rjavolasec.«

Množica je morilcu pomagala zbežati, ne da bi bilo videti. Kot po naključju Lucas v nobenem trenutku ni našel pred seboj prostega prehoda.

Kmalu se jima je pridružil neki mestni stražnik, ki je razgnal radovedneže.

»Rešilni avto,« je zamrmral Maigret. »Najprej zaživigajte in priključite dva ali tri od vaših tovarišev.«

S tihim glasom je Lucasu skrbno naročil vse potrebno in ga s stražniki pustil na tistem mestu. Potem se je še ozrl na mrtveca.

»Bodite pazljivi,« je tiho zabičal komisar. »Prav gotovo jih je več.«

Bilo je čisto blizu Zlatarskega nabrežja in se je s taksijem odpeljal tja. Brž se je napotil po stopnicah v predstojnikovo pisarno in nenapovedan potrkal.

»Se en mrtvec,« je rekel. »Ta je bil ustreljen pred našimi očmi, kar na ulici. Lucas bo kmalu tukaj, brž ko bodo truplo odpeljali. Ali si lahko vzamem kakih dvajset mož? Preobrniti moramo celo četrt.«

»Katero četrt?«

»Roi-de-Sicile.«

Zdaj se je tudi ravnatelju sodne policije zamračil obraz. Maigret je stopil v inšpektorsko pisarno, izbral nekaj inšpektorjev in jim ukazal, kaj naj storijo.

Potem je poiskal komisarja, ki je vodil nravstveni policijski oddelek.

»Bi mi lahko priskrbeli inšpektorja, ki dobro pozna Ulico du Roi-de-Sicile, Ulico des Rosiers in bližnjo okolico? Najbrž je tam dosti prostitutk. Čez pol ure mu bodo izročili neko fotografijo.«

»Še eno truplo?«

»Žal. Ampak ta nima razbitega obraza. Najbrž jih več gnezdi tam v bližini. Naj se pazijo, ker ubijajo.«

Potem je šel v spodnje nadstropje na oddelek za nadzorstvo prenočišč, kjer je kolego prosil za skoraj enako uslugo.

Bilo je važno, da vse naglo opravijo. Prepričal se je, da so inšpektorji odšli na prežo okrog tiste četrti. Potem je telefoniral na sodnomedicinski inštitut.

»Fotografije?«

»Lahko jih dobite čez nekaj minut. Truplo je že tukaj. Že delajo.«

Zazdelo se mu je, da na nekaj pozablja. Ostal je tam pripravljen, da odide, se praskal po bradi in nenkrat mu je pred očmi prikazala podoba sodnika Comet...

»Halo!... Dober večer, gospod sodnik... Tukaj Maigret.

»Na gospod komisar, in vaš lastnik male točilnice?«

»Res je gospodar male točilnice, gospod sodnik.«

»Priskava napreduje?«

»Zdaj imamo že drugega mrtveca.«

»Kaj pravite?«

»Imamo že drugega mrtveca. Vendar tokrat pripada nasprotni strani.«

»Hočete reči, da ga je ubila policija?«

»Ne. Za to je poskrbela kar ta gospôda.«

»O kateri gospodi mi govorite?«

»Veljeto so sokrivci.«

»Ste jih prijeli?«

»Se tišimo. Bojim se, gospod sodnik, da bo stvar dolga in težavna. To je zelo zelo grda zadeva. Ubijajo, ne razumete? Hladnokrvno ubijajo, kadar se brani občinstvo misli drugače. Nič si ne pomišljajo pobiti enega od svojih. Najbrž zato, ker ga je policija zasačila in je bilo nevarno, da bi izdal njihovo bivališče. Razen tega v razvpiti četrti, v eni najbolj razvpitih v Parizu. Tam se kar nabirajo tujci brez potnega lista ali s pomanjkljivimi potnimi listi.«

»Kaj mislite storiti?«

»Ravnal se bom po pravilih, ker moram, ker je to stvar moje odgovornosti. Nocoj bomo opravili policijsko uro. To nam ne bo nič pomagalo.«

»Ob katerem času pa mislite začeti?«

»Kot po navadi, okrog dveh zjutraj.«

»Nocoj bom igral bridž. Potegnil bom tako dolgo, kot bo mogoče. Telefonirajte mi takoj po raciji.«

»Kaj, gospod sodnik.«

»Kakšen prehlad?«

Na to je pozabil. V pisarno je vstopil Lucas, držeč v roki rdečo knjižico. Maigret je že vedel, kaj je to. Bila je sindikalna izkaznica na ime ime Viktorja Polienskega, češke narodnosti, delavca v tovarnah Citroën.

»Kateri naslov, Lucas?«

»Nabrežje de Javel 132.«

»Čakaj, čakaj. Ta naslov mi ni neznan. To mora biti umazana hiša s prenočišči na vogalu nabrežja in ne vem več katere ulice. Tam smo imeli opraviti pred kakima dvema letoma. Poglej, ali imajo telefon.«

Hiša je stala ob Seni blizu temne gmote tovarn, klavrno poslopje, natlačeno s tujci, ki so se naselili tu šele pred kratkim in so klub policijskim določbam spali večkrat po trije ali štirje v eni sobi. Hišo je upravljala neka ženska.

Nabrežje de Javel 132?«

Hripav ženski glas.

»Je Poliensky zdajle doma?«

»Kaj vas to briga?«

»Sem eden od njegovih prijateljev.«

»Policaj ste, kaj pa drugega.«

»Recimo, da je policija. Ali Poliensky zmerom stanuje pri vas? Ni treba dodajati, da se bomo prepričali, ali je res, kar boste rekli. Torej?«

»Več kot šest mesecev ga ni več tukaj.«

»Kje je delal?«

»Citroën.«

»Ali je že dolgo v Franciji?«

»Nič ne vem.«

»Ali je govoril francoski?«

»Ne.«

»Je pri vas ostal dolgo?«

»Približno tri mesece.«

»Je imel prijatelje? Je sprejemal obiske?«

»Ne.«

Odložil je slušalko, se obrnil k Lucasu.

»Telefoniraj v oddelek za tujce.«

Smelo v jesensko setev

BREŽIŠKE VESTI

Kmetijska zadruga v Brežicah je tudi v gospodarskem letu 1963-64 organizirala pogodbeno pridelovanje poljedelskih kultur, pitanje mesnatih prašičev in rejo goveje živine. Tako pridelovanje predvideva program na 1.500 hektarov obdelovalne zemlje. Med drugim bodo na 400 ha pridelali pšenico, na 350 ha koruzo, na 300 ha krompir, 400 ha zajemajo travniki, po 25 pa sadovnjaki in vinogradi. Kooperacijski plan v živinoreji predvideva vzrejo 1.500 mesnatih prašičev, 200 glav pitanega goveda in odkup 400 telet za pitališča.

Pogodbeno poljedelsko pridelovanje obsega območja Cerkelj, Krške vasi, Vel. Doline in Jesenjc, Čateža, Brežic in Artič, Globokega ter Sromelj in Dobove ter Kapel. Od 20. avgusta do 10. septembra je zadruga sklenila pogodbe že za 120 ha, do roka (1. decembber 1963) pa bo lahko plan zanesljivo izpolnila. Z zadrugo lahko sodeluje le tisti kmetovalec, ki nima zapadlih obveznosti iz prejšnjih let. Letos prvič pa je dana možnost, da kmetovalec sklene kooperacijsko pogodbo za vse svoje obdelovalne površine.

Za jesensko setev se je KZ Brežice dobro pripravila in naročila oziroma preskrbela dovolj semenja in umetnih gnojil. Umetnih gnojil je do zdaj nabavila okrog 220 ton oziroma polovico naročenih, semen pa ima 30 ton. Letošnjo jesen bodo sejali večinoma italijansko sorto pšenice San Pastore.

Poleg kooperacije je zadruga pripravila 28 ha njiv za lastno pridelovanje pšenice.

Te dni na zadružnih obratih že čakajo stroji, da bi opravili pomembno nalogo na poljih brežiške občine. Kakor druga leta bodo tudi tokrat nudili strojne usluge pogodbenim pridelovalcem. Kmetovalci si želijo samo še lepega vremena, da bo zadnja letošnja setev res pravočasno in kvalitetno opravljena.

Hmeljišča so obrana

Kmetijska zadruga Brežice ima v Brežicah in okolici pet hmeljišč, in sicer v Šentlenartu približno 7 ha, v Zakotu, Brežicah in Čatežu pa okrog 8 ha. Marljivi obiralci, katerih je bilo letos 200 do 300, so hitro in temeljito opravili svojo nalogo. Povprečno jih je vsak dan obiralo 250. Količina hmelja je manjša od lanskega leta, je pa boljša kvaliteta, posebno tam, kjer so zalivali.

Letošnjega pridelka hmelja na področju brežiške občine je okoli 16.000 kg. Povprečno je vsak obiralec nabral 15 škafov. Hmelj se tehta suh, spakiran v vrečah za prodajo. Lansko leto je pridelek znašal 21.545 kg suhega hmelja.

Upravnik hmeljišč tov. Edo Božiček nam je povedal naslednje:

Brežiška kmetijska zadruga misli na Dolgem polju ob Savi v prihodnosti strniti vsa hmeljišča, ki so sedaj tudi do 3 km oddaljena eno od drugega. S tem bi se povečala rentabilnost obdelave. Letos je zadruga pridobila 2 ha novih površin. V načrtu imajo pridobiti do konca leta še 5 ha, tako bi znašale skupne površine 20 ha. Letos se je pokazala velika potreba, da v sušnih dneh hmeljišča zalivajo. Zadruga je poizkusno zalivala približno 2 ha in je bil tam pridelek občutno boljši.

Zadruga misli nabaviti dve namakalni napravi, in sicer eno za rastlinjake v Čateških Toplicah, eno pa za hmeljišča na Dolgem polju, ki je samo 180 m oddaljeno od Save.

Hmelj je donosna kmetijska panoga, zato ga pridelujmo in izboljšajmo kvaliteto!

-AB-

Na jesen: večerna politična šola v Brežicah

Občinski komite ZKS v Brežicah pripravlja v sodelovanju z Delavsko univerzo večerno politično šolo za mlade komuniste, ki bo pričela s poukom 1. oktobra. Program predavanj bo pripravila ideološka komisija pri občinskem komiteju, bo pa precej podoben lanskemu. Kot je videti ne bo specializiran za komuniste iz posameznih panog, ampak bo splošen, tako da se bodo vseh predavanj udeleževali vsi slušatelji. Večerne politične šole se bo udeležilo okoli 30 mladih komunistov, katere bo ideološka komisija izbrala iz vrst predlaganih.

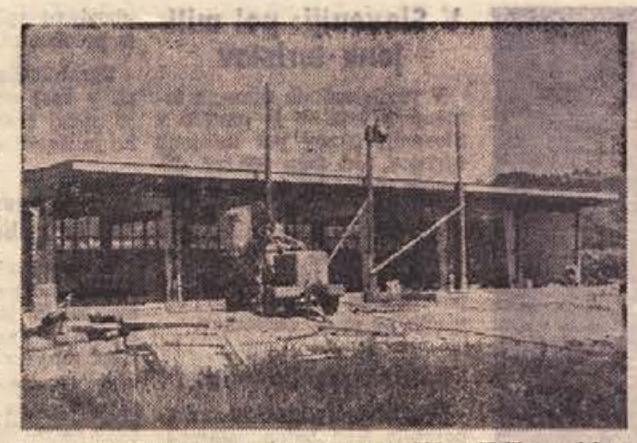

Gradnja garaže podjetja Transport iz Vidma-Krškega, kjer bo našlo svoj dom 12 tovornjakov. Gradnja uspešno napreduje, gradijo pa v bližini stadiona

Zaradi suše manjši pridelek hmelja

Kmetijska zadruga v Brežicah je letos pridelala okrog 16 ton hmelja, kar je za tretjino manj kot lani. Izpad je povzročila predvsem suša, za katero je hmelj še posebno občutljiv. Vendar pa se kakovost »grenke rožice« ni bistveno spremenila. Minulo sezono so prvikrat obirali hmelj tudi na novih nasadih.

V Brežicah obnavljajo lokale

- Štirim dosedanjim frizerskim lokalom se bo kmalu pridružil še peti. Novi frizerski lokal bo urejen v bivši delavnici pečarskega mojstra Debevca, vhod pa bo z Bizeljske ceste.
- Podjetje »Obrtnik« iz Ljubljane preureja lokal v Bajčevi hiši na Cesti prvih borcev. V modernizranem lokalu bodo prodajali konfekcijo, uniforme in pripadajoče potrebščine.
- KZ Brežice preureja klavnico ob Savi. V dosedanji klavnici je bil le en prostor, kjer so klali vso živino, v novi pa bodo posebej klali govejo živino, posebej prašiče in posebej živino, ki je določena za prisilni zakol. Precej so povečali tudi hladilnico. Notranja dela bodo do zime končana.
- Ljudska potrošnja pripravlja obnovitev glavne poslovalnice na Cesti prvih borcev. Tu bodo imeli moderno delikatesno trgovino in prodajni oddelek za pohištvo. V vsej stavbi bodo namestili centralno kurjavo.

—an—

V brežiški občini 48 podpisnih področij

Nedavno je začela teči nova akcija za pomoč Skopju, ki je bilo porušeno v potresni katastrofi. Tokrat bodo narodi vseh republik vpisali posojilo in pomagali, da bo makedonsko ljudstvo hitreje obnovilo razdejano mesto, oziroma zgradilo novo Skopje.

Tej vsejugoslovanski akciji so se odzvali tudi v brežiški občini. Ustanovljena je že občinska komisija, ki bo vodila podpisovanje vpisnic posojila na celotnem področju občine. Občino so v ta namen razdelili na 48 enot, kjer bodo akcijo vodile področne komisije. Pričakujemo, da bo akcija plodna, saj bo le s pomočjo slehernega občana vsaj deloma zaceljena velika rana, ki boli vse jugoslovansko ljudstvo.

Pred obnovo Gadove peči

POROČEVALEC KOMUNE VIDEM-KRŠKO

Kmetijska zadruga v Kostanjevici bo letos pridelala okrog 120 hl vina na hektar, torej približno toliko kot prejšnja leta. Tak pridelek so pričakovali tudi strokovnjaki, ker je letošnje za rast trtja in zorenje grozdja zelo neugodno vreme na vinogradniške površine v Gadovi peči, Bočju, Brezovici in drugod manj kvarno vplivalo kot v drugih vinogradniških področjih širom po Dolenjski, Beli krajini in Spodnjem Posavju. Vinska klet v Kostanjevici pa se bo spet napolnila z daleč naokrog znano in na domačem in na tujem tržišču iskano kapljico iz Gadove peči.

Ob vseh teh razveseljivih in za vinogradnike spodbudnih ugotovitev pa ne smemo mimo dejstev, da so nekateri vinogradi kljub dobri negi že precej izčrpani in ostareli ter počasi odmirajo. Kmetijska zadruga v Kostanjevici je to pravočasno zaslutila in začela ukrepati. Elaborat za obnovo 82 ha vinogradov v Gadovi peči in drugih predelih njenega območja je že izdelan in predvideva, da bo obnova 1 ha veljala milijon 450.000 dinarjev. Za začetek bodo — že letos — začeli obnavljati s pomočjo lastnih sredstev, v prihodnjem obdobju pa bodo morali obnavljati s pomočjo kreditov, ki jih bo treba v ta namen še najeti. V obnovljenih vinogradih se bo proizvodnja vina znatno povečala.

Dve novi šoli v Krškem

Vajenska šola raznih strok je bila letos ukinjena, osnovala pa se je poklicna kovinska šola, ki bo vzgajala svoj kader.

V okviru izobraževalnega centra v Celju je v Vidmu-Krškem ustanovljena tudi sadjarska šola. Šola bo imela sedež v prostorih zdravstvenega doma v dijaškem domu. Znano je, da se bo ambulanta preselila v svoje prostore. Do izpraznitve teh prostorov pa bo pouk potekal v eni učilnici dijaškega doma. Prav tako bo v dijaškem domu zagotovljena oskrba za 20 gojencev sadjarske šole.

Ustanovljen bo strokovni center, ki bo vključeval TSS in kovinarsko šolo. Zvedeli smo, da bo odslej lesna stroka vajenske šole v Sevnici, tekstilna pa v Celju.

Slavko Lipar, predsednik SZDL

Ker odhaja predsednik občinskega odbora SZDL Lojze Štih v višjo politično šolo, je bil na seji občinskega odbora SZDL 13. septembra razrešen dolžnosti predsednika. Občinski odbor je imenoval za novega predsednika Slavka Liparja. Tov. Lipar je bil zadnji dve leti sekretar obč. odbora SZDL.

Novi predsednik in sekretar obč. komiteja ZK Milan Ravbar sta se zahvalila dosedanjemu predsedniku za uspešno delo in mu zaželela veliko uspehov pri študiju.

Kostanjevica: 250 ha v kooperaciji

Kostanjeviška kmetijska zadruga v pripravah na jesensko setev ne zaostaja za drugimi. Pravočasno je naročila semena in umetna gnojila ter začela sklepati kooperacijske pogodbe. V pogodbenem pridelovanju nameravajo pridelati pšenico na 250 ha. V ta namen je zadruga pripravila svoje seme, francosko sorto pšenice »Etoile de Choisye«. Umetnih gnojil je za kooperante naročila 300 ton, za lastno pridelovanje pa okrog 180 ton, medtem ko ima večje količine gnojil še na zalogi. Na svojih površinah bo zadruga še letošnjo jesen posejala 40 ha s pšenico, 40 ha pa z ržjo, na 20 ha pa bo vsejala grašlinko, ki jo uporabljajo za krmo.

Razprava o gospodarskem razvoju

SEVNIŠKI VESTNIK

Na seji občinske skupščine 28. avgusta so razpravljali o gospodarskem razvoju in proračunu občine. Industrijska proizvodnja v prvem polletju je dosegla plansko obveznost z 48,5 odstotka, družbeni sektor kmetijstva je dosegel plan skupne vrednosti proizvodnje s 44,4 odstotka. Promet v trgovini je bil v primerjavi z lanskim obdobjem povečan za 9,3 odstotka, vrednost gostinskih uslug pa je bila povečana celo za za 31,5 odstotka. Letni plan obrtne proizvodnje je bil dosežen z 61 odstotki. Gospodarske organizacije so dosegle planirano vrednost izvoza s 56 odstotki ali v skupni vrednosti 114,842.000 dinarjev. Pri investicijah so letos nastopile razne težave. Podjetja niso uspela na raznih investicijskih natečajih. To je tudi razlog, da letos ne bodo pričeli z gradnjo hotela in tudi investicije v kmetijstvu bodo skrčene. V prvem polletju je bil plan investicij gospodarskih organizacij v občini dosežen s 16,3 odstotka. V industriji je bil ta plan realiziran s 7,9 odstotka, v kmetijstvu s 4 odstotki, v gostinstvu z 1,1 odstotka, v trgovini z 31,8 odstotka, v obrti in komunali pa z 71,2 odstotka.

Skupščina je nadalje sprejela odlok o obvezni napeljavi telefonskih naprav, odlok o določitvi rezervata zemljišč za gradnjo mostu v Sevnici, odlok o spremembi in dopolnitvi odloka na območju občine in odlok o komunalni ureditvi in zunanji podobi naselij v občini. Nadalje so odborniki glasovali o več imenovanjih in razrešitvah, o nekaterih zemljiških zadevah in izdajanju poroštvenih izjav.

Imenovan je direktor Kopitarne

Na zadnji seji občinske skupščine je bil imenovan za direktorja Kopitarne v Sevnici Maks Bilc iz Pivke. Dolžnost direktorja je prevzel s 1. septembrom.

Svečana seja občinske skupščine v Sevnici

14. septembra so občani sevniške komune praznovali občinski praznik. Tega dne je bila v dvorani gasilskega doma v Sevnici svečana seja občinske skupščine. Razen odbornikov so seji prisostvovali: Peter Šprajc, predsednik OLO Celje, Zvone Dragan, zvezni ljudski poslanec, republiški poslanci ter Franc Dragan, predsednik občinske skupščine Videm-Krško, kakor tudi predstavniki gospodarskih organizacij, političnega vodstva in komune.

Po svečanem govoru je delegacija odnesla venec na spomenik padlim v NOB. Svečano sejo občinske skupščine sta pozdravila predsednik okrajne skupščine Peter Šprajc in predsednik občinske skupščine Videm-Krško inž. Franc Dragan, ki sta želela ljudem sevniške občine veliko uspehov pri nadaljnjem delu. Občinska skupščina je poslala pozdravni pismi Titu in predsedniku republiške skupščine. D. K.

Program požarne varnosti v podjetjih

Pred nedavnim je imela sejo Občinska gasilska zveza v Sevnici. Kot gosti so bili navzoči: načelnik za gospodarstvo tovariš Motore, sekretar občinskega odbora SZDL tovariš Auer in zastopnik »Lisce« tovariš Kranjc. Obravnavali so tekoče zadeve, v glavnem pa so razpravljali o reorganizaciji gasilstva v občinskem merilu. Ker je požarna varnost zlasti v podjetjih še zelo pomanjkljivo organizirana, so sklenili, da v sevniški občini vsako podjetje sestavi svoj program požarne varnosti. Pri podjetjih se bo ustanovil tudi poseben gasilski sklad. Podeželska gasilska društva pa naj bi se opremila s trojkami.

Seja je bila plodna in bo prav gotovo pripomogla k izboljšanju organizacije gasilstva v občini. *S. Sk.*

Prebivalci so pri obnovi mostu na Borštu pomagali s prostovoljnim delom

MOST NA BORŠTU BO KMALU POPRAVLJEN

Most čez Krko med Cerkljami in Krško vasjo je bil zgrajen tik pred zadnjo vojno. Narejen je bil iz hrastovega lesa in bil 3.20 m širok in okoli 80 m dolg. Ker je bilo prek mostu vsa leta dosti prometa in ker je že 20 let star, je bil spomladi v takem stanju, da so ga morali zapreti.

Prebivalci okoliških vasi so izvolili poseben odbor za popravilo mostu. Odbor je začel takoj delati. Zbral je prostovoljne prispevke v denarju in lesu, zadružno posestvo v Cerkljah pa je dalo na razpolago traktor za vožnje. Zdaj smo tako daleč, da popravila pod vodstvom Mihe Lorberja lepo napredujejo. Ljudje že nestrpno čakajo, da bodo lahko vozili prek mostu, saj imajo mnogi na drugi strani Krke vinograde, travnike in polja.

JOŽ FERENČAK

Preskrba s krompirjem zagotovljena

V kmetijski zadrugi v Vidmu-Krškem nameravajo letos odkupiti od zasebnikov tristo ton krompirja. Čeravno je letošnji pridelek zaradi suše nekoliko slabši, upajo, da jim bo uspelo kupiti to količino. Razen tega računajo na lastno proizvodnjo 100 ton krompirja. Prodali pa so že 45 ton zgodnjega krompirja. Cena tolmincu in cvetniku bo 30 dinarjev za kilogram, ostale vrste pa bodo po 25 dinarjev. Kmetijska zadruga bo torej zmožna oskrbeti s krompirjem prebivalce mesta, kakor tudi hotel »Sremič«, dijaški dom in obrat družbene prehrane. Krompirja bo dovolj v vseh prodajalnah kmetijske zadruge.

Za prihodnjo sezono je zadruga že naročila 30 ton semenskega krompirja. Cene tega krompirja pa bodo, to je odvisno od kvalitete, 50 do 60 dinarjev za kilogram.

Cesta, ki bode v oči in podplate

»Kdor hoče na Dunaj, naj pusti trebuh zunaj,« so rekli včasih. Če bi te dni (ali pred leti) potovali po cesti v Mirnsko dolino, pa bi svetovali: »Če hočeš še kar udobno potovati s fičkom na Mirno, pusti trebuh doma. Le tako boš obvarovan bolečin, ki bi jih pri preskakovanju jam na cesti nedvomno dobil.« Potovati po tej cesti je namreč za sodobne pojme, ko smo že kar razvajeni z vožnjami po asfaltnih in betonskih cestiščih, pravi podvig. Posebej bi bilo treba čestitati šoferjem, ki jo prevozijo brez okvar. To so dobri šoferji, cesto pa bi priporočili za opravljanje vozniških izpitov. Imeli bi veliko res dobrih voznikov...

Taka cesta bode v oči in podplate že nekaj let, ne samo pešce in voznike, ampak tudi trebanjsko občino, okraj in še marsikoga. Kolikokrat so o njej razpravljali volivci, koliko ur so zaradi nje na sejah presedeli odborniki, kolikokrat je bila ta cesta osrednja tema razprav družbenih in političnih organizacij! Če bi sešteli samo izgubljeni čas v obravnavi na to temo, bi dobili izredno veliko časa. Čas pa je tu popolnoma neprizadet, čeprav verujemo vanj, češ: »Bo že prinesel, česar sami ne zmoremo!« Vendar ta tolažba, kot kaže, ni odrešilna, zato je potrebno aktivno poseči v reševanje problema.

Trebanjski občini se je že nekajkrat izmuznila iz rok priložnost, da bi cesto modernizirali. Naj se spomnimo, kako je bil za problem zavzet tudi bivši OLO v Novem mestu. Pa tudi novomeško cestno podjetje je imelo v programu rekonstrukcijo mirenske ceste.

Po več mesecih je stvar postala spet aktualna in tokrat kaže, da gre zares. Občinska skupščina v Trebnjem je pri podjetju »Slovenija-ceste« v Ljubljani že naročila načrte, ki so tik pred tem, da jih dokončajo. Načrti predvidevajo dober cestni tlak z asfaltno prevleko, dopuščajo pa gradnjo v več variantah. Najvažnejše je vsekakor, kako speljati novo cesto skozi naselja ali mimo njih, kjer se razvija industrija. V prvi vrsti gre predvsem za pravilne rešitve na Mirni in Mokronogu, ki nista samo industrijski središči, ampak se njun pomen često omenja v zvezi s turizmom, ki ima v Mirenski dolini najlepše možnosti za razvoj.

Z 2012 tonami obremenjena cesta iz Trebnjega v Mirensko dolino vedno bolj kliče po obnovitvi oziroma modernizaciji. To potrebo bi lahko dokazali še z vrsto argumentov, med katerimi bi izbrali le tiste, ki se največkrat omenjajo. V prvi vrsti: je že čas, da dobi tudi trebanjska občina prvo asfaltirano cesto. Doslej je bila ta občina edina v Sloveniji brez asfaltnih cestišč (ni vštet odsek avtomobilske ceste!). Cesta, sodobno urejena do sevniške občine, bi bila najhitrejši spoj Dolenjske in zgornjega dela Spodnjega Posavja po Mirnski dolini. Odprla bi vrata v turistično prihodnost, industrijski razvoj v dolini Mirne pa še pospešila. Zmanjšalo bi se število prometnih nesreč, ki se prav v zadnjem času na ostrih ovinkih sedanje ceste vedno bolj množijo. Naposled bi dobili z modernizacijo novo sodobno republiško prometo žilo. Cesta je torej vsesplošnega pomena, zato bi morali biti za njeno modernizacijo enako zainteresirani i občina i okraj i republika. Ob tako tolmačenem vprašanju najbrž ne bo ovir, ko bo šlo za investiranje v rekonstrukcijska dela, doslej največja v trebanjski občini.

Esperantski krožek šole na Grmu

Semiški vodovod prihodnje leto

FRANC LATERNER, uslužbenec Komunalne uprave v Črnomlju, ki upravlja semiški vodovod, je čal na članek v predzadnji številki DL naslednje pojasnilo:

Po zamislih bi morala biti prva faza v rekonstrukciji semiškega vodovoda končana že letos, vendar se je zataknilo izven naše uprave. Niso še narejeni načrti, čeprav so bili pri ljubljanskem Projektivnem podjetju za nizke gradnje naročeni že pred letom. Težko je bilo priti tudi do materiala. Ponudnik »Metalka« iz Ljubljane je obljubila preskrbeti material v treh mesecih, vendar bo takrát že zima. Do tega časa bodo narejeni tudi načrti. Pozimi pa so dela draga in nekvalitetna. Z rekonstrukcijo od Blatnika do semiškega rezervoarja bode pričeli zgodaj spomladi, tako da bo preskrba z vodo v Semiču prihodnje leto urejena.

D. F.

KAKO DOLGO ŠE?

Prebivalci Kostanjevice in okolice se čedalje bolj pritožujejo zaradi razmer v naših trgovinah. Pred vojsko so bile v Kostanjevici tri do štiri trgovine z mešanim blagom ter dve pekariji. Bile so dobro založene in vse so se lahko preživljale! Danes pa imamo samo eno slabo založeno špecerijsko trgovino in nobene trgovine s kruhom!

Vsi vemo, da se je kupna moč jugoslovanskih državljanov zadnja leta povečala in se bistveno razlikuje od predvojne kupne moči. Res je, da je treba trgovino posodobiti, in to, kajpak, tudi v Kostanjevici, toda ne tako, kot se je zgodilo. Še pred leti smo imeli dve trgovini s špecerijskim blagom in trgovino s kruhom. Ne moremo reči, da smo bili ravno nadvse zadovoljni z njima, vendar bile so: dobil si sol, petrolej in žeblje. Kvasa je sicer včasih zmanjkalo, toda kdo bi zameril! Se zgodi! Se zgodi! Toda prišel je od nekod, kdo ve od kod, neki »trgovski genij«, ki je predlagal in izpeljal »specializacijo trgovin«, in to eno za čakanje, drugo pa za dolgčas. Zakaj v prvi ljudje ure in ure čakajo, da so postreženi, v drugi — manufakturni — pa prodajalci prav tako dolgo čakajo na kupce. Da je vsa stvar dosegla še večji učinek, so v to edino špecerijsko trgovino vsilili še prodajo kruha in tako podvojilo čakanje, kajti, če kdo želi kilogram soli, mora čakati vsaj eno uro in nato prav toliko še za kruh. Tako so na eni strani prodajnega pulta kopica ljudi, na drugi strani pa dva kvalificirana prodajalca, ki letata z enega konca na drugega in dobesedno ne vesta, kje se ju glava drži. Gre za to, da dobimo javni odgovor, kdo in zakaj je v Kostanjevici specializiral trgovine ter povzročil tak odnos do potrošnika. Želimo odgovora, kdo trdi, da je za dva do tri tisoč ljudi dovolj ena sama špecerijska trgovina, v kateri prodajajo tudi kruh in v kateri strežeta največkrat le dve kvalificirani osebi, medtem ko po trideset do štirideset kupcev po ure in ure čaka. Nekdo mora vendar odgovarjati v tej naši družbi, če ljudje omedlevajo od čakanja, če spričo takih razmer še tista dva kvalificirana uslužbenca zgubljata glavo.

Zato se prebivalci Kostanjevice in okolice upravičeno sprašujemo: kako dolgo še? Nadalje želimo odgovora, zakaj v kostanjeviških trgovinah ni kreditnega poslovanja, tako kot je v Šentjerneju in drugod, kamor se kostanjeviški potrošniki s pridom zatekajo, saj trgovska mreža v Šentjerneju dobesedno r e š u j e kostanjeviško krizo, zakaj so naše trgovine tako mizerno slabo založene? Če odgovorni činitelji svojega posla ne znajo, naj ga zapusté, če pa so malomarni in leni, naj bodo kaznovani, tako vendar ne more naprej.

Prosimo vse nadzorne in oblastne organe, da pereči problem takoj uredijo, ker ni samo skrajno okruten, marveč živ primer izzivanja ljudske potrpežljivosti.

LADO SMREKAR

ROMAN OGRIN – SEKRETAR ObK ZKS

Tov. Roman Ogrin, absolvent visoke šole za politične vede v Ljubljani, je pred nedavnim prevzel dolžnost sekretarja občinskega komiteja ZKS v Trebnjem. Tovariš Ogrin je na Dolenjskem znan politični delavec, saj je bil pred odhodom na študij dlje časa sekretar nekdanjega okrajnega odbora Socialistične zveze v Novem mestu, še prej pa je več let delal kot aktivist v mladinski organizaciji. Dosedanji sekretar Slavko Kržan je odšel v politično šolo.

TREBANJSKE NOVICE

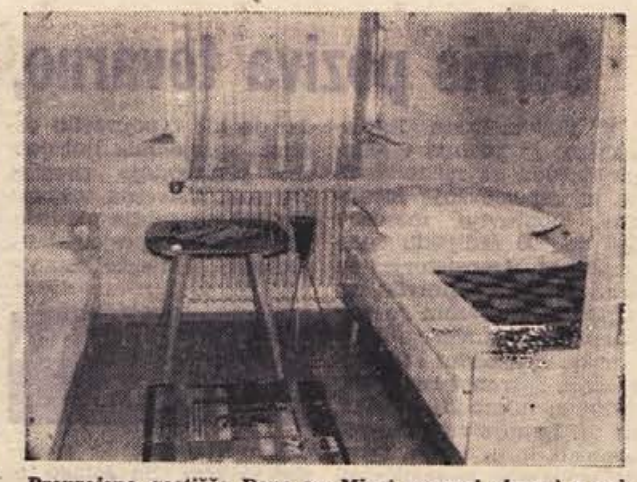

Preurejeno gostišče Dane na Mirni pomeni skupaj s prijaznim Kolenčevim gostiščem živo željo po turističnem napredku v dolini Mirne, kjer se bo zlasti v Mirni- nato, ko bodo dogradili že pred leti začeti kopalni bazen in morda uporabili starograjske ruševine kot svojevrstno atrakcijo, pričel tak turizem, kakršnega je le želeti

Odgovor na: „ZAKAJ BREZBRIŽNOST“

Trgovsko podjetje »Dolenjka« v Novem mestu meni, da je potrebno odgovoriti anonimnemu piscu članka »Zakaj brezbrižnost?« (Dolenjski list št. 36, 12. septembra 1963) in javnosti pojasniti nekatera dejstva.

Pred nekaj meseci je podjetje kupilo od KZ v Trebnjem stavbo s skladišči in ostalim na Mirni. Kupnina je znašala 7,8 milijona dinarjev. V tej stavbi je bila do 30. junija letos trgovina z mešanim blagom, 1. julija pa je »Dolenjka« v njej odprla svojo prodajalno »Grič« z namenom, da ta posluje kot trgovina z mešanim blagom na drobno. Podjetje torej ni nič »prevzelo« od KZ, kot navaja članek. Pod pojmom »prevzem« razumemo namreč prenos imovine na drugega upravljavca.

Podjetje se je ob nakupu obvezalo, da kupljeno stavbo in trgovski lokal v njenem pritličju obnovi, ga razširi z ustreznimi adaptacijami in opremi z novim sodobnim prodajnim in ostalim inventarjem. Razen tega namerava povečati izbiro predmetov ter poskrbeti za boljšo in kulturnejšo postrežbo potrošnikov. Razumljivo je, da podjetje v tako kratkem času ni moglo izpolniti vseh obveznosti. Pri pominjamo še, da je prošnja za načelno gradbeno dovoljenje že vložena, narejeni so geodetski posnetki in končne priprave za izdelavo načrtov. Sredstva za investicije so zagotovljena. Naj še omenimo, da je del skladišč v odkupljeni stavbi do 16. avgusta uporabljala KZ v Trebnjem.

Podjetje ima torej najboljšo voljo, da prodajne prostore kmalu modernizira. Zato beseda »brezbrižnost« ni na mestu, neumestna pa so tudi ostala spotikanja ob podjetje. Resnična pa je trditev, da do danes ni bila nameščena nad mirensko prodajalno nova tabla s firmo podjetja, za kar se »Dolenjka« javnosti opravičuje. Hkrati zagotavlja, da bo obveznosti na Mirni, kjer v vseh letih po vojni ni bilo nič storjenega za napredek in modernizacijo trgovske mreže, čemprej izpolnila in ustregla potrošnikom.

UPRAVA PODJETJA »DOLENJKA«

Socialistična zveza o planu

Občinski odbor Socialistične zveze v Trebnjem je na plenumu 3. septembra ugotavljal poglavitne razloge, ki so vplivali na izpolnjevanje družbenega plana v prvem polletju 1963. K že znanim ugotovitvam (porast materialnih stroškov in osebnih dohodkov, ki so se povečevali hitreje kot delovna storilnost, nepopolno izkoriščanje zmogljivosti itn.) je prištel še nekaj novih. Med drugim je podčrtal, da planiranje v odvisnosti od investicij, kreditiranje kupcev izdelkov, ki jih proizvedejo v občini itd., ne ustvarja realnih pogojev za zanesljivo uresničevanje nalog. To je zlasti problem industrije in obrti (proizvodne), medtem ko so v kmetijstvu te stvari še dosti bolj zapletene. Tako so na plenumu v zvezi s planom podružbljanja kmetijskih površin dejali, da je potrebno veliko perečih vprašanj reševati ne le v ozkem okviru kmetijske zadruge, pač pa v širšem obsegu. V bodoče pri planiranju ne bi smeli mimo teh ugotovitev, letos pa se bo treba potruditi, da bodo naloge opravljene vsaj v okviru danih možnosti.

Gasilci se pripravljajo na občni zbor

Občinska gasilska zveza v Trebnjem se pripravlja na izredni občni zbor 29. septembra, na katerem se bodo pomenili o reorganizaciji gasilstva v občini. Občni zbor bo izvolil tudi delegate, ki se bodo v novembru udeležili republiškega gasilskega kongresa.

Iz delovnega programa SZDL

Občinski odbor Socialistične zveze v Trebnjem je izdelal delovni program za bližnje prihodnje obdobje. Še v tem mesecu bo imel sejo, na kateri bo obravnaval vlogo in pomen krajevnih skupnosti. Tedaj bo tudi določil tri območja, kjer naj bi se razvile prve tri poskusne krajevne skupnosti. Socialistična zveza bo sodelovala v pripravah za osnutek 7-letnega perspektivnega programa občine. Zato se bodo kmalu začeli sestanki, na katerih bodo zbrali predloge za osnutek. V jesenskih mesecih pa bodo na terenu razpravljali o osnutku občinskega statuta.

Strojna obdelava katastra

V katastrskih uradih se ureja strojna obdelava katastrskega aparata. Opuščajo se dosedanji postopki, uvajajo pa se novi, ki bodo veliko krajši in hitrejši. Tako bo lahko vsak posestnik dobil za vsako spremembo kultur ali spremembo površine nov posestni list. V bistvu gre pri vsem tem za poenostavitev celotne obdelave katastrskega aparata, kar lahko uspešno opravi elektronski IBM stroj. Tak stroj ima tudi republiški zavod za statistiko, pri katerem je posebna skupina ljudi izvežbana za strojno obdelavo katastra. Malce čudno se sliši, pa je res: za strojno obdelavo katastra v vsej republiki je dovolj en sam tak stroj. Med prvimi je strojno obdelavo katastra uvedel tudi katastrski urad v Trebnjem.

Pred javno razpravo o statutu občine

V črnomaljski občini so med prvimi v Sloveniji sestavili prvi osnutek občinskega statuta. Načelne razprave o občinskem statutu, statutih delovnih organizacij in statutih krajevnih skupnosti so bile že v zborih volivcev in drugod. Prvi osnutek občinskega statuta je bil izdelan v 35 izvodih, zato je razumljivo, da razprava ni zajela širšega kroga ljudi, ker so izvode dobili le člani komisije in občinske organizacije.

O osnutku statuta je razpravljal že večkrat izvršni odbor občinskega odbora Socialistične zveze, a sredi leta so o njem razpravljali tudi na seji občinskega odbora SZDL. Tudi nekateri krajevni odbori Socialistične zveze in sveti pri občinski skupščini so obravnavali statut in dali pismene pripombe. Tako sta svet za socialno varstvo ter svet za kulturo in prosveto dala predloge komisiji, da mora statut dati večji poudarek problemom in nalogam iz njihovega področja. Zavod za zaposlovanje delavcev meni, da bo potrebno temeljito obdelati problem zaposlovanja delovne sile in posvetiti večjo skrb nezaposlenim občanom. Občinska gasilska zveza in Zveza za telesno kulturo sta predlagali, da morata biti v statutu enakopravno obravnavana tudi gasilstvo in telesna kultura. Občani so na raznih zborih izrazili želje in predlagali, naj se z občinskim statutom omogoči večja materialna osnova krajevnim skupnostim za reševanje raznih komunalnih in drugih problemov v posameznih krajih, tako za popravila in redno vzdrževanje občinskih poti, pokopališč, za popravila, vzdrževanje in nove ureditve javnih vodnjakov, vodovodov in podobno.

O številu krajevnih skupnosti še ni odločeno. Dana sta dva predloga, in sicer

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

naj bo manjše število krajevnih skupnosti (8), medtem ko je drugi predlog, da bi jih bilo več (12 do 15). Z izdelavo statutov krajevnih skupnosti v občini še niso začeli. Osnutki naj bi bili izdelani v septembru in dani v razpravo občanom skupaj z novim osnutkom občinskega statuta.

Prvotno je bila pri občinskem ljudskem odboru 15-članska komisija za sestavo občinskega statuta, toda občinska skupščina je imenovala novo 7-člansko komisijo. Drugi osnutek statuta naj bi bil do oktobra izdelan in potem dan v javno razpravo.

J. D.

V Semiču popis vojnih ujetnikov

Krajevna organizacija ZB v Semiču ima zelo pomanjkljive podatke o vojnih ujetnikih, ki so bili v nemškem ujetništvu. Zato bo v ponedeljek, 23. septembra, ob 13. uri v pisarni krajevnega urača popis vseh vojnih ujetnikov, ki so bili vojaki v bivši Jugoslaviji in partizani. Podatki so potrebni zaradi nemških reparacij.

D. F.

Motorka na Gor. Vrheh

PGD na Gor. Vrheh je eno najbolj delavnih v trebanjski občini. Pred nedavnim so člani kupili novo motorno brizgalno in zgradili bazen. Investirali so pol milijona dinarjev, ki so jih zbrali med članstvom in ostalim prebivalstvom.

Servis poziva tovarno, potrošnik pa čaka . . .

V novomeškem Radioservisu, ki posluje v sklopu Zavoda za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, popravijo mesečno 200 do 300 radijskih sprejemnikov, transistorjev in televizorjev. Popravila so različna: aparatom je treba pogosto izmenjati elektronke, nekaterim kondenzatorje, transformatorje, mnogim odpraviti napake, da pri igranju ne bodo več hreščali, in podobno. Ljudje prihajajo z različnimi željami, odhajajo pa vedno le z eno: da bi jim servis čim prej, čim ceneje in čim kvalitetneje napravil uslugo.

Vendar ni bilo enkrat, da se je stranka, potem ko je čakala na popravilo nekaj tednov, pritožila takoj naslednji dan, ko je prejela popravljen sprejemnik, češ: »Ne igra, ne poje!« Največkrat se je to zgodilo, kadar je bil v popravilu radijski sprejemnik ljubljanske proizvodnje znamke »Vesna«. Ustrezna tovarna namreč uporablja pri izdelavi svojih sprejemnikov pretežno elemente domače

NOVOMEŠKA KOMUNA

izdelave, največ iz kranjske »Iskre«. Na žalost jih za servise zmanjka, so pa tudi nekvalitetni in često odpovedo. Spričo tega je razumljivo, da servis ne more zajamčiti svojega popravila na podlagi materiala, ampak le na osnovi vloženega dela. To pa v bistvu sploh ni garancija, ker za stranko ni toliko važno delo, kot da ji aparat igra brez okvar, saj mora opravljeno uro plačati celih 700 dinarjev (drugod so ustrezne storitve veliko dražje!). Trenutno ima Radioservis v popravilu večje število sprejemnikov, ki jih ne more izgotoviti, ker tovarna nima ali pa ni dobavila materiala. To povzroča zastoj. Delavnica je že tako in tako v neprimernih prostorih, v katerih je zaradi založenosti z aparati že kar težko vzdrževati red. Pripeti se, da zategadelj naročnik sploh ne dobi nazaj svojega sprejemnika, ampak čisto nekaj drugega, ali pa ga sploh ne dobi.

Iz življenja vemo, da je tako stanje tudi v ostalih servisih. Vendar se zdi, da so problemi predvsem z radioservisi take narave, ki bi jih ob skupnem prizadevanju tovarn z obrtnimi obrati, ki odpravljajo napake in popravljajo izdelke, lahko rešili. Dandanes bi skoraj že težko našli gospodinjstvo, ki bi bilo brez radijskega sprejemnika, zato to še posebej poudarjamo. Če že imamo servise hočemo tudi dobre, hitre in poceni usluge, ker si je nemogoče privoščiti vsak dan recimo nov radijski sprejemnik.

HOTEL METROPOL — VEČ GOSTOV

V prvih osmih mesecih letošnjega leta je hotel Metropol v Novem mestu obiskalo 3073 domačih in 796 tujih gostov. Domačih nočitev so zabeležili 4424, tujih pa 971. Največ domačih gostov je bilo v Metropolu julija, in sicer 506, ki so prespali 639 noči, medtem ko so bili tujci najbolj številni v avgustu. 343 tujih gostov — med njimi je bilo največ Nemcev — je zabeležilo 427 nočitev. Zanimiva je tudi primerjava z istim obdobjem lani: v istem času je bilo prejšnje leto le 2443 domačih in 442 tujih gostov ter 4206 oziroma 509 nočitev.

Še vedno prispevki za Skopje

Novomeški občinski štab za pomoč Skopju je v času od 10. do 17. septembra zbral novih 280.227 din, ki so jih prispevali: Novoles - uprava Novo mesto 1.100 din; VP 2058, Novo mesto, 219.890 dinarjev; Zdravilišče Dol. Toplice 4.235 din; Komunalno podjetje, Novo mesto, 28.690 din; Zavod za izmero in kataster zemljišč, Novo mesto, 24.059 din; Investicijski biro, Novo mesto, 1.989 dinarjev; Krajevni odbor RK, Orehovica, 16.354 din; učiteljski kolektiv osnovne šole v Mirni peči 11.100 din.

Vsem darovalcem se lepo zahvaljujemo!

KREMEN: letos 100 tisoč ton peskov

V avgustu so v rudnikih nekovinskih rudnin Kremena iz Novega mesta nakopali 10 tisoč 140 ton peskov in s tem dosegli doslej najvišjo enomesečno proizvodnjo, odkar rudnik obstaja. Delavski svet je po polletnem obračunu sprejel sklep, da bodo letos nakopali 100 tisoč ton kremenčevih peskov, ker bodo samo na ta način lahko zadostili velikemu povpraševanju in sklenjenim pogodbam. Precej težav imajo zaradi pomanjkanja železniških vagonov. V avgustu so v obratu na Mirni dobili le 73 odst., v Krmelju pa komaj 60 odst. in v Globokem pri Brežicah le 88 odst. vagonov, ki bi jih potrebovali za nemoten prevoz kremenčevih peskov. Ker je v jesenskih mesecih pričakovati še večje pomanjkanje vagonov, so zaskrbljeni, zlasti še, ker je od vagonov odvisna uresničitev izvozne obveznosti obrata na Mirni. B. P.

Večji pridelek hmelja

Na hmeljiščih kmetijske zadruge v Dolenjskih Toplicah so letos nabrali nad 10 ton hmelja, kar je za tono več kot lani. Pridelek je bil pospravljen do 25. avgusta.

Nova zelenjavna trgovina

Pretekli četrtek so na novomeški tržnici odprli novo prodajalno. V prostoru, kjer so nekoč prodajali mleko in zelenjavo in ki je bil zatem nekaj časa zaprt, posluje zdaj nova trgovina.

Po mestu se je hitro zvedelo, da imajo tu najcenejša jajca, in že prve dni je precej potrošnikov obiskalo lokal. Nihče pa ni vedel, kdo prodaja, ker posluje prodajalna brez napisne table ali vsaj lističa, ki bi kupcem oznanjal, da je kmetijska zadruga Novo mesto odprla svojo zelenjavno trgovino.

Cene so bile v novi trgovini v ponedeljek take: jabolka 60 din, ohrovt 90 din, zelje 35 din, čebula 70 din, rozine 300 din, fige 240 din, limone 230 din. Jajc ni bilo več. Na račun slabo založene trgovine pa so se ženske, ki so ta dan kupovale na trgu, norčevale: »Drugje imajo vsaj prve dni vsega dovolj . . .«

Poslovodja Brane Rapež, ki je hkrati stregel in odgovarjal na vprašanja, je povedal:

— Table mi še niso dali, glede tega morate povprašati v upravi, blaga pa je malo zato, ker smo komajda začeli. Dobimo več stvari . . .«

Da bi to le bilo res in da bi nova trgovina, dobro založena z vsem, kar potrebuje potrošnik, res pripomogla k znižanju cen, si želimo vsi. Ker začetek ni obetal kaj posebnega, pričakujemo v prihodnjih dneh izboljšanje.

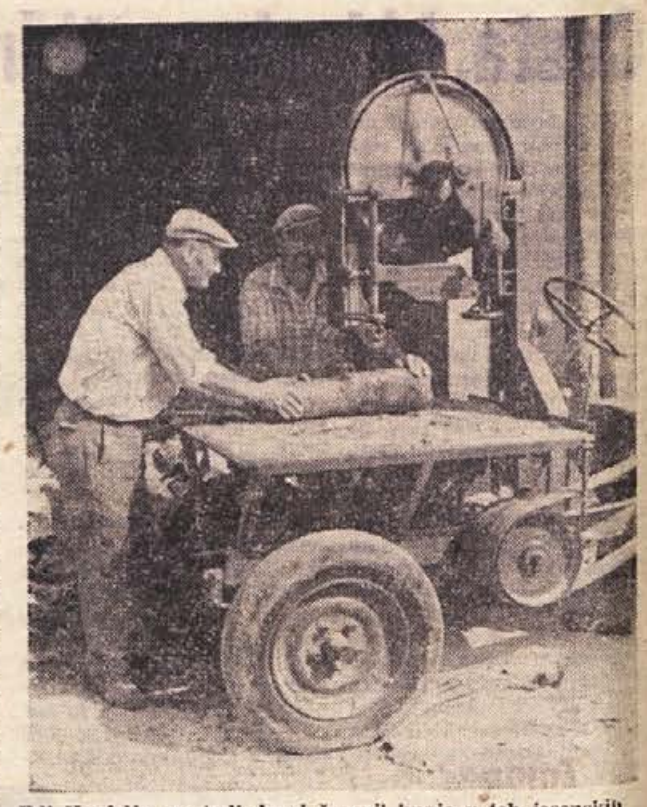

Edi Knafelje, pa tudi drugi žagarji imajo v teh jesenskih dneh polne roke dela, saj se gospodinjstva resno pripravljajo na zimo, ki je lani s svojo trdoto marsikomu zagodla. V Kandiji pa prebivalci pogrešajo žagarja stanovanjske skupnosti, ki je zapustil »cirkularko«, se prelevil v pleskarja in dela zdaj v pleskarskem servisu . . . Posebnega smisla za potrebe prebivalcev stanovanjska skupnost s tem prav gotovo ni pokazala

Lepa svečanost v Dolenjskih Toplicah

Dolenjske Toplice, turistično znamenit in priljubljen kraj pod partizanskim Rogom, so v nedeljo, 15. septembra, popoldne gostile nad 2.000 gostov in domačinov, nekdanjih borcev in aktivistov, ki so se na topliškem pokopališču udeležili proslave ob odkritju spomenika z nad 80 imeni padlih borcev, aktivistov, talcev in drugih žrtev fašističnega nasilja. Na svečanosti ob spomeniku, katere so se udeležili tudi številni predstavniki političnih in družbenih organizacij ter oblasti, med njimi narodna heroja Franc Krese-Coban in Franc Tavčar-Rok, je o dogodkih pred 20 leti v Topliški dolini spregovoril predsednik krajevne organizacije Zveze borcev NOV v Dolenjskih Toplicah Tone Strniša. Zatem je bil krajši kulturni program, v katerem so sodelovali pevci »Dušana Jereba« iz Novega mesta, recitatorji topliške osnovne šole in godba na pihala iz Straže. V imenu občinske skupščine Novo mesto je prevzel spomenik v varstvo odbornik Zvone Perc. Po zelo uspeli proslavi je bilo partizansko srečanje v prosvetnem domu, kjer so se preživeli borci, aktivisti, svojci padlih in drugi spominjali dogodkov iz najtežjih dni za narodno osvoboditev izpod tujčevega jarma.

Izredno lepi spomenik, ki ga je po načrtih Toneta Valentinčiča izdelalo gradaško kamnoseško podjetje »Marmor«, ni samo v okras, je tudi dokaz, s kakšno prizadetostjo poskušamo ohraniti spomin na vse, ki so darovali svoja življenja med najtežjimi dnevi naše revolucije. Zavedajoč se tega, so nudili popolno pomoč s prostovoljnim delom, nasveti in drugim zlasti nekdanji borci in aktivisti, člani krajevne organizacije Zveze borcev v Dolenjskih Toplicah. Lepo pa so se odzvala tudi podjetja, ki so skupaj z republiškim, okrajnim in občinskim odborom Združenja ZB NOV omogočila postaviti spomenik in izvesti prireditev.

Spomeniška dejavnost v okviru ZB NOV v novomeški občini s tem ni končana. Še v tem mesecu bo odkrit spomenik padlim borcem in žrtvam nasilja v Karteljevem, ob občinskem prazniku pa bodo odkrili tak spomenik tudi v Gabrju; zanj je izdelal načrte Jože Zamljen. Tudi ta spomenik bo izdelalo gradaško podjetje »Marmor«. Na plošči bo 32 imen padlih borcev, 8 žrtev in 3 talcev. Tako bo v tem letu odkritih šest spomenikov v skupni vrednosti 2,3 milijona dinarjev. Intenzivno pa teko priprave za odkritje grobnice pri Šentjoštu, kjer bo padlo in bilo pokopanih nad 600 borcev in aktivistov.

SPOMENIK NA CVIBLJU BREZ IMEN!

S spomenika na Cviblju pri Žužemberku, ki je bil postavljen pred dvema letoma, so začele odpadati plošče z imeni padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja. Nekaj plošč je bilo odstranjenih zaradi slabe montaže, tako da je te dni spomenik popolnoma brez imen. Žužemberčani in turisti, ki se zelo radi mudijo na Cviblju, se sprašujejo, kdo je temu kriv. Vsekakor gre za slabo montažo. Stroški za popravilo ne bodo majhni, sredstev pa trenutno ni. In vendar terja vprašanje nemudno rešitev!

Začele so se sindikalne konference

Ob koncu avgusta so se v novomeški občini začele polletne konference sindikalnih podružnic v delovnih organizacijah. Čeprav je čas zanje že malce pozen, imajo še vedno možnost spregovoriti o vprašanjih, zaradi katerih so sklicane. Konference naj zlasti analitično obravnavajo polletno izpolnjevanje planov v gospodarskih organizacijah in sprejmejo odločne ukrepe za čim bolj uspešen zaključek tekočega gospodarskega leta. Hkrati bi se morali na teh konferencah pogovoriti, kako je s statuti delovnih organizacij. Opraviti pa bo treba še eno dolžnost: izvoliti delegate za občni zbor občinskega sindikalnega sveta, ki bo predvidoma 15. oktobra. Konference se morajo končati najkasneje do 20. septembra.

Novomeška kronika

■ **Ob poti na železniško postajo se je malo dlje od sekcije narava kaj čudno poigrala. Med kostanji na levi strani ima eden plodove in cvetje novega listja hkrati. Vsi, ki vidijo ob tem letnem času cveteti kostanj, ga radovedno opazujejo.**

■ **V vsem mestu zadnje čase ni dobiti ne kozarcev za vlaganje, ne kisa in ne zamaškov. Gospodinje se na ta račun precej jezijo, trgovci pa pravijo, da teh stvari trenutno ni moč nabaviti. Vemo, da imajo oni tudi svoje težave, res pa je, da se kljub temu lahko vsak nasmehne ob misli na polete v vesolje, številne televizijske antene, avtomobile in vso tehniko 20. stoletja, če hkrati ugotovimo, da ni dobiti kozarcev iz stekla, zamaškov in kisa, česar je bilo še pred desetletji dovolj.**

■ **Gobja sezona je ponovno zaživela. Po krajši prekinitvi so se jurji spet odločili rasti, in številni otroci in tudi odrasli jih po okoliških gozdovih pridno nabirajo. Mnogi Novomeščani tudi z avtomobili delajo izlete, s katerih se vračajo dobro otovorjeni z gobami. V vsaki hiši diši po gobah že pri vhodnih vratih. Letos so gospodinje zelo veliko gob vložile v kis in posušile za zimo.**

■ **Pred kratkim so v samopostrežni zelenjavni trgovini dobili aparat za preizkušanje jajc, ki smo ga močno pogrešali. Potrošniki, ki bodo jajca kupovali v trgovini, se bodo lahko sami prepričali, če so jajca sveža ali ne.**

■ **V zgodnjih jutranjih urah se na avtobusni postaji zbere precej ljudi, ki potujejo v razne kraje. Marsikdo bi šel na pot s časopisom v rokah, pa ga pred sedmo nikjer ne more kupiti. Morda bi se dala vsej v kiosku pred Metropolom organizirati prodaja že prej?**

■ **Ponedeljkov živilski trg je bil kar dobro založen. Prodajali so kumare po 35 din kg, papriko po 60 din, karfijolo po 120 din, melancane po 100 din, šopke roš po 50 din, gobe po 250 din kg, jajca po 40 din, fižol po 120 din, slive po 70 din, grozdje po 140 din, krompir po 40 din, kislo zelje po 60 din krožnik, špinačo po 30 din, zelje po 30 din, jabolka po 60 din, solato — glavico po 30 din, mleko po 60 din. Največ je bilo gob in paprike, ki so ju gospodinje lahko dobile skoraj pri vsakem prodajalcu.**

■ **Gibanje prebivalstva: poročili so se: Alojz Jarc, uslužbenec iz Slakove 4, in Pavla Dolinar, delavka z Laz; Frančišek Nadu, vodovodni instalater, in Amalija Zlobko, delavka, oba iz Bršlina 26. — Umrla je Rozalija Simčič, šivilja iz Skalickega 1, stara 87 let.**

Izlet na Gorjance

prireja v soboto, 21. in v nedeljo 22. septembra 1963 Planinsko društvo v Novem mestu.

Iz Novega mesta se odpeljemo v soboto, 21. septembra, ob 14. uri z rednim avtobusom do vasi Gabrje. Od tod gremo peš (1 uro) do Planinskega doma Vinka Paderšiča (822 m) pri Gospodični, kjer prenočimo. Drugo jutro odidemo na Trdinov vrh (1181 m) ter se povzpnemo na novo zgrajeni razgledni stolp. Pogled s stolpa je izredno obsežen, saj se nam oko ustavi v dolini reke Kolpe, na Velebitu, Kleku, dolini Krke, Kumu, Rogu, Snežniku, Kamniških planinah in Julijskih Alpah.

S Trdinovega vrha se vrnemo v Novo mesto v popoldanskih urah, in to čez gorjanske košenice, mimo Miklavža in Doma Vinka Paderšiča ter Hrušice.

Planince opozarjamo na to, da so Gorjanci v jeseni najlepši in zato sprehodi po gorjanskih gozdovih in košenicah silno mikavni.

Za izlet se prijavite do sobote, do 12. ure, pri tov. Jožici TURK v poslovalnici potovalnega urada »Gorjanci« ali pa tov. Faniki BOŽIČ, tajnici PD Novo mesto, na občinskem sodišču, soba št. 68. Lahko pa se izleta udeležite tudi neprijavljeni.

Planinsko društvo Novo mesto

Nova stavba Novolesovega obrata drobnega pohištva je ob tovarni vezanih plošč v Straži zrasla skoraj čez noč.

SPOMINU Antona Cesarja

Zelo nas je prizadela vest, da se je pri izvrševanju službe smrtno ponesrečil vodja hidroelektrarne Prečna — Anton Cesar. Bil je poln načrtov in delovnega zanosa, v starosti 47 let pa je omahnil na višku svojih ustvarjalnih moči. Celih 26 let je živel v glavnem samo za elektrarno, ki jo je poznal do zadnjega vijaka.

Vsi, ki smo ga poznali, zlasti pa njegovi tovariši iz kolektiva, ga bomo močno pogrešali. Z njegovo smrtjo je nastala v prečenski elektrarni vrzel, ki jo bomo težko izpolnili.

Pokojni Cesar je bil zelo priljubljen med ljudmi, kar je pokazalo številno sprevodstvo pri pogrebu. Elektrarna v Prečni obratuje že celih 42 let in je res tragično, da je naš Tone omahnil kot njena prva žrtev. J. F.

Športniki Novega mesta za Skopje

V nedeljo je bila na Loki velika športna prireditev, zvezana z otvoritvijo novih igrišč. Čisti dobiček je bil namenjen prebivalcem porušenega glavnega mesta Makedonije. Ob tej priložnosti so izročili skromna priznanja dolgoletnemu požrtvovalnemu atletskemu delavcu prof. Jožetu Glonarju ter neutrudnima balinarjema Legiši in Hrenu. Prvoplasirani so po končanem tekmovanju prejeli iz rok predsednika Ob- ZTK Novo mesto Alojza Serinija lične diplome in plakete. »Dan telesne kulture«, kot se je imenovala ta prireditev, je vsesplošno uspel in športni privrženci se bodo prav gotovo še dolgo spominjali uspešnih in bojevitih športnih srečanj. Tekmovanje v šestih disciplinah se je končalo takole:

— **Košarka** — moški: Novo mesto : Spodnja Šiška 70:74 (39:34); pionirji: Novo mesto : Zelena jama 57:32 (30:14).

Opazili smo, da je košarka trenutno najbolj priljubljen šport v Novem mestu. Potem ko je v soboto zvečer okrnjena domača ekipa tesno izgubila v dramatičnem boju z Ljubljančani, so se pionirji v nedeljo dopoldne z lepo igro izkazali in zanesljivo zmagali.

— **Rokomet** — moški (finale): JLA (Karlovac) : Grosuplje 17:7. Vrstni red: JLA (Karlovac), Grosuplje, Šmihel, Črnomelj, Borac (Novo mesto), učiteljišče Novo mesto; ženske: Partizan Šiška-Ljubljana : Črnomelj 6:0.

Zanimivi boji in mnogo golov šestih moških ekip ter izrazita premoč mladih Ljubljančank pri ženskah, taka bi bila najkrajša oznaka ob otvoritvi novega igrišča.

— **Balinanje** (finale): Krško : Železničar (Novo mesto) 13:12. Vrstni red: Krško, Železničar, Borac, Poštar. Pionir — mladinci.

Napete borbe med balinarji, zmaga edine gostujoče ekipe in neizkušenost mladih pionirjevcev — mladinskih državnih prvakov, vse to je gledalce še posebej spodbujalo pri navijanju.

— **Tenis:** Kranjčani so bili daleč boljši od Novomeščanov in so zanesljivo zmagali.

— **Odbojka:** 1. Partizan Trebnje, 2. Pionir (Novo mesto), 3. Partizan Mirna peč.

Kljub temu, da domačini niso sodelovali, je bilo tekmovanje bojevito in zanimivo.

— **Atletika:** Na X. prvenstvu Dolenjske velja omeniti predvsem Vivodovih 190 cm v skoku v višino ter seveda jubilej prof. Jožeta Glonarja. -al

Triglav (Kranj) : Partizan (Brestanica) 3:0

Srečanje med moškima ekipama Triglava in Partizana iz Brestanice, ki tekmujeta v drugi republiški odbojkarski ligi, se je končalo z zmago domačinov. Mlada ekipa iz Brestanice, ki ima v svojih vrstah nekaj dobrih igralcev, je imela le nekaj svetlih trenutkov. Domačinom ni nudila večjega odpora, čeprav bi po našem mnenju lahko pokazala kaj več.

Odbojkarji bodo v nedeljo gostovali na Ravnah, kjer bodo preskušali svoje moči s Fužinarjem, dekleta pa bodo ob 10. uri na Loki imele v gosteh bivšega zveznega ligaša Ljubljano.

Po športnih prireditvah v okviru dneva telesne vzgoje v Novem mestu je na Loki sledila podelitev priznanj in diplom. Razveseljivo je predvsem to, da je bilo med tistimi, ki so prejeli odličja, največ mladih športnikov

REPUBLIŠKA ROKOMETNA LIGA:

SLOVAN (LJUBLJANA) : CELULOZAR 28:14 (14:7)

Ljubljana, 15. sept. 1963. — V drugi tekmi letošnjega rokometnega derbyja Slovenije je Slovan močno premagal ekipo iz Krškega. Po izjavi igralcev Celulozarja je bil Celulozar oslabljen, ker je najboljši strelec Rudi Iskra pustil svoje športne tovariše na cedilu in ni odpotoval v Ljubljano. Istočasno je manjkal Jurij Zgomba, ki se je pripravljal na diplomo in je bil opravičeno odsoten. Tovarišu Iskri ne moremo opravičiti njegovega odnosa do ostalih igralcev, zato bi zaslužil grajo vseh športnikov in prijateljev rokometa.

Gole za Celulozarja so dosegli: Milan Zgomba 7, Toni Šulc 3, Ljubo Rarič 2 ter Peter Kravos in Milan Kreutz po 1. L. H.

Gelb 3., Mraz 4. v balinanju

1. sept. je bilo v Ljubljani prvenstvo posameznikov v balinanju za naslov prvaka Slovenije, ki sta se ga udeležila tudi tekmovalca Gelb iz Krškega in Mraz iz Novega mesta, ki je zamenjal odsotnega Barbiča. Naša tekmovalca sta dosegla lep uspeh, saj sta se uvrstila v finale četvorice.

V predtekmovanju sta igrala takole: Mraz je v svoji skupini premagal Gregoriča (Nova Gorica 15:4 in Novaka (Šiška) 15:11. Pravtako se je v nadaljnje tekmovanje uvrstil Gelb z dvema zmagama in enim porazom. V osmorici sta nato naša predstavnika tekmovala vsak v svoji skupini, kjer je bil uspešnejši Gelb ter je obe igri dobil.

Mraz je imel težje delo, da se je uvrstil v finale. Premagal je Vidmarja (N. Gorica) 15:11, nato pa v izredno dramatični igri izgubil s kasnejšim prvakom Đurovičem 13:15. V odločilni igri je nato premagal Zukonija 15:10 in se tudi uvrstil skupaj z Đurovičem v finale. V finalu je Mraz igral proti Vrhovcu in izgubil 15:8, prav tako pa je Gelb izgubil z Đurovičem 15:9. V borbi za tretje mesto sta se nato srečala dolenjska rivala Gelb in Mraz; boljši je bil Gelb, ki je z zmago 15:8 osvojil odlično tretje mesto. V borbi za prvo mesto pa je borbeni Đurović, kljub vodstvu Vrhovca (9:3) zmagal (15:11) in osvojil naslov letošnjega prvaka Slovenije v balinanju. Naša tekmovalca Gelb in Mraz sta dosegla velik uspeh. To kaže, da imamo dobre posameznike, ki se bodo lahko v nedeljo z uspehom pomerili na državnem prvenstvu v Ljubljani. (en)

V Krškem 26 novih plavalnih sodnikov

Nekaj dni pred prvenstvom II. lige je v Krškem opravilo izpit za sodnike plavanja 26 kandidatov. Pri izpitu so pokazali solidno znanje. Predsednik izpitne komisije tov. Janez Kobal iz Ljubljane je izjavil, da je zdaj v Vidmu-Krškem najmočnejša sekcija plavalnih sodnikov v Sloveniji, saj šteje s temi, ki so pravkar napravili izpit, kar 48 sodnikov. L. H.

Zmaga in poraz na Loki

Ženske: Partizan : OK Kamnik 3:0 (15:6, 15:10, 15 :6)

Moški: Partizan : OK Branik (Maribor) 0:3 (11:15, 10:15, 14:16)

Težko pričakovano nedeljsko odbojkarsko srečanje med domačimi odbojkarji in gosti iz Maribora oziroma Kamnika je pokvarilo deževno vreme. Srečanje ženskih ekip je zmotil dež samo ob koncu, pri moškem srečanju pa je deževalo vso tekmo.

V prvem srečanju so domačinke zasluženo zmagale nad Kamničankami s 3:0. Rezultat je realen. V prvem in tretjem setu so domače odbojkarice bile popoln gospodar položaja, v drugem setu pa so gostje nudile odločnejši odpor. Domača ekipa je zaigrala lepo in so se vse odbojkarice potrudile. Proti koncu srečanja je pričelo deževati in srečanje je postalo nezanimivo. V nedeljo bodo odbojkarice gostovale v Kranju, kjer se bodo srečale z ekipo Triglava.

Domači odbojkarji so proti spomladanskemu prvaku Braniku iz Maribora nastopili s precejšnjim optimizmom. Toda gostje so se bolje znašli in so zasluženo zmagali s 3:0. Zmaga ni bila lahka in je plod bolj taktične in kolektivne igre. Domači bi iz tega srečanja lahko precej iztržili, saj so vodili v drugem in tretjem setu (celo s 13:5). Izgubili so zaradi slabe taktike. —ol

MEDNARODNO PLAVALNO PRVENSTVO SFRJ KONČANO

Mostar, 9., 10. in 11. septembra. Ob sodelovanju plavalcev in plavalk SZ ter Avstrije se je odvijalo mednarodno prvenstvo poedincev Jugoslavije, kar je bila tudi zadnja in najpomembnejša plavalna prireditev letos. Tekmovanja se je udeležilo tudi pet plavalcev Celulozarja iz Vidma-Krškega. Med njimi je bila najuspešnejša Vesna Breskvar, ki je nepričakovano osvojila zlato medaljo v disciplini 400 m mešano, postala s tem državni prvak in hkrati postavila nov slovenski rekord s časom 6:20,7.

Komisija za plavanje pri Plavalni zvezi Jugoslavije je odredila Petra Jesenška, ki je v Mostarju dobil kar dve medalji, v mladinsko reprezentanco SFRJ za dvoboj z Italijo, ki je bil 15. septembra v Splitu. Rezultata, žal, še nismo prejeli.

NK Elan je prebil zid

Novomeški »Elan« igra v I. razredu nogometne podzveze Ljubljana skupno s klubi Jarše, Slivnica, Usnjar — Vrhnika, Dob, Podpeč, Medvode, Enotnost — Jevnica, Rakek in Slovan II (izven konkurence).

V prvem kolu so se domačini pomerili z enajstorico Podpeči in jo premagali z rezultatom 6:3. V drugem kolu pa so se na domačem igrišču srečali v nedeljo, 8. septembra, z moštvom Slovana II, ki igra izven konkurence. Zmagali so gostje z rezultatom 5:4 (3:1).

Pričakovali smo, da bo Slovan izšel z večjo zmago, saj smo v enajstorici lahko videli zelo znane igralce, ki pa trenutno nimajo pravice nastopiti v moštvu ligaša Slovana. V prvem polčasu so gostje premočno vladali na terenu, le nekajkrat so bili v predoru tudi domačini. Igro je ovirala voda in spolzki teren, kasneje pa tudi močan dež. V prvem polčasu so gostje vodili s 3:1. O teh golih pa ne moremo trditi, da bi bili lepi, vsi so bili doseženi zaradi nepazljivosti domače obrambe, domačini pa so zabili svoj gol iz čistega ofsida. Šele v drugem polčasu so se domačini malo bolj skoncentrirali.

Sodnik Ban je imel težavno delo, saj je imel v stranskih sodnikih slabe pomagače, in je sodil z napakami.

Končno je tudi NK Elan prebil led. V enajstorici je vrsta mladincev, ki z malo več truda, predmnogo več, kot smo tokrat videli, vsem pa s treningi lahko dosežejo Predvsem je pohvaliti napad, ki veliko obeta. Z rednim delom in izpopolnitvijo tehnike napadalni igralcev in tudi celotnega moštva bomo lahko kmalu dobili dobre nogometaše. Vodstvo kluba pa se bo moralo pozanimati tudi za napake, ki so še v klubskem vodstvu in delu kluba. M

Katastrofa na Loki

Nedelja bo ostala v analih novomeškega športa zapisana s črnimi črkami. Nogometaši, odbojkarji in košarkarji so doživeli hude poraze. Cast so rešile edinole odbojkarice z zanesljivo zmago nad Kamnikom.

Košarkarji so imeli v gosteh vodeče moštvo na tabeli — goste iz Most. Precej gledalcev, ki se je kljub dežju zbralo na Loki, so bili priče polomu, kakršnega ne pomnijo že nekaj let. Rezultat 78:37 (35:10) je dovolj zgovoren dokaz za to. Koš nasprotnikov je bil kot začaran in žoga domačih nikakor ni našla poti vanj niti v najlepših situacijah. Kje so vzroki? Igralci so se kot brez volje pomikali po igrišču in delali vtis, kot da je tekma nujno zlo, ki ga morajo čimprej končati. Tudi taktično so Novomeščani igrali povsem vzgrešeno. Gledalci so dobili vtis, da gledajo vrsto začetnikov, ki jih gostje učijo košarke. Nič čudnega torej, če so z močnim žvižganjem dajali duška svojemu nezadovoljstvu.

Čez štirinajst dni bo naslednja prvenstvena tekma. Takrat bodo na Loki gostovali igralci »Nanosa« iz Postojne. Do takrat je dovolj časa, da se popravijo napake, po tej tekmi pa bo prepozno reševati ladjo, ki tone. V tekmi s Postojnčani je treba na vsa način zmagati. Za dosego tega cilja pa bo predvsem treba popraviti psihično pripravljenost nekaterih igralcev. Ne sme se več zgoditi, da bi moštvo padalo iz ene skrajnosti v drugo, iz bleščečih zmag v katastrofalne poraze. Nedeljski poraz naj bo resen opomin, da je treba v prihodnjih srečanjih drugače nastopiti!

Lep uspeh novomeških odbojkaric

15. septembra so novomeške odbojkarice gostovale v Kranju in v zanimivi in naporni tekmi premagale lanskoletne prvakinje odbojkarice Triglava z rezultatom 3:2.

Partizanove odbojkarice so odpotovale v Kranj z veliko optimizma, ki je bil v celoti upravičen. Prvi set so dobile domačink, v drugem in tretjem so dominirale gostje. V četrtem, odločilnem setu so domačinke povedle s 13:5; Novomeščankam je uspelo celo obrniti situacijo v svojo korist in povesti s 14:13, da bi v zaključnih momentih z nepotrebno izgubljenimi žogami zapravile dobljeni set. V zadnjem setu so bile domačinke dobesedno pregažene; izgubile so s 15:1 in s tem tudi važen dvoboj.

Dvoboj v spomladanskem delu tekmovanja so dobile Kranjčanke za zeleno mizo s 3:0. Tako je ta dvoboj pomenil revanžo za nesrečno izgubljeni dvoboj. -OL

Celulozar : Mladost 23:18 (13:9)

V deževnem vremenu je ekipa Celulozarja v lepi igri na igrišču v nedeljo, 8. septembra, v Radečah premagala rokometaše kranjske Mladosti. Tekma je bila v okviru I. kola moške republiške rokometne lige. Gole so dosegli: za domače: Rudi Iskra 8, Toni Šulc 6, Milan Kreutz 4, Jurij Zgomba 2, Peter Cesar 2 ter Ljubo Babič 1; za Mladost pa so bili uspešni: Bevk in Šotelšek (4), Žun (3), Arh, Jaklič in Krampelj (po 2) in Bregar (1).

Brežičani dvakrat zmagoviti

15. septembra so ljubitelji športa v Brežicah videli dvoje kvalitetnih srečanj. Ob 9. uri sta se v rokometu pomerila domači Partizan B in moštvo iz Cerkelj. V B garnituri Brežic je nastopil tudi trener Setinc, slovenski rokometaš štev. 1. Zmagali so Brežičani 22:14 (7:7).

Okoli 100 gledalcev je nestrpno pričakovalo tekmo med RK Partizan iz Brežic in RK Nafta iz Lendave, ki tekmujeta v II. republiški rokometni ligi. Za domače so tekmovali Novak, Setinc, Molan, Knežević, Glogovšek, Jakšič, Bosina, Jurišič, Slatner, Vsec in Rovan; gostje pa so nastopili v postavi Kebel, Hajdnjak, Petek, Gaber, Žekš, Vesterbam, Galič, Švarda, Štihec in Ivanec. Zmagali so brežiški rokometaši z 32:15 (15:5). Sodil je okrajni sodnik Janko Topliček. Pohvaliti je treba zlasti Kneževiča, ki je zabil 4 gole. Izkazal se je tudi vratar Novak. Med gosti je bil najboljši Hajdnjak.

To je bila že druga tekma jesenskega dela II. slovenske rokometne lige, v kateri nastopajo poleg Brežic še igralci iz Celja, Radeč, Lendave, Ptuja in Krmelja. Prvo tekmo s ptujsko Dravo so Brežičani izgubili s 15:20. Veliko truda bo treba, da se bodo brežiški rokometaši spet uvrstili v I. republiško ligo, iz katere jim je pomagala Rokometna zveza Slovenije. -AB-

Prvenstvo Dolenjske v zbiranju

V Novem mestu je bilo na igrišču Pionirja letošnje balinarsko tekmovanje v zbijanju. Udeležilo se ga je enajst tekmovalcev iz Novega mesta, Kočevja in Trebnjega. Žal ni bilo tekmovalcev Krškega.

Tekmovalci so morali metati tri serije na kvadratne cilje, v katerih je bila izmenoma krogla oz. balinček. Z enim metom je tekmovalec lahko dobil od 10 do 80 točk, za mete izven kvadratov pa je bila kazen —10 točk.

Zmagal je član Pionirja Bogdan Hren, ki je v posameznih serijah dosegel naslednje rezultate: —20, +80, +220 točk, skupaj 280 točk. Temu je sledil mladinec Pionirja Glavič z rezultatom +50, 0, +80 točk, skupaj 130 točk. Tretje in četrto mesto si delita Mraz (Železničar) in Plantan (Pionir) z enakim rezultatom +90 točk. Sledijo Maraš in Barbič —50 točk, Krže —70, Žilevski —140, Legiša —160, Milinarič —190 in Maver —250 točk.

Tekmovalci bi morali večkrat nastopati v tej disciplini, da bi bili bolj zanesljivi pri zbijanju v balinarskih igrah. Sedaj pa na Dolenjskem manjka tolkačev, kar je edina ovira, da se balinarje ne uveljavijo bolj tudi v državnem merilu. (en)

Ob vsaki spremembi naslova nam sporočite svoj stari in novi naslov!

Republiško invalidsko plavalno prvenstvo

V nedeljo so se zbrali v Dolenjskih Toplicah invalidi petih kategorij na plavalno tekmovanje. To lepo športno prireditev je organizirala Republiška zveza za šport in rekreacijo invalidov. Tako so se na progi, dolgi 45 m, pomerili v prostem stilu invalidi naslednjih kategorij:

1. kategorija — paraplegiki in invalidi z dvojno amputacijo,
2. kategorija — slepi,
3. kategorija — invalidi z nadkolensko in nadkomolsko amputacijo,
4. kategorija — invalidi s podkolensko in podkomolsko amputacijo,
5. kategorija — ostali invalidi z nad 60 odst. invalidnosti.

Rezultati: 1. kategorija: 1. **Stane Stupica iz Celja, 38 sek.,** 2. **Marija Dornik, 1,37;** 2. kategorija: 1. **Tone Tome iz Ljubljane, 42 sek.,** 2. **Feliks Sitar, 46,9;** 3. kategorija: **zmagal je Matija Vil iz Celja s časom 35,8;** 4. kategorija: **zmagal je Henrik Jereb, Tržič, s časom 40,6;** 5. kategorija: **zmagal je Alojz Gregorn, Celje, 32,0.**

Zatem so nastopile štafete, in sicer ekipe iz Celja, Maribora in Ljubljane. **Zmagala je štafeta Celja v postavi Vil, Klemen, Gregorn in Stupica s časom 2,36,5.**

Pripomnimo naj še, da je na tekmovanju sodelovalo kar 10 članov Zveze slepih, med katerimi je **Jože Pekolj iz Novega mesta** dosegel lep uspeh, za kar je dobil tudi spominsko diplomo.

Tekmovanje nam je ponoven dokaz, da poskušajo invalidi tudi na področju športa iti v korak z ostalimi zdravimi ljudmi.

Božo Račič:

GORJANCI SO SVET ZA SE 3

Zveza na cesto, ki pelje iz Bregane pri Samoboru po Gorjancih na Krašič, Ozalj in Karlovac, bi omogočila, da bi se tudi avtomobilski promet lahko odvijal čez Gorjance in potem bi prišli vse drugače do veljave kakor pa danes, ko so odmaknjeni v tem oziru že od domačega prometa, kaj šele od mednarodnega.

Pogrešamo dobrih slik Gorjancev in znamenitosti. Pogledi z Gorjancev na Krško dolino so edinstveni, pa nimamo fotografij. Posamezni motivi gozdov z mogočnimi bukvami, pota in steze, slapovi in rastlinstvo — vse to še čaka dobrih turistov — fotografov ali pa subvencij, da bi planinska in turistična društva potem lahko sama oskrbela potrebne slike za propagando. Slike z veselo družbo pred kočo so sicer zanimive, vendar so za prave turiste in izletnike slike naravnih prizorov mikavnejše. Lani je posnel del te čudovite lepote predsednik hortikulturnega društva Jože Kregar na barvni film in so pravo presenečenje. Nujno je, da nadaljuje s svojim delom in pomaga odkrivati lepote Gorjancev.

Za Gorjance je torej treba vse več propagande, da se uveljavijo v turizmu tako, kakor po vsej pravici zaslužujo. Razviti bi bilo treba tudi propagando po raznih delovnih kolektivih, da bi prirejali skupne izlete v Gorjance, in prepričani smo, da bi se Gorjanci kmalu priljubiti tudi oddaljenejšim izletnikom. Svojčas je bil tradicionalni izlet na današnji Trdinov vrh od novomeške, belokranjske in hrvatske strani o binkoštih. Takrat so prišle množice hrvatskih in slovenskih turistov in so se utaborile pod Miklavžem. Bilo je lepo in prisrčno svidenje, ki se je ponavljalo iz leta v leto, je pa med vojno prenehalo. Danes bi bilo srečanje tem lažje, ker nas nove ceste in prometna sredstva zelo zbližujejo z Gorjanci in nam prihranijo tudi precej dolgočasne in utrudljive hoje.

Za avtostoparje je več primernih izletov. V jesenskem času, ko oblečejo Gorjanci svojo čudovito pisano obleko, je pravi užitek potovati po njih z avtom.

Iz Novega mesta gre naša pot po novi avto cesti do odcepa za Kostanjevico. Od tam skozi Kostanjevico, kjer je potreben ogled kostanjeviških znamenitosti (grad, ki ga pravkar restavrirajo in kjer so eksponati dveh mednarodnih simpozijev, galerije slik in kipov slovenskih umetnikov v kostanjeviški šoli itd.).

Pot nadaljujemo skozi vas Oštrc v Gorjance do razpotja, kjer se cepijo ceste: ena do doma na Polomu, druga pa se vzpenja proti vrhu Gorjancev in se pod Javorom polagoma prevesi ha hrvatsko stran v zgodovinski Žumberak in Petričko selo. Od tod pelje dobra cesta skozi Gorenjo vas mimo Budinjaka in slikovite Sv. Petke na Nova sela in Poklek. *Okolica Petke je idealna za kamping.* Od tam se povzpnemo na grič, od koder je prelep razgled na Krško polje in Savsko dolino. Potem se peljemo naprej do starodavnega Stojdreža (Stojdrage) in potem po serpentinah navzdol do Bregane. Od tam nas pelje pot v turistično postojanko grad Mokrice in v Čateške Toplice. Po stari cesti pa se odpeljemo še v Brežice, kjer si ogledamo znameniti grad in v njem nameščeni muzej. Nato pa nadaljujemo zopet pot proti domu v Novo mesto.

Takšen propagandni izlet bi prav lahko priredila Gostinska zbornica ali potovalni urad Gorjanci v Novem mestu ali pa podružnica Kompasa, in prepričani smo, da bi bila te vrste propaganda zelo učinkovita.

Drugi izlet bi šel po isti poti do Petričkovega sela in od tam na Železno, Sinkovič, po Čunkovi Dragi na Strmac in Krašič do Karlovca. Iz Karlovca nazaj pa gre pot na Ozalj, od tod ob Kolpi proti Metliki in od tam čez Suhor in Gorjance zopet v Novo mesto.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 20. septembra: Brane
Sobota, 21. septembra: Matej
Nedelja, 22. septembra: Mavricij
Ponedeljek, 23. septembra: Slavojka
Torek, 24. septembra: Nadja
Sreda, 25. septembra: Uroš
Četrtek, 26. septembra: Justina

Zahvala

Ob nenadomestljivi izgubi dragega moža, sina in brata

ANTONA CESARJA

izrekamo iskreno zahvalo za vso pomoč »ELEKTRO LJUBLJANA« — poslovni enoti Novo mesto, pevcem, godbi, lovcem, govornikom za poslovilne besede ter vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrazili sožalje in pokojnika spremili v tako velikem številu in s toliko venci na njegovi zadnji poti.

Vsem, prav vsem prisrčna hvala.

Žalujoči: žena Pavla, sin Tone z ženo, hčerka Nadica, oče, bratje, sestre in vsi sorodniki

PREKLIC!

IVAN PEZELJ, Novo mesto, Pugljeva 4, sporočam, da nisem plačnik dolgov, ki bi jih napravila moja žena Slava Pezelj.

VERONIKA JARC, Novo mesto, Muzejska 8, obveščam, da nisem plačnica dolgov, ki jih ima in ki bi jih napravil moj mož Marjan Jarc.

OBVESTILO

Obveščam vse dobavitelje žita, da mlin ne bo obratoval od 21. septembra dalje zaradi bolezni. Pričetek obratovanja bo objavljen v časopisu. Prosim, da to upoštevate.

Kovačič, mlin, Novo mesto.

MALI OGLASI

PRODAM dobro ohranjen hladilnik znamke »Tobis« in sesalec za prah »Omega«. Naslov v upravi lista. (3327-63)

RADIOAPARAT v dobrem stanju prodam za 25.000 din. Naslov v upravi lista (3326-63).

KUHINJSKO KREDENCO, rabljeno, poceni proda Medved, Novo mesto, V Ragov log 4.

KAVC, mizico z reks foteilji in komodo ugodno prodam. Novo mesto, Glavni trg 14.

PRODAM kmečko kuhinjsko omaro, zaboj za žito in kuhinjsko mizo. Kristanova 1.

POSODO ZA VINO (sode, kad) in lahek voz proda Jože Stritar, Novo mesto, Kristanova 17.

ŽENSKI PLAŠČ, moško obleko in par moških čevljev (št. 42) zamenjam za 5 metrov suhih bukovih, gabrovih ali hrastovih drv v Novem mestu. Naslov v upravi lista.

OSEBO iščem za varstvo dveh otrok na domu od sedme do dvanajste ure. Zvegič, Novo mesto, Volčičeva 9.

DIJAKINJO sprejmem takoj na hrano in stanovanje v neposredni bližini šole. Naslov v upravi lista.

SOBO in hrano nudim takoj dvema dijakoma ali dijakinjama. — Naslov v upravi lista (3302-63).

NEOPREMLJENO SOBO iščem v Novem mestu. Naslov v upravi lista (3320-63).

SOBO v centru potrebujeta dve uslužbenki. Naslov v upravi lista (3332-63).

GOSPODINJSKO POMOČNICO za hišna dela potrebuje gostilna Lukež, Brežice.

GOSPODINJSKO pomočnico sprejme štiričlanska družina. Stane Švigelj, Ljubljana, Linhartova 96.

IZGUBLJENI MEHANIZEM od zapestne ure dobite: Muzejska 1, Novo mesto.

POZABLJENA ženska torbica se dobi v trgovini KZ Novo mesto.

NUJNO POTREBUJEM 240.000 din posojila. Vrnem v osmih mesecih 260.000 din. Naslov v upravi lista (3333-63).

UPRAVNI ODBOR osnovne šole Mirna razpisuje prosto delovno mesto tajnice. Pogoj: srednja ali nepopolna srednja izobrazba. Osebni dohodek po pravilniku. Ponudbe pošljite na naslov: Osnovna šola Mirna. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

AVTOELEKTRIČARJA in STRUGARJA sprejmemo. Samsko stanovanje zagotovljeno. Obširne ponudbe pošljite na JUGOREKLAM, Ljubljana, Kidričeva 5.

TOBAČNA TOVARNA
LJUBLJANA
POSLOVNA ENOTA
VIDEM-KRŠKO
razpisuje
delovno mesto
– SKLADIŠČNIKA
galanterije.

Pogoji: ustrezna strokovna izobrazba z nekaj leti prakse. — Nastop zaposlitve lahko s 1. okt. 1963. Prijave pošljite na upravo PE Videm-Krško.

VEČ VAJENCEV sprejme Kovinsko podjetje, Trebnje, v poklice: ključavničar, klepar in strugar. Pismene ali osebne prijave sprejema uprava podjetja.

KINO

Brestanica: 21. in 22. septembra ameriški film »Hudičev učenec«, 25. septembra mehiški barvni film »Glasba v noči«.

Brežice: 20. in 21. septembra ameriški film »Lola«, 22. in 23. septembra jugoslovanski film »Naš avto«, 25. in 26. septembra ameriški film »Alamo«, I. del.

Črnomelj: 20. in 22. septembra ameriški barvni film »Črni narednik«, 24. in 25. septembra jugoslovanski film »Možje«.

Dol. Toplice: 21. in 22. septembra ameriški film »Najljubši učenec«.

Kostanjevica na Krki: 22. septembra italijanski barvni film »Ana iz Brooklyna«, 25. septembra francoski film »Igre ljubezni«.

Mokronog: 21. in 22. septembra ameriški barvni film »Človek, ki je preveč vedel«.

Novo mesto — Krka: od 20. do 23. septembra ameriški barvni film »Dom na griču«, 24. septembra sovjetski film »Moj prijatelj«, 25. in 26. septembra angleški film »Okus po medu«.

Sevnica: 21. in 22. septembra nemški film »Grofica Marica«, 25. septembra italijansko-francoski film »Ono je močnejše od mene«.

Straža: 21. in 22. septembra ameriški film »Beg v verigah«.

Šmarjeta: 22. septembra francoski barvni film »Moj stric«.

Trebnje: 21. in 22. septembra ameriški barvni film »Davy Crockett« — I. del.

Videm-Krško: 18. in 19. septembra italijanski film »Avantura«, 21. in 22. septembra španski film »Lažni zakon«, 25. in 26. septembra švedski film »Sodnik«.

Žužemberk: 22. septembra ameriški barvni film »Starec in morje«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIČNI URAD ČRNOMELJ

V avgustu so bili izven bolnišnice rojeni en deček in dve deklici.

Poročili so se: Martin Kočevar, poljedelec iz Rožanca, in Justina Cvitkovič, poljedelka iz Tribuč; Vojislav Veljko, livarski mojster iz Črnomlja, in Jožefa Ostanek, frizerka iz Kočevja pri Črnomlju.

Umrli so: Ivana Sprelzer, gospodinja iz Črnomlja, 61 let; Jakob Rom, posestnik iz Griča pri Dobličah, 65 let; Alojz Adam, učenec iz Črnomlja, 11 let.

MATIČNI URAD DOL. TOPLICE

Rojstev izven bolnišnice v tem mesecu ni bilo.

Poročili so se: Jože Gradišar, kmetovalec, in Milena Šenica, delavka, oba iz Dol. Sušic; Janez Zakelj, miličnik iz Žužemberka, in Marija Pureber, natakarica iz Dol. Toplic; Ivan Krakar, kovač iz Podhoste, in Frančiška Hrastar, natakarica iz Dol. Grčevja; Franc Zupančič, avto klepar iz Birčne vasi, in Vida Rozman, delavka iz Laz; Jože Kralj, tapetnik iz Verduna, in Ivana Novak, delavka iz Soteske.

Umrl je Franc Nose, upokojenec iz Obrha pri Dol. Topličah, 60 let.

MATIČNI URAD NOVO MESTO

Od 9. do 16. septembra je bilo rojenih 15 dečkov in 16 deklic.

Umrli sta: Marija Komac, gospodinja iz Kočevja, 52 let, in Ana Gorupič, gospodinja iz Gor. Straže, 67 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Terezija Mežnaršič iz Gornje Straže — Terezijo, Jožefa Udovč iz Stopič —, Zvonka, Marica Avguštin iz Cegelnice — Francija, Lojzka Kek iz Luže — Jožeta, Branka Jakoš iz Ivančne gorice — Primoža, Ana Mrvar z Jame — Irmo, Majda Zoran iz Zagrada — Milana, Stana Strmec iz Bršlina — Tatjano, Danica Hribar iz Križa — Danico, Stanka Potočar iz Ragovega — Lilijano, Marija Berkopec iz Gotne vasi — Igorja, Marija Opara iz Dolnje Nemške vasi — Stanka, Marija Mirtič z Jame — Silva, Ljudmila Veselič z Broda — Janeza, Milena Jakše iz Vranovič — Lojzeta, Lojzka Kastelic iz Šentjošta — Jožeta, Nada Pugelj iz Lipe — Bernardo, Danica Jerše iz Velikega Lipovca — Draga, Marija Tomažič iz Primož — deklico, Cveta Djukič iz Črnomlja — dečka, Anica Ban iz Sel pri Ratežu — deklico, Nežka Malnarič iz Strekljevca, — dečka, Vida Tramte z Rateža — dečka, Veronika Strumbelj iz Škopic — deklico, Cveta Koščak iz Sevnega — dečka, Ana Ivanič iz Šipka — deklico, Frančiška Samida iz Koblarjev — dečka.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Milka Podgoršek z Brezja — Branka, Marija Drnjač iz Sevnice — Mirka, Marija Radi iz Veniš — Mojmira, Marija Kerin z Raven — Jožeta, Angela Cirnski iz Cerine — Mirana, Nada Pestotnik iz Brežic — Marka, Jožica Puntar iz Starega grada — deklico.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: **Antonija Frančič**, družinska upokojenka iz Spodnjega Loga, je padla z mopedom in si poškodovala levo koleno; **Anton Gorše**, upokojenec iz Meniške vasi, je padel pod voz in si poškodoval levo nogo in prsni koš; **Ivan Naglič**, vratar iz Livolda, je padel 3 m globoko in si poškodoval medenico; **Jože Uhan**, sin posestnika iz Gornjih Ponikev, je padel s stola in si poškodoval levo roko; **Ana Prelogar**, hči posestnika iz Stranja, se je z mlekom opekla po desni roki in vratu; **Rudi Omahen**, ključavničar iz Velike Bučne vasi, je padel z motorja in si poškodoval glavo; **Adolf Radmelič**, upokojenec z Vinice, je padel s kolesa in si poškodoval glavo.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Vinko Šepetavec**, posestnik iz Gregovc, si je pri padcu zlomil desno nogo; **Pavla Ajdovnik**, gospodinja iz Stolovnika, si je pri padcu poškodovala levo nogo; **Viktor Iljaš**, delavec iz Drenovca, je pri padcu pod voz dobil poškodbe po vsem telesu; **Franc Janc**, mizar iz Zasapa, si je pri padcu z avtomobila poškodoval glavo; **Slavko Saranja**, delavec iz Zaprešiča, si je pri padcu poškodoval desno nogo: **Anton Kajs**, posestnik iz Dramelj, si je pri padcu s kozolca poškodoval desno nogo.

S SODIŠČA

POIZKUS UBOJA IN SAMOMORA PRI ADLEŠIČIH

Sredi avgusta je hotel dolgoletnim nesporazumom v družini Črnič v Malih Selih napraviti konec domači sin — študent, ki se je vrnil domov. Oče je mater in tri hčere večkrat tepel in sploh z njimi grdo ravnal. Ko je sin prišel domov in videl, da so morale mati in sestre zaradi očetovega nasilja spet bežati k sorodnikom, je sklenil očeta ubiti. Doma je vzel dve lovski puški, se skril v grmovju, in ko je oče stopal proti domu, je nanj večkrat ustrelil. Črnič ni bil zadet in mu je uspelo zbežati, sin pa si je zatem hotel končati življenje. Ustrelil se je dvakrat, vendar strela nista bila smrtna in so ga prepeljali v bolnišnico, kjer je že na poti okrevanja. Preiskava je v teku.

Zaradi parcele s kolom po glavi

Franc Pureber oz. njegova žena Marija z Malega Riglja sta dobila v dar travniško parcelo, katere meje pa še niso povsem določene. Purebova sta nekega junijskega dne kosila; ko sta se z naloženim vozom sena vračala domov, pa ju je ustavil Jože Štangelj, doma iz iste vasi, in zahteval, naj seno zložita z voza, češ da je njegovo. Pureber tega ni hotel storiti, zato ga je Štangelj večkrat udaril s kolom, zatem pa še njegovo ženo Marijo.

Ker se lastništvo ne ureja tako, je prišel Jože Štangelj pred novomeško sodišče, ki ga je kaznovalo na 1 mesec in 15 dni zapora, pogojno za 1 leto. Razen tega pa mora plačati Francu Purebru 4000 din in njegovi ženi Mariji 3000 din za bolečine.

Upravni odbor podjetja

»NOVOLES«

lesni kombinat
NOVO MESTO
razpisuje
sledeče štipendije:

2 na biotehniški fakulteti — oddelek za gozdarstvo
4 na Tehnični srednji šoli — lesnoindustrijski odd.
1 na Ekonomski srednji šoli.

Prošnje, kolkovane s 50 din, je treba poslati na upravo podjetja »NOVOLES«, lesni kombinat Novo mesto, Prešernov trg 9, najkasneje do 30. septembra 1963. V prošnji naj bosta razvidna dosedanje šolanje in uspeh.

Upravni odbor podjetja »NOVOLES«

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

razpisuje

sprejem prednaročil za obsežno knjigo večbarvnih in črno-belih fotografij o vseh pokrajinskih področjih naše republike

»SLOVENIJE«

Prednaročninska cena za kompletno vezano delo je 12.000 din. Cena posameznih kartoniranih knjig pa je:

LJUBLJANA	2.500 din
DOLENJSKA	1.800 din
GORENJSKA	3.000 din
NOTRANJSKA, PRIMORSKA, SLOVENSKO PRIMORJE	3.200 din
ŠTAJERSKA, PREKMURJE, KOROŠKA	3.000 din

Prednaročila sprejemamo do 31. decembra 1963, samo za knjigo »LJUBLJANA« pa do 31. oktobra 1963. Naročila pošljite Državni založbi Slovenije, Ljubljana, Mestni trg 26, ali katerikoli knjigarni v Sloveniji, kjer dobite ilustrirane prospekte.

Celotno delo bo izšlo do konca leta 1964, začenši z »LJUBLJANO«, ki izide jeseni 1963.

NESREČE

Ob prvih dimčkih je izbruhnil požar

Bilo je v nedeljo, 15. septembra, ob 14. uri v Gribljah. Vaški otroci so se zatekli h kopici slame blizu gospodarskih poslopij Janeza Toterja in okušali prve cigaretne dime. Tleče vžigalice so odmetavali v slamo, in skriti za kopico s slastjo vlekli cigarete. Nenadoma se je slama vnela in požar je bil tu. Ogenj je hitro oplazil sosednje poslopje, ki se je takoj vnelo. Ogenj so opazili vaščani in gasilci, ki so preprečili, da se požar ni razširil po okolici. Kljub temu je naredil Janezu Toterju, ki mu je zgorelo več sena, žito, kmetijski stroji in orodje, za blizu 2 milijona dinarjev škode. Oškodovani Toter je po nesreči izjavil, da je že večkrat videl otroke, ki so blizu slame prižigali vžigalice. Opozoril pa jih ni nihče, zato je prišlo do ognja. Za nesrečo so precej odgovorni tudi starši, ki dovoljujejo svojim otrokom nositi vžigalice.

Nesreča z ukradenim avtomobilom

14. septembra se je zgodila prometna nesreča na priključku avtomobilske ceste v Drnovem. Iz Zagreba proti Ljubljani se je z osebnim avtomobilom Opel-Olimpija peljala sumljiva trojka mladih fantov, ki so si za to vožnjo nasilno izposodili vozilo. Njihov voznik je v Drnovem zapeljal s cestišča na cestni obkrajek, porušil dva smernika, se zaril v zemljo, od koder je avtomobil vrglo na desno stran, kjer se je prevrnil na desni bok. Prometni organi so bili kmalu po nesreči pri avtomobilu, vendar so potniki že zbežali. Okrog 300 metrov od mesta nesreče so našli pijanega Branka Škrlina iz Zagreba, ki je povedal, da sta se z njim peljala še neki Ivica in Cico. Na avtomobilu, ki ima lastnika v Koprivnici, je za okrog 200.000 dinarjev škode.

Mopedist v tovornjak

11. septembra ob 6.05 se je zgodila prometna nesreča v Gotni vasi. Iz Novega mesta proti Metliki je vozil neki tovornjak, naproti pa mu je prihajal mopedist Florijan Kastelic. Mopedist tovornjaka ni opazil, ker je prav ta čas popravljal prestavo na svojem vozilu. Pri vožnji proti levi polovici ceste je trčil ob tovornjak, padel po cesti in se laže poškodoval. Na mopedu je škode za blizu 10.000 dinarjev.

S počeno gumo v smernik

11. septembra ob 12.50 se je proti Zagrebu po avtomobilski cesti peljal z osebnim avtomobilom Jože Vrenjak iz Domžal. Pri Vihrah mu je nenadoma raztrgalo zadnjo levo gumo. Voznik je začel zavirati, medtem pa je avto zaneslo, da je zadel v smernik in obstal. Škodo na avtomobilu so ocenili na okrog 60.000 dinarjev.

NABIRAJTE ZDRAVILNA ZELIŠČA!

List: beladone — volčje češnje (300 din), pelina, grenke deteljice, lapuha, melise, arnike, bršljana.

Rastline: pelina, gladišnika, arnike, tavžentrože, smetlike, melise, polaja, vodne kreše, dobre misli, škrložice, zlate rože, zdravilnega jetičnika.

Korenine: beladone — volčje češnje, bodeče neže — kompave (300 din), angelike (300 din), regrada, pastinake, medvedovih tac, malega divjega janeža (700 din), velikega divjega janeža, srčne moči (250 din), gladeža (100 din), arnike, repinca, gabeza, trobentice.

Lubje: krhlike.

Plodove: borovnic (650 din), bezga (140 din), jerebike (110 din), šipka (135 din), gloga (80 din), črnega trna (60 din), seme lanu.

Razno: gomolje jesenskega podleska.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 4.05, 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.00 do 8.00.

PETEK, 20. SEPTEMBRA: 8.55 Pionirski tednik. 9.25 Petkovo koncertno dopoldne. 10.15 Pojo zabavni zbori. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Jože Korošec: Izkoristimo vse vire jesenske krme. 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne. 13.30 Orkester RTV Ljubljana pod taktirko Uroša Prevorška in solist Pavel Šivic z delf slovenskih skladateljev. 14.35 Glasba iz sončnih dežel. 15.40 Zborovske skladbe Frana Gerbiča in Rista Savina. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Dragulji iz oper. 18.10 Popevke in plesni ritmi. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Po tipkah in strunah. 21.00 Zabavni orkester Roberto Rossi.

SOBOTA, 21. SEPTEMBRA: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji. 9.46 Zabavni intermezzo. 10.15 Pet popevk za pet pevcev. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — Emil Gabrovšek: Gozdovi in nova ustava. 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne. 13.30 Za oddih in razvedrilo. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Gremo v kino. 18.45 Novo v znanosti. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Po domače . . .

NEDELJA, 22. SEPTEMBRA: 8.00 Mladinska radijska igra — Ivan Kusar: Kdo je ta fant? 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 10.00 Se pomnite, tovariši . . Stane Bizjak-Kosta: Skozi zasede v Kočevje in nazaj. 11.50 Tisoč taktov za dober tek. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 13.30 Za našo vas. 14.00 Koncert pri vas doma. 15.15 Zabavna glasba. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 »Pod lipco zeleno«. 21.00 Popotovanja velikih skladateljev.

PONEDELJEK, 23. SEPTEMBRA: 8.55 Za mlade radovedneže. 9.25 Ponedeljkovo dopoldne ob narodni pesmi jugoslovanskih narodov. 10.15 Poje mezzosopranistka Sonja Draksler. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Lucijan Krivic: Kako organiziramo kooperacijsko pitanje prašičev. 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne. 13.30 V paviljonu zabavne glasbe. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Glasbene uganke. 18.45 Na mednarodnih križpotjih. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Skupni program JRT — studio Zagreb.

TOREK, 24. SEPTEMBRA: 8.35 Igrajo domači zabavni ansambli. 9.25 Mojstri simfonije. 10.15 Pojo tuji zbori. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — vet. Janez Keber: Higiena pri porodu krav. 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne. 13.30 Za oddih in razvedrilo. 14.35 Novosti iz naše fonoteke. 15.30 V torek na svidenje! 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.45 S knjižnega trga. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Skupni program JRT — studio Ljubljana.

SREDA, 25. SEPTEMBRA: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.25 Popevke v sredo dopoldne. 10.30 Človek in zdravje. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Maks Pratnekar: Letošnje izkušnje pri pridelovanju krompirja. 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne. 13.30 Popularni odlomki iz jugoslovanskih oper. 14.35 Igrajo majhni zabavni ansambli. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Promenadni koncert. 18.45 Ljudski parlament. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Christoph Willibald Gluck: Orfej in Evridika.

ČETRTEK, 26. SEPTEMBRA: 8.35 Portret v miniaturi — Gabi Novak. 9.25 Četrtkov dopoldanski operni spored. 10.15 Fagot in violončelo. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Dare Bernot: Pravilno skladiščenje sadja. 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne. 13.30 Z zabavno glasbo po svetu. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.40 Zabavni orkester Raphaele. 18.10 Turistična oddaja. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm-Krško

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 20 din - Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 din - Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu: 606-11-608-9 - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 4 - Poštni predal 33 - Telefon 21-227 - Rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA: Časopisno podjetje »DELO« v Ljubljani